

SUCCESS STORY 2019-2022

เรื่องเล่าความสำเร็จ งานพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

VRU Success Story 2019-2022

เรื่องเล่าความสำเร็จ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ ให้กับคนในชุมชนฐานราก

จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระแก้ว

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

VRU success story 2019-2022 เรื่องเล่าความสำเร็จ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากจังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระแก้ว.-- ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2566.

153 หน้า.

1.การพัฒนาชุมชน. I. ชื่อเรื่อง.

307.14

ISBN 978-974-337-277-3

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มกราคม 2566

บรรณาธิการอำนวยการ : ผศ.ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

รศ.ดร.นฤมล ธนานันต์

ผศ.ปิยะ สงวนสิน

บรรณาธิการ : ผศ.เศกพร ต้นศรีประภาศิริ

อาจารย์ ดร.วริรัตน์ สัมพัทธ์พงศ์

ผศ.ดร.มัทนภรณ์ ไหมคำมิ

คณะผู้จัดทำ : อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

อาจารย์วิภากร ที่รัก

อาจารย์วิษณุชะ ศิลาน้อย

อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์

อาจารย์วิจิตร ฐานัสสกุล

อาจารย์ปยุตตานันท์ พันธุ์แก่น

อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร

อาจารย์รวารุณี คำพานุช

อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุชา

อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง

อาจารย์วัชรารักษ์ ถมจ่อหอ

อาจารย์พกามาศ เลียงธนะฤกษ์

อาจารย์สมชัย แสนภูมิ

อาจารย์ปรีชญา รุ่งวิรัชกานต์

อาจารย์สลิลรดา รัตน์พลที

อาจารย์ไชยวัฒน์ สมสอางค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ดรีม ทูเก็ตเทอร์ จำกัด

เลขที่ 1050/9 เอกชัย 130 ถนนเอกชัย-บางบอน

แขวงบางบอน กรุงเทพฯ 10150

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง

อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ : 0-2529-0674-7 โทรสาร 0-2529-2580

E-mail: presoffice@vru.ac.th

ประสานงานผลิต : อาจารย์ปรียาภา เมืองนก

จัดทำโดย : สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำนำ

การมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งทุน โอกาสในการเรียนรู้ การรู้เรื่องเทคโนโลยี ของประชาชนในท้องถิ่นและภูมิภาค เป็นต้นเหตุสำคัญให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยติดอยู่ในกับดักของวงจรการขาดความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาชีวิต การมีรายได้ที่ไม่พอเพียง และการมีปัญหাসุขาภที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ต่ำลง ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ไม่สามารถดูแลครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขได้อย่างที่ควรจะเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้น้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศว่า ขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ทำหน้าที่พัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของตนเอง

ในการนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงได้ร่วมมือกันกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่นขึ้นเพื่อขับเคลื่อนงานตามพระบรมราโชบายดังกล่าว และสอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีหลักงาน 16 เป้าหมาย ให้ชุมชนทั่วประเทศพ้นจากความยากจน เกิดเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งระดับตำบลใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ตำบลพ้นความยากลำบาก ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง และตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน โดยการพัฒนามิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของตำบลนั้นๆ อย่างบูรณาการ โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

ในปี 2565 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระแก้ว อันเป็นพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยผ่าน 3 โครงการ คือ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู้วัยเกษียณ และโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T For BCG) โดยมีรูปแบบการดำเนินงานมุ่งเน้นการเรียนรู้ วิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาตำบลร่วมกับแกนนำของตำบล กำหนด/วางแผนความร่วมมือร่วมกัน จัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ยกระดับคุณภาพชีวิตของตำบลเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

จากใจผู้บริหารสำนักงานพัฒนาท้องถิ่น

“มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ของเราเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 แต่เราเพิ่งจะขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เห็นผลในเชิงประจักษ์ในช่วง 3 - 4 ปีที่ผ่านมา การจะเปลี่ยนแปลงพลิกโฉมมหาวิทยาลัยตามทิศทางใหม่ของการอุดมศึกษาไทย จึงเป็นพันธกิจสำคัญที่พวกเราต้องดำเนินการต่อไป เพราะหากเราไม่ดำเนินการต่อความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยของเราจะเป็นปัญหาได้ พวกเราคงต้องช่วยขับเคลื่อน สร้างผลงานการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป วไลยอลงกรณ์ต้องไปต่อครับ”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพนธ์ ทรายแก้ว
อธิการบดี

“ในการดำเนินงานการพัฒนาท้องถิ่นตลอดระยะเวลาสี่ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ถึง 2565 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสระแก้ว ในการดำเนินงานนั้น ทางมหาวิทยาลัยมีแนวนโยบายที่จะดำเนินการตามโมเดลที่ว่า เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในการดำเนินงานนอกจากจะมีโมเดลการดำเนินงานดังกล่าวแล้ว ทางมหาวิทยาลัยยังมีอาจารย์นักพัฒนา ซึ่งเป็นตัวกลไกที่จะเป็นตัวหลักในการประสานงานระหว่างอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยกับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ การดำเนินการในท้องถิ่นโดยมหาวิทยาลัยนั้น เป็นการทำงานที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นที่เราดูแลอยู่ ให้อยู่ดีมีสุข ลุล่วงไปได้ด้วยดี ในการทำงานนั้นเราจะขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้

รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ธนานันต์
รองอธิการบดี

จากใจผู้บริหารสู่งานพัฒนาท้องถิ่น

“การขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นตลอดระยะเวลา 4 ปี (ปีงบประมาณ 2562-2565) โดยการนำศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เริ่มต้นจากการเข้าใจ – การลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทเพื่อค้นหาปัญหา เข้าถึง – การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน ค้นหาความต้องการที่แท้จริง (Need) พัฒนา – การกำหนดทิศทาง เป้าหมาย ร่วมกันในการดำเนินโครงการและลงมือปฏิบัติ อาทิ การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านซับใหญ่ ศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตรมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ หมู่ 7 ต.โนนหมากเค็ง อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ศาสตร์พระราชากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์เมืองไผ่ หมู่ 1 ต.เมืองไผ่ อ.รัฐประศาสน์ จ.สระแก้ว เป็นต้น โดยคณาจารย์เข้าไปมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำกับชุมชน จนเกิดเป็นผลงานเชิงประจักษ์ ทำให้ชุมชนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดอาชีพ สร้างรายได้ พึ่งพาตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น”

ปิยะ สงวนสิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ สงวนสิน
รองอธิการบดี

“4 ปีกว่าที่ผ่านมา พ.ศ. 2562 - 2565 สำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการ ได้รับมอบหมายจากทางมหาวิทยาลัยให้ขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพการศึกษา โดยมีพื้นที่ที่รับผิดชอบ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระแก้ว ผ่านกลไกและกระบวนการทำงานร่วมกับทุกคณะ/วิทยาลัย และมีอาจารย์ผู้จัดการพื้นที่กิจกรรมและอาจารย์นักพัฒนา เป็นฟันเฟืองหลักสำคัญที่ประสานความร่วมมือกับชุมชน

หลายท่านอาจจะพูดถึงความสำเร็จ รางวัล การได้รับความยอมรับจากหลายภาคส่วน ผ่านโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการไปแล้ว แต่มีสองสิ่งที่มีมหาวิทยาลัยได้เริ่มวางรากฐานและปลูกฝังแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ประการแรกคือ ดึงคณาจารย์ออกนอกห้องเรียน ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาพร้อมกับชุมชน ประการที่สองคือ รูปแบบการพัฒนาท้องถิ่น (VRU ENGAGEMENT Model) ไม่ว่าจะป็นขั้นตอน หรือกระบวนการในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน ซึ่งทางสำนักฯ ได้ถือเป็นแนวทางสำคัญในการทำงานภายใต้วิสัยทัศน์

โส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภณ ตันศรีประภาศิริ
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเรียนรู้
และบริการวิชาการ

จากใจผู้บริหารสำนักงานพัฒนาท้องถิ่น

“การพัฒนาท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ของประชาชน ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา กับบทบาทหน้าที่ผู้บริหารสำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการที่ดูแลและรับผิดชอบในงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัด ประกอบด้วย ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และสระแก้ว ได้ดำเนินการขับเคลื่อนจากงานบริการวิชาการสู่การเปลี่ยนแปลงต่อยอดและขยายผลจนเกิดเป็นผลงานเชิงนวัตกรรมที่มหาวิทยาลัยร่วมพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เสริมพลังให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน”

“การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ในอนาคต ควรส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้พัฒนาศักยภาพเพื่อให้เกิดความยั่งยืนให้มากขึ้น โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นในที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรม ตลอดจนการนำภูมิปัญญา มาสร้างมูลค่า สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อให้เกิดเป็นระบบเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนที่ดีขึ้น และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสินค้ามากยิ่งขึ้น”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มันทภรณ์ ไหมคามิ
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเรียนรู้
และบริการวิชาการ

อาจารย์ ดร.วริรัตน์ สัมพัทธ์พงศ์
รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเรียนรู้
และบริการวิชาการ

Model งานพัฒนาท้องถิ่น ปี 2565

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิต

และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

ในการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากและโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กำหนดโจทย์ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจฐานรากของพื้นที่ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

อีกทั้งมหาวิทยาลัยฯ ได้กำหนดกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวมของทั้ง 2 โครงการ ผ่าน 6 กระบวนการ ดังนี้

1. ประสานหน่วยงานในพื้นที่ก่อนลงพื้นที่ดำเนินโครงการ
2. จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบล
3. จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมเพื่อวางแผนการพัฒนาศักยภาพตำบล
4. ดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตตามแผนงานที่วางไว้ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้และอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้กับคนในชุมชนฐานรากและผู้สูงอายุ
5. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น
6. เผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และงานแสดงผลงาน

งานพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2562

ดำเนินการภายใต้โครงการพันธกิจสัมพันธ์
แก้ปัญหาความยากจนและยกระดับ

คุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท

พื้นที่รับผิดชอบ : จังหวัดปทุมธานี 27 หมู่บ้าน
และจังหวัดสระแก้ว 25 หมู่บ้าน

รวมทั้งสิ้น 52 หมู่บ้าน

2563

ดำเนินการภายใต้โครงการยกระดับ

คุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น

พื้นที่รับผิดชอบ : จังหวัดปทุมธานี
10 ตำบล และจังหวัดสระแก้ว 11 ตำบล

รวมทั้งสิ้น 21 ตำบล

2564

ดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่น

จำนวน 2 โครงการ ได้แก่

1. โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับ
รายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก
2. โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคม
รายตำบลแบบบูรณาการ (U2T)

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับ

รายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

พื้นที่รับผิดชอบ : จำนวน 9 ตำบล คือ
จังหวัดปทุมธานี 4 ตำบล และจังหวัดสระแก้ว
5 ตำบล

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคม

รายตำบลแบบบูรณาการ (U2T)

พื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 48 ตำบล
คือ จังหวัดปทุมธานี 16 ตำบล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 18 ตำบล
และจังหวัดสระแก้ว 14 ตำบล

รวมทั้งสิ้น 57 ตำบล

2565

ดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 70 ตำบล
ผ่าน 3 โครงการ ดังนี้

1. โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับ

รายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก

2. โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ

มีพื้นที่รับผิดชอบ : ทั้งหมด 70 ตำบล คือ จังหวัดปทุมธานี
23 ตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 18 ตำบล
และจังหวัดสระแก้ว 29 ตำบล

3. โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานราก
หลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T For BCG) มีพื้นที่รับ
ผิดชอบ

จำนวน 56 ตำบล ที่มาจาก 70 ตำบลด้านบน
แบ่งออกได้ดังนี้ จังหวัดปทุมธานี 16 ตำบล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 18 ตำบล
และจังหวัดสระแก้ว 22 ตำบล รวม 56 ตำบล

จังหวัดปทุมธานี 23 ตำบล

อำเภอเมืองปทุมธานี

ตำบลบางชะแยง
ตำบลบางเดื่อ
ตำบลบ้านใหม่
ตำบลสวนพริกไทย

อำเภอสสามโคก

ตำบลกระแชง
ตำบลคลองควาย
ตำบลเชียงรากน้อย
ตำบลท้ายเกาะ
ตำบลบางกระบือ
ตำบลบางเตย
ตำบลบ้านจิ้ว
ตำบลสามโคก

อำเภอลาดหลุมแก้ว

ตำบลคลองพระอุดม
ตำบลคูขวาง
ตำบลคูบางหลวง
ตำบลบ่อเงิน
ตำบลระแหง
ตำบลหน้าไม้

อำเภอหนองเสือ

ตำบลบึงกาสาม
ตำบลบึงชำอ้อ
ตำบลศาลาครุ

อำเภอคลองหลวง

ตำบลคลองห้า
ตำบลคลองเจ็ด

สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น ปี 2565

ในปี 2565 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินงานยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

1) โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก 2) โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ และ 3) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T For BCG) โดยมหาวิทยาลัยฯ มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน 70 ตำบล แบ่งออกเป็น 3 จังหวัด ดังนี้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 18 ตำบล

อำเภอบางซ้าย

ตำบลวังพัฒนา

อำเภอบางไทร

ตำบลกกแก้วบูรพา
ตำบลกระแชง
ตำบลแคตก
ตำบลแคออก
ตำบลโคกช้าง
ตำบลช้างน้อย
ตำบลช้างเหล็ก
ตำบลช้างใหญ่
ตำบลเชียงรากน้อย
ตำบลบางไทร

ตำบลบางพลี

ตำบลบางยี่โท
ตำบลบ้านกลิ่ง
ตำบลบ้านเกาะ
ตำบลบ้านแปง
ตำบลบ้านม้า
ตำบลไผ่พระ

จังหวัดสระแก้ว 29 ตำบล

อำเภอเมืองสระแก้ว

ตำบลท่าเกษม
ตำบลบ้านแก้ง
ตำบลสระแก้ว

อำเภอเขาฉกรรจ์

ตำบลเขาฉกรรจ์
ตำบลพระเพลิง

อำเภอตาพระยา

ตำบลโคกลาน
ตำบลตาพระยา
ตำบลทัพไทย
ตำบลทัพราช
ตำบลทัพเสด็จ
ตำบลตาหลังใน

อำเภอวังน้ำเย็น

ตำบลทุ่งมหาเจริญ

อำเภอโคกสูง

ตำบลโคกสูง
ตำบลโนนหมากมูน
ตำบลหนองม่วง
ตำบลหนองแวง
อำเภอวังสมบูรณ์
ตำบลวังใหม่

อำเภอคลองหาด

ตำบลคลองไก่อี้น
ตำบลซับมะกรูด
ตำบลเบญจขร

อำเภอวัฒนานคร

ตำบลหนองตะเคียนบอน
อำเภออรัญประเทศ
ตำบลคลองน้ำใส
ตำบลท่าข้าม
ตำบลบ้านด่าน
ตำบลบ้านใหม่หนองไทร
ตำบลป่าไร่
ตำบลเมืองไผ่
ตำบลหันทราย
ตำบลอรัญประเทศ

สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น ปี 2565

ผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นปี 2565 สามารถออกเป็น 2 มิติ

คือ มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคม รวมถึงเกิดองค์ความรู้ และนวัตกรรมในการพัฒนาพื้นที่ ดังนี้

จังหวัดปทุมธานี

23 ตำบล

40

องค์ความรู้

3

นวัตกรรม

มิติด้านเศรษฐกิจ

37

ผลิตภัณฑ์/บริการ

รายได้เพิ่มขึ้น

25%

รายจ่ายลดลง

17.30%

4

มาตรฐานผลิตภัณฑ์/บริการ

มิติด้านสังคม

แผนการพัฒนาศักยภาพตำบล

26 แผน

สร้างสรรค์ด้านศิลปะวัฒนธรรม

2 ผลงาน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

18 ตำบล

53

องค์ความรู้

1

นวัตกรรม

มิติด้านเศรษฐกิจ

44

ผลิตภัณฑ์/บริการ

รายได้เพิ่มขึ้น

10.72

รายจ่ายลดลง

8%

มิติด้านสังคม

แผนการพัฒนาศักยภาพตำบล

26 แผน

เกิดผลงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะวัฒนธรรม

2 ผลงาน

จังหวัดสระแก้ว

29 ตำบล

70

องค์ความรู้

2

นวัตกรรม

มิติด้านเศรษฐกิจ

61

ผลิตภัณฑ์/บริการ

รายได้เพิ่มขึ้น

13.52%

รายจ่ายลดลง

30.25%

2

มาตรฐานผลิตภัณฑ์/บริการ

มิติด้านสังคม

แผนการพัฒนาศักยภาพตำบล

29 แผน

เกิดผลงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะวัฒนธรรม

20 ผลงาน

สารบัญ

เรื่องเล่าความสำเร็จ จังหวัดปทุมธานี

01 กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาคน ชุมชน ตำบลบางชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี

03 โครงการยกระดับเศรษฐกิจและพัฒนาคูณภาพชีวิต ชุมชนตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี

05 โครงการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลเพื่อยกระดับ เศรษฐกิจและพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี

07 การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมชาวสวนพริกไทย ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี

09 เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย สร้างนวัตกรรมชุมชน ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก

11 เส้นทางสู่ความสำเร็จของชุมชน ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก

13 ภาพอนาคตที่เป็นไปได้ของชุมชนมอญ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก

15 การพัฒนาอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก

17 วัยรุ่น 60 วัยเราไม่แก่เลย ตำบลบางกระบือ อำเภอสามโคก

20 โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณและโครงการยกระดับ พัฒนาคูณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน ฐานราก ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก

23 บ้านจิว สืบสานวัฒนธรรมไทย-รามัญอย่างยั่งยืน พัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีคุณภาพ ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก

26 การฝึกทักษะและเสริมสร้างอาชีพกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลสามโคก ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก

29 “ถิ่นวิถีริมคลองพระอุดมสู่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์” ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว

31 โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว

33 กาละแมมอญโบราณ สืบสานวัฒนธรรมมอญ ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว

36 บ่อเงิน เกษตรอินทรีย์ ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว

38 การพัฒนาศักยภาพชุมชน ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว

40 ยกระดับคุณภาพชีวิตด้านการเกษตร และเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว

43 การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพ เพื่อพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลบึงกาสาม อำเภอหนองเสือ

45 โครงการยกระดับเศรษฐกิจและพัฒนาคูณภาพชีวิตชุมชน ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ

47 พลังประชาชน รวมจิตใจผู้สูงวัย หัวใจแกร่ง ตำบลศาลาครุ อำเภอหนองเสือ

49 คลองห้าพัฒนา ประชา่วมใจ ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง

52 สมุนไพรใกล้ตัวดูแลผู้สูงวัย ตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง

สารบัญ

เรื่องเล่าความสำเร็จ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

54 สูงวัยวังพัฒนาสุขภาพดี มีอาชีพเสริม
ตำบลวังพัฒนา อำเภอบางซ้าย

56 “ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ” ตำบลกกแก้วบูรพา อำเภอบางไทร

58 การพัฒนาศักยภาพชุมชน ตำบลกระแซง
อำเภอบางไทร

60 สร้างสุขผู้สูงวัยใส่ใจคุณภาพชีวิต ตำบลแคตก
อำเภอบางไทร

62 สูงวัยสตรีรองดีมีตั้งค์ ตำบลแคออก อำเภอบางไทร

64 เส้นทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโคกช้าง
ตำบลโคกช้าง อำเภอบางไทร

66 ความสำเร็จของชุมชนช้างน้อย ตำบลช้างน้อย
อำเภอบางไทร

68 โครงการพัฒนาคน พัฒนางานบนพื้นฐานเศรษฐกิจ
ชีวภาพของชุมชนตำบลช้างเหล็ก อำเภอบางไทร

70 การพัฒนาชุมชนช้างใหญ่สู่การยกระดับมาตรฐาน
ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร

72 การส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมสังคม
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล
ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางไทร

74 ผลิตภัณฑ์บางไทรเพื่อพัฒนาคุณภาพที่ดีในชุมชน
ตำบลบางไทร อำเภอบางไทร

76 สร้างอาชีพคนบางพลีจากสมุนไพรใกล้ตัว
ตำบลบางพลี อำเภอบางไทร

78 บางยี่โทเข้มแข็งด้วยแรงใจ ตำบลบางยี่โท
อำเภอบางไทร

80 บ้านกลิ้งซานพระนครกรุงเก่าเพิ่มชีวาด้วยวิถีชุมชน
ตำบลบ้านกลิ้ง อำเภอบางไทร

82 การพัฒนาอาชีพชุมชนบ้านเกาะ เพื่อรอยยิ้มที่ยั่งยืน
ตำบลบ้านเกาะ อำเภอบางไทร

84 ยลวิถีสายน้ำรับพรหลวงพ่อน้อยทอดน่องชุมชน
ตำบลบ้านแปง อำเภอบางไทร

86 ร่วมมือร่วมใจ รวมพลังคนบ้านม้า สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร

88 เตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณและพัฒนาทักษะ
การขายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ สำหรับผู้สูงอายุ
ตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร

สารบัญ

เรื่องเล่าความสำเร็จ จังหวัดสระแก้ว

- 90** สีสันแห่งท่าเกษม ตำบลท่าเกษม
อำเภอเมืองสระแก้ว
- 92** โครงการพัฒนาแปรรูปสมุนไพรท้องถิ่นสู่น้ำมัน
เหลืองไหลเพื่อสุขภาพ ตำบลบ้านแก้ง
อำเภอเมืองสระแก้ว
- 94** สูงวัยสดใส ลดช่องว่างระหว่างวัย ใส่ใจสุขภาพ
ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว
- 96** พัฒนาลายผ้าทอและบรรจุภัณฑ์สู่สากล for
Khao Chakan Standard and Signature
ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์
- 98** พระเพลิง Handmade Craft กระติ๋บมงคล
เรียกทรัพย์ ตำบลพระเพลิง อำเภอเขาฉกรรจ์
- 100** โคคลาน สำราญสุข ตำบลโคคลาน
อำเภอตาพระยา
- 101** “จิ๋หริด แบรนต์” สินค้าจิ๋หริดไทบ้าน
ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา
- 103** ตำบลทัพไทย ประทับใจเมื่อมาเยือน
ตำบลทัพไทย อำเภอตาพระยา
- 104** ร้อยเรื่องราว ชาวทัพราช ตำบลทัพราช
อำเภอตาพระยา
- 106** ความลับของทัพเสด็จ ตำบลทัพเสด็จ
อำเภอตาพระยา
- 108** “ตาหลังโน ในฝันชุมชนต้นแบบสุขภาวะสูงวัย”
ตำบลตาหลังโน อำเภอวังน้ำเย็น
- 110** “ทุ่งมหาเจริญ” ชุมชนต้นแบบเกษตรปลอดภัย
อย่างยั่งยืน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น
- 113** โคกสูงสดใส เข้าใจชุมชน ตำบลโคกสูง
อำเภอโคกสูง
- 114** “เห็นจากฟางข้าว” ต่อยอด พัฒนา สร้างอาชีพ
ให้ชุมชน ตำบลโนนหมากมูน อำเภอโคกสูง
- 116** หนองม่วงสุขภาพดี ชีวิตมีสุข ตำบลหนองม่วง
อำเภอโคกสูง
- 117** บอกเล่าเรื่องราวชาวหนองแวง ตำบลหนองแวง
อำเภอโคกสูง
- 118** หมู่บ้านสมุนไพร ตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์
- 120** เรื่องเล่ารอยยิ้มชาวคลองไถ่เถื่อน ตำบลคลองไถ่เถื่อน
อำเภอคลองหาด
- 122** ชัมมะกรุดปัจจุบันสู่อนาคตที่ยั่งยืน ตำบลชัมมะกรุด
อำเภอคลองหาด
- 124** จุดเริ่มต้นของการเดินทางไปกับมันม่วง
ตำบลเบญจขร อำเภอคลองหาด
- 126** เรื่องเล่ารอยยิ้มชาวหนองตะเคียนบอน
ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร
- 128** พัฒนาคลองน้ำใสสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
เพิ่มมูลค่าผลผลิตและแปรรูป ตำบลคลองน้ำใส
อำเภออรัญประเทศ
- 131** โครงการพัฒนาเครื่องต้มไอบोटิกเพื่อสุขภาพและ
ยกระดับผลิตภัณฑ์ปุยอินทรีย์เพื่อการเกษตร ตำบลท่าข้าม
อำเภออรัญประเทศ
- 132** ดอกไม้ประดิษฐ์ดอกไม้จันทร์ สร้างงานสร้างรายได้
ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ
- 133** โครงการแปรรูปสมุนไพรพื้นถิ่นสู่บารมสมุนไพร
เพื่อสุขภาพ ตำบลบ้านใหม่หนองไทร อำเภออรัญประเทศ
- 134** โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรและดอกหญ้า
สู่ผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ที่ยั่งยืน ตำบลป่าไร่
อำเภออรัญประเทศ
- 136** ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างกลุ่มสร้างอาชีพ
“จักสานเมืองไผ่” ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ
- 137** หันมองหันทราย ชุมชนที่สุขกายและสบายใจ
ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ
- 139** เปลี่ยนอรัญฯ ให้ใจโลดด้วยถุงโยแมงมุม
ตำบลอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ

กิจกรรมพัฒนากิจกรรมอาชีพ พัฒนาคณ

ชุมชนตำบลบางชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

จากการบริการวิชาการตั้งแต่ปี 2562 - 2564 เรื่อยมาสู่โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการมีการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) และจ้างนักศึกษาบัณฑิตจบใหม่และประชาชนทั่วไป ร่วมพัฒนาพื้นที่ พื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน คณะทำงานได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ตำบลบางชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ โดยได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพกลุ่มแม่บ้านตำบลบางชะแยง จังหวัดปทุมธานี โครงการพัฒนาศักยภาพการใช้ Social Media สำหรับผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กร และเครือข่าย และโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปและวัฒนธรรมวิถีมอญ ตำบลบางชะแยง จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลจากการดำเนินโครงการทำให้ในปี 2565 คณะทำงานได้เข้าไปทำกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ ตำบลบางชะแยง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อทบทวนศักยภาพตำบลบางชะแยงให้เกิดการพัฒนาชุมชนเป้าหมายให้ตรงตามความต้องการของชุมชนและมุ่งหวังให้เกิดศักยภาพที่ยั่งยืน

กิจกรรม

1. ผู้จัดการพื้นที่และทีมงานร่วมกับสมาชิกในชุมชน แนวทางและกระบวนการในการวางแผนศักยภาพตำบล
2. สมาชิกในชุมชนร่วมกันทบทวนการพัฒนาที่ผ่านมา ปัญหาที่พบในการนำไปปฏิบัติจริง
3. สมาชิกในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ค้นหาโอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาในพื้นที่ชุมชน
4. สมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดเป้าหมายกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพตำบล
5. สมาชิกในชุมชนร่วมกันออกแบบ Business Model Canvas
6. คัดเลือกผู้แทนชุมชนเป็นตัวแทนในการประสานงานพัฒนาศักยภาพตำบล
7. ประสานงานกับผู้แทนชุมชนดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
8. ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การดูแลสุขภาพตนเองด้วยโยคะ
9. ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักการดูแลตนเองด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ
10. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอชื่นชม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ที่มีกิจกรรมดี ๆ ให้กับประชาชนและชุมชนทำให้ กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มแม่บ้านมีกิจกรรม สร้างการมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคี สร้างรายได้ ส่งเสริมความรู้ใหม่ ๆ ดิจันและประชาชนต้องการให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องค่ะ เพราะเป็นประโยชน์มาก ดิจันต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วย ให้การสนับสนุนทางด้านการตลาดสินค้า ออกแบบพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และแพคเกจผลิตภัณฑ์ และอยากให้ มหาวิทยาลัย มีการอบรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กับผู้สูงอายุ และแม่บ้านในชุมชนให้มีรายได้เสริม”

นางอังสุมารินทร์ จาดเซย, สมาชิกเทศบาล ตำบลบางชะแยง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิชาติ การะเวก (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัจฉราวรรณ สุขเกิด
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนลืษา อนุกุล
4. อาจารย์วิษณุ ศิลาน้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการยกระดับเศรษฐกิจ และพัฒนาคูณภาพชีวิตชุมชน ตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดินหน่วยงานภาครัฐ ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีหลักการ 16 เป้าหมายให้ชุมชนทั่วประเทศ พ้นจากความยากจน เกิดเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง ระดับตำบล

ดังนั้น การจัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จึงมุ่งเน้นให้คนในชุมชน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการท้องถิ่น โดยเฉพาะการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญที่นำมาต่อยอด ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนการพัฒนาสินค้าชุมชนสู่ตลาดออนไลน์และออฟไลน์ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้ รวมถึงเป็นการให้ความรู้ทางการเงินเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างวินัยทางการเงิน มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตและชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและพัฒนาคูณภาพชีวิตชุมชน โดยได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมประชุมและทบทวนศักยภาพตำบลบางเตือเพื่อทบทวนการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุด้วยหลักการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 5 อ. เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การทำผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหย (พิมเสนน้ำ) สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อส่งเสริมทักษะการทำผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบัน ชุมชนตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ยังคงให้ความสำคัญและอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญไว้หลายอย่าง เช่น มอญรำ รวมถึงการแต่งกายด้วยสไบมอญในวันสำคัญต่าง ๆ ดังนั้น ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคตของชุมชนตำบลบางเตือ อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี คือ การเป็นชุมชนต้นแบบในการสวมใส่สไบมอญ การปักสไบมอญและการปักลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ลงในผ้าถุงที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทั้งในด้านสินค้าและบริการ นอกจากนี้ ในด้านสินค้าชุมชน มีการพัฒนาช่องทาง การจัดจำหน่ายสู่ตลาด E-commerce หรือออนไลน์ และมีศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน

1. ทบทวนแผนโดยการใช้โปรแกรมประยุกต์ Business Model Canvas และวิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลบางเตือตามหลักการ 16 เป้าหมาย

2. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชนสร้างผลิตภัณฑ์และการดูแลตนเองให้กับผู้สูงอายุและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบล โดยการใช้โปรแกรมประยุกต์ Business Model

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์, เทศบาลตำบลบางเต็อ

เอกชน: ผู้ประกอบการ

ภาคประชาชน: ผู้นำชุมชน และประชาชน
ในเทศบาลตำบลบางเต็อ อำเภอเมืองปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี จำนวน 35 คน

ผลผลิต

1. ได้ข้อมูลศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ
2. ได้ข้อมูลความต้องการของชุมชน
ผลิตภัณฑ์และวิธีการดูแลตนเองให้กับผู้สูงอายุ
และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ได้แผนพัฒนาศักยภาพตำบลบางเต็อ
อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตและรายได้

ผลลัพธ์

เชิงปริมาณ

1. ได้ข้อมูลศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ จำนวน 1 ข้อมูล
2. ได้แผนพัฒนาศักยภาพตำบล จำนวน 1 แผน
3. ได้ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ 1 ผลิตภัณฑ์

เชิงคุณภาพ

1. ชุมชนมีการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้อง
ตรงตามความต้องการ
2. ผู้สูงอายุทราบถึงหลักการการดูแลตนเอง
และนำความรู้ที่ได้ไปสร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้ดูแลตนเองได้
3. ได้เครือข่ายการดำเนินงานโครงการและ
เกิดการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพ
ตำบลบางเต็อ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

**ผลตอบแทนและเสียงสะท้อน
จากชุมชน**

“อยากให้มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน
ทางด้านการขายสินค้าสู่ตลาดออนไลน์และ
ส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กับผู้สูงอายุสามารถสร้างรายได้
เสริมได้ และกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยเข้ามาดำเนินการ
สร้างประโยชน์ให้กับชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ
และผู้ที่เกี่ยวข้องชื่นชอบ และอยากให้มหาวิทยาลัย
เข้ามาทำกิจกรรมอีก”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธิดิรัตน์ วงษ์ภาพสินธุ์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภารดี นิกชอบ
3. อาจารย์ถิรนนท์ ทิวราตรีวิทย์
4. อาจารย์มณฑนา สีเขียว
5. อาจารย์วิษณุ ศิลาน้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการวิเคราะห์ศักยภาพตำบล เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

จากการบริการวิชาการตั้งแต่ปี 2562 - 2564 เรื่อยมาสู่โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมราย ตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) เพื่อยกระดับ เศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มีการจัดทำข้อมูล ขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) และจ้างนักศึกษา บัณฑิตจบใหม่ และประชาชนทั่วไป ร่วมพัฒนาพื้นที่ พื้นที่เศรษฐกิจและสังคมที่มีความ ครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการ ของชุมชน คณะทำงานได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ทำให้เกิดผลลัพธ์ เชิงเศรษฐกิจโดยได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการ ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพกลุ่มแม่บ้าน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โครงการพัฒนา ศักยภาพการใช้ Social Media สำหรับผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กร และเครือข่าย และโครงการอนุรักษ์ พื้นที่ศิลปะและวัฒนธรรมวิถีมอญ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลจากการดำเนินโครงการทำให้ในปี 2565 คณะทำงานได้เข้าไปทำกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตและ รายได้ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อ ทบthonศักยภาพตำบลบ้านใหม่ ให้ เกิดการพัฒนา ชุมชนเป้าหมายให้ ตรงตาม ความต้องการของชุมชน และมุ่งหวังให้เกิดศักยภาพที่ยั่งยืน

กระบวนการ

กิจกรรมในการดำเนินงาน มีดังนี้

1. ผู้จัดการพื้นที่และทีมงานได้นำเสนอ แนวทางและกระบวนการในการวางแผนศักยภาพ ตำบลร่วมกับสมาชิกในชุมชน
2. สมาชิกในชุมชนร่วมกันทบทวน การพัฒนาที่ผ่านมา ปัญหาที่พบในการนำไป ปฏิบัติจริง
3. สมาชิกในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ค้นหาโอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนบ้านใหม่
4. สมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย กิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพตำบล
5. สมาชิกในชุมชนร่วมกันออกแบบ Business Model Canvas
6. คัดเลือกผู้แทนชุมชนเป็นตัวแทน ในการประสานงานพัฒนาศักยภาพตำบล
7. ประสานงานกับผู้แทนชุมชนดำเนิน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
8. ดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมการพัฒนา การดูแลรักษาสุขภาพ ผ่านกิจกรรมทรงตัวและ การยืดหยุ่นให้กับผู้สูงอายุ (การรำไม้พลอง การออกกำลังกายด้วยเชือกยางยืด)

9. ดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรม การพัฒนาทักษะอาชีพการทำยาต้มสมุนไพรและ ยาหม่องสมุนไพรเป็นของชำร่วย

10. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

1. ผลิตภัณฑืยาต้มสมุนไพร และยาหม่องสมุนไพร

2. ผลิตภัณฑือุปกรณ์การออกกำลังกาย

ผลลัพธ์

เชิงปริมาณ

1. ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ อย่างน้อย 1 อาชีพ

2. ได้ผลิตภัณฑืยาต้มสมุนไพรและ ยาหม่องสมุนไพร เพื่อสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ จำนวน 2 ผลิตภัณฑื

เชิงคุณภาพ

ผู้สูงอายุในวัยเกษียณมีทักษะการดูแลรักษาสุขภาพผ่านกิจกรรมการทรงตัวและการยืดหยุ่น ผู้สูงอายุและวัยเกษียณและวัยเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยเกษียณมีสุขภาพกายและจิตใจที่ดีขึ้นและสามารถปรับกิจกรรมไปใช้ชีวิตประจำวันได้

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“อยากให้มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุน ทางด้านการขายสินค้าสู่ตลาดออนไลน์และ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กับผู้สูงอายุสามารถสร้างรายได้เสริมได้ และกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยเข้ามาดำเนินการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องชื่นชอบ และอยากให้มหาวิทยาลัยเข้ามาทำกิจกรรมอีก”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.ธนิษฐ์นันท์ จันทรไฉยม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิษา ยางงาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงเพชร สุขประเสริฐ
4. อาจารย์ ดร.ศรินธร ไชยรัตน์
5. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์สมชัย แสนภูมิ (อาจารย์นักพัฒนา)

การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมชาวสวนพริกไทย ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ตำบลสวนพริกไทย เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี บริบทพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลสวนพริกไทย เป็นชุมชนเมืองแต่ยังคงมีพื้นที่บางส่วนที่เป็นพื้นที่ทางชนบท ในตำบลสวนพริกไทย บางพื้นที่ประกอบด้วยคนพื้นที่ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่มาเป็นเวลานาน จะมีลักษณะครัวเรือนเป็นครอบครัวขยายหรือครอบครัวชนบท แต่ในบางพื้นที่จะมีลักษณะเป็นครอบครัวสังคมเมือง ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ที่มีแหล่งบ้านจัดสรรหรือแหล่งอุตสาหกรรมจากเหตุผลบริบทเชิงพื้นที่ดังกล่าวทำให้การจัดกิจกรรมหรือการรวมกลุ่มในพื้นที่ตำบลสวนพริกไทย จึงเป็นการรวมกลุ่มกันของประชากรที่เป็นคนในพื้นที่ที่เป็นครอบครัวชนบทและกลุ่มครัวเรือนที่ยังคงมีการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2564 เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลสวนพริกไทย มีการดำเนินงานภายใต้โครงการดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ สร้างและพัฒนา Creative Economy การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน และส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน ภายใต้การดำเนินกิจกรรมหลักจำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาสูตรชาใบอ่อนชาเขียวชาสวนพริกไทย การพัฒนาสูตรข้าวเกรียบข้าวกล้องหอมมะลิปทุม การออกแบบบรรจุภัณฑ์แปรรูปจากผักตบชวา และการยกระดับการท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้เห็นตามแนวทางความปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการคือ เกิดนวัตกรรมในการผลิตสินค้าชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ และเกิดรายได้หมุนเวียนเพิ่มขึ้นภายในชุมชนจากการขายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากและโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน รวมทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชนจากการวิเคราะห์พบว่า จุดแข็งของชุมชนตำบลสวนพริกไทย คือ เป็นชุมชนมีทรัพยากรในพื้นที่ที่มีจุดเด่น เช่น ชาวกล้องสวนพริกไทย GMP และโรงเห็ดดอกแฉนิค รวมทั้งมีการรวมกลุ่มในชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น วิสาหกิจชาวกล้องสวนพริกไทย กลุ่มแม่บ้านตำบลสวนพริกไทย เป็นต้น

ดังนั้น ทางมหาวิทยาลัยฯ จึงจัดกิจกรรมที่มุ่งสนับสนุนให้ชุมชนมีการใช้ทรัพยากรในพื้นที่มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนต่อไป

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

จากการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลสวนพริกไทย เพื่อระดมสมอง สรุปข้อมูลชุมชน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ SWOT มาประกอบเพื่อหาแนวทางในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพสูงขึ้น ผลการวิเคราะห์พบว่าพื้นที่ตำบลสวนพริกไทย เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง มีแหล่งทรัพยากรที่มีจุดเด่นและหลากหลาย มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งในพื้นที่ และมีความพร้อมที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น แต่ชุมชนก็ยังคงมีอุปสรรคและจุดอ่อนในด้านการตลาดและช่องทางการขายผลิตภัณฑ์ที่มีในชุมชนที่มีความหลากหลาย การประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การสร้างจุดเด่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น ดังนั้นชุมชนจึงมีความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาในมิติต่างๆ ได้แก่ การสร้างตลาดร้านค้าชุมชน การส่งเสริมด้านการแปรรูปสินค้าจากทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาคุณภาพสินค้าชุมชนให้มีมาตรฐาน และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

กระบวนการ

1. ทบทวนการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลสวนพริกไทย (Tambon Profile)
2. ศึกษาข้อมูลชุมชน สภาพปัญหา ความต้องการ โอกาสในการพัฒนาชุมชน
3. วิเคราะห์ข้อมูลชุมชนโดยใช้ SWOT Analysis
4. ประชุมระดมสมองวิเคราะห์ความต้องการที่แท้จริงของชุมชนโดยผู้มีส่วนเสียและประชาชนในชุมชน
5. ดำเนินกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการรวมกลุ่มลงมือปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม การอบรมเชิงปฏิบัติการ
6. สรุป/อภิปรายผลการดำเนินงาน ส่งมอบผลิตภัณฑ์และองค์ความรู้ให้แก่ชุมชน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย
วิสาหกิจชุมชนข้าวกล้องสวนพริกไทย
กลุ่มแม่บ้านตำบลสวนพริกไทยและผู้ใหญ่บ้าน

1. ผลการประเมินศักยภาพ ตำบลสวนพริกไทย
จัดอยู่ในกลุ่มตำบลยั่งยืน

2. ข้อมูลการวิเคราะห์ปัญหาของ
ประชาชนในตำบล สรุปความต้องการของ
ประชาชนในชุมชน

3. องค์ความรู้ในการสร้างผลิตภัณฑ์
จำนวน 2 องค์ความรู้ คือ การผลิตเห็ดสวรรค์
ออแกนิก และการประดิษฐ์พวงมาลัยใบเตยหอม
ผลิตภัณฑ์

เกิดผลิตภัณฑ์ 2 ผลิตภัณฑ์ ที่มาจาก
ทรัพยากรในชุมชน และประชาชนสามารถ
นำความรู้ไปต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน
ต่อไปได้

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.พชรวรรณ รัตนทรงธรรม
(ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์มัชฌกานต์ เผ่าสวัสดิ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์
สิงห์สูงเนิน
4. อาจารย์ ดร.อมตา อุตะมะ
5. อาจารย์ปริยาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)

เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย สร้างนวัตกรรมชุมชน ตำบลกระแซง อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

กระแซง เป็นหนึ่งในตำบลที่อยู่ในอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี สภาพบริบทของพื้นที่นั้นมีลักษณะเป็นกิ่งเมืองกิ่งชนบท ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจึงเป็นการพึ่งพาเศรษฐกิจจากเมืองและเน้นวิถีชีวิตแบบบริโภคนิยม ทำให้กิจกรรมในตำบลกระแซงจะเน้นในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยว และการให้บริการเป็นหลัก โดยในปัจจุบันตำบลกระแซง ได้มีภาคเอกชนเข้ามาลงทุนในการให้บริการหลายด้าน ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของกลุ่มทุนขนาดใหญ่เหล่านี้ และภายในชุมชนกระแซงยังประสบปัญหาการมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่ขาดรายได้เพราะไม่ได้ทำงาน เหนงอายุที่บ้านจำนวนมาก เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ โดยสาเหตุที่ทำให้ชุมชนเกิดปัญหาเรื่องความเป็นอยู่ อาชีพ ส่วนใหญ่ก็จะเกิดมาจากการขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รวมไปถึงมีการขาดผู้สืบสานต่อยอดนวัตกรรมเพราะกิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ยังคงจำกัดตัวอยู่ในเฉพาะกลุ่ม คนที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นประชาชนกลุ่มเดิม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาในตำบลกระแซง แต่เมื่อตำบลกระแซงได้มีการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย ทีมผู้ดำเนินโครงการก็ได้พัฒนาเครือข่ายสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง โรงเรียนวัดไก่อี๊ โรงเรียนชัยสิทธิ์वास ชุมชนบ้านท่าลาน กองทุนพัฒนาสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ ธุรกิจชุมชนจำนวน 20 ร้าน เพื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อชุมชนเพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรม และเป็นสมาชิกในระบบนวัตกรรมเพื่อชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 จากการทำการตลาด

และการทำประชาสัมพันธ์บน “คลาวด์ กระแซง” และเมื่อนวัตกรรม “คลาวด์ กระแซง” สำเร็จ ในระยะต่อมาทางทีมงานได้มีการพัฒนาต่อยอดโครงการโดยมีการส่งเสริมการสร้างสินค้าจากผลิตภัณฑ์ในชุมชนนั้นก็คือ ข้าวจีอินเตอร์ ที่ทำมาจากไข่มุนไพร์ โดยแม่ไก่อารมณ์ดี ที่เลี้ยงถูกเลี้ยงแบบปล่อยอิสระในตำบลกระแซง ทำให้ไข่ไก่มีความสด สะอาด ปลอดภัยต่อการนำไปประกอบอาหาร และนำไปจัดจำหน่ายในระบบ “คลาวด์ กระแซง” เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น เป้าหมายของการดำเนินโครงการนี้ นอกจากการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้กับชุมชนแล้ว การสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นทุนทางสังคมในต่อยอด เพื่อดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาเป็นความสำเร็จของการดำเนินโครงการที่ผ่านมา เนื่องจากการดำเนินโครงการทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และชุมชนเองก็ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ร่วมกัน ทั้งการร่วมกันดูแลนวัตกรรมเพื่อชุมชน “คลาวด์ กระแซง” ที่มีไว้สำหรับการประชาสัมพันธ์ให้คนทั้งในและนอกชุมชนเกิดการรับรู้การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการในชุมชน โดยการเรียนรู้การผลิตสินค้าจากสิ่งที่มีในชุมชนนั้นก็คือ ข้าวจีอินเตอร์ ที่ทำมาจากไข่มุนไพร์จากโรงเรียนเลี้ยงไก่ในชุมชนที่คนในชุมชนช่วยกันเลี้ยงและดูแลตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันตำบลกระแซงเป็นพื้นที่กิ่งเมือง กิ่งชนบทที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมือง เนื่องจากมีการลงทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดขึ้นในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในอนาคต คือ ตำบลกระแซง มีการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง แต่สิ่งที่จะสูญหายไป คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และอาจรวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นตามมา ดังนั้น ภาพอนาคตของตำบลกระแซง จึงเป็นภาพที่คนในชุมชนมีภูมิคุ้มกันที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนกระแซงจะพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น เป็นชุมชนอัจฉริยะ (Smart Community) ที่สามารถรักษาทุนทางสังคม และประยุกต์ใช้ต้นทุนเพื่อดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และแก้ไขปัญหาชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากชุมชนเมืองได้

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้โปรแกรมประยุกต์ Business Model Canvas
2. วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลกระแซงตามหลักการ 16 เป้าหมายของนายแพทย์ประเวศ วะสี
3. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงผู้สูงอายุในชุมชน
4. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลกระแซง โดยการใช้โปรแกรมประยุกต์ Business Model

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, กำนันตำบลกระแซง, ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 เอกชน: ผู้ประกอบการสลัดผักไฮโดรโปนิกส์, เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

ภาคประชาชน: ผู้แทนจากตำบลกระแซงหมู่ที่ 1-3, กลุ่ม OTOP นวัตกรรมบ้านท่าลาน, กลุ่มผู้สูงอายุ

ผลผลิต

1. นวัตกรรม “คลาวด์ กระแซง” จำนวนคนที่ถูกจ้างหลังทำโครงการ 7 คน รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10
2. ผลิตภัณฑ์ข้าวจีอินเตอร์ จำนวนคนที่ถูกจ้างหลังทำโครงการ 7 คน รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 40

ผลลัพธ์

เกิดผลิตภัณฑ์ที่มาจากทรัพยากรในชุมชน และประชาชนสามารถนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนต่อไปได้

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ผู้ใหญ่และชาวบ้านในชุมชนรู้สึกดีใจมากที่มหาวิทยาลัยได้เข้ามาทำโครงการดีๆ ที่ช่วยให้ชาวบ้านและผู้สูงอายุในชุมชนมีอาชีพ และมีแนวทางการขายสินค้าในชุมชนให้กระจายไปสู่ภายนอกชุมชนและมีความคาดหวังที่อยากจะให้มหาวิทยาลัยมาจัดโครงการดีๆ แบบนี้อีกบ่อยๆ”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.ชัชพันธ์ุ ยิ้มอ่อน (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณลดา กันต์โฉม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชญานี เชิงศิริ ไชยยะ
4. อาจารย์วรลักษณ์ วีระยุทธ
5. อาจารย์รวิธร ฐานันสสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)

เส้นทางสู่ความสำเร็จของชุมชน

ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

การดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ: U2T) ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมสัมมาชีพชุมชนขนมไทย ร้อยละ 33.3 จากกิจกรรมเปลี่ยนขยะให้มีมูลค่า ร้อยละ 20.2 มีรายจ่ายลดลงจากกิจกรรมการคัดแยกขยะและการทำบัญชี ร้อยละ 5 และจากกิจกรรมการดูแลตนเองด้วยแพทย์ทางเลือกและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาหม่องโพล และน้ำมันโพล ร้อยละ 7.5 ทำให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ และมีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data)

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ในปีงบประมาณ 2565 ได้มีการทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยใช้หลักการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม เริ่มจากการระดมความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมและบันทึกไว้ มาวิเคราะห์เพื่อระบุปัญหาและโจทย์การพัฒนาพื้นที่ที่เป็นความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองควาย ฝ่ายปกครองตำบลคลองควาย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองควาย โรงเรียนวัดสามัคคิยาราม โรงเรียนบ้านคลองสระ ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลคลองควาย และตัวแทนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และศูนย์เรียนรู้ตำบลคลองควาย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน

และศักยภาพของชุมชน โดยใช้หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อร่วมกันศึกษาปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่ เพื่อวางโครงสร้างในการพัฒนาพื้นที่ เป็นการสร้างภาพอนาคตของพื้นที่นี้ว่าต้องการให้เกิดการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานราชการระดับจังหวัดปทุมธานี สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ และหน่วยงานราชการระดับอำเภอสามโคก ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูโรงเรียนบ้านคลองสระ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองควาย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางเตย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองควาย กำนันตำบลคลองควาย รวมทั้งผู้นำชุมชนของตำบลคลองควาย

ผลผลิต

1. รูปแบบและองค์ความรู้การดูแลตนเองของผู้สูงอายุตำบลคลองควาย ตามหลัก 3 อ (อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์)
2. ผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับบำรุงผิวพรรณ

ผลลัพธ์

รายได้เพิ่มขึ้น จากกิจกรรมสัมมนาซีพชุมชน ร้อยละ 33.3 จากกิจกรรมเปลี่ยนขยะให้มีมูลค่า ร้อยละ 20 รวมทั้งรายจ่ายที่ลดลง จากกิจกรรมการคัดแยกขยะและการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 5 และจากกิจกรรมการดูแลตนเองด้วยแพทย์ทางเลือกและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ร้อยละ 7.5

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

การดำเนินกิจกรรมอบรมให้ความรู้การดูแลตนเองของผู้สูงอายุตำบลคลองควาย ตามหลัก 3 อ (อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์) และการสร้างผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับบำรุงผิวพรรณผู้สูงอายุ กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสนใจในการดูแลตนเอง อยากสร้างผลิตภัณฑ์สำหรับบำรุงผิวพรรณใช้กันเองในชุมชน และยังมีความสนใจที่จะจัดตั้งกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์จำหน่ายในชุมชน ซึ่งการถ่ายทอดการทำผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ วิทยากรได้ถ่ายทอดวิธีการทำอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถเข้าใจได้ง่าย ผู้เข้าโครงการมีความประทับใจเต็มใจให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม โดยจากการประเมินการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ พบว่ามีภาพรวมความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งชุมชนยังได้ร่วมเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่ในอนาคตซึ่งเป็นไปตามความต้องการของชุมชน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์นัตยา ดวงประทุม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ชูศักดิ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร ตันติเอกรัตน์
4. อาจารย์เฟื่องฟ้า รัตนาคณหุตานนท์
5. อาจารย์วีรวิธ ฐานัสสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)

ภาพอนาคตที่เป็นไปได้ ของชุมชนมอญ

ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นชุมชนคนไทยเชื้อสายมอญที่อพยพย้ายถิ่นมาอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในตำบลนี้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมหลายสถานที่ในหมู่บ้านที่สะท้อนถึงสถาปัตยกรรม โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างยาวนาน โดยประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเชียงรากน้อย เป็นชุมชนคนไทยเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในตำบลนี้มีเรื่องราวของประวัติศาสตร์ความเป็นมอญ วิถีชีวิต มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมมอญ ประเพณี อาหารพื้นถิ่น การแต่งกาย และภาษามอญ ดังเช่น อาหารประจำท้องถิ่นของชาวมอญอย่างข้าวแช่ และแกงข้าวตัง กะปิมอญ ปลาจ่อมมอญ

การดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2564 จากความต้องการของชุมชนที่จะส่งเสริม พัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแหล่งศึกษา เรียนรู้ทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายมอญ เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแตกต่างจากชุมชนอื่น โดยนำเอาองค์ความรู้ BCG การท่องเที่ยว วัฒนธรรมชุมชน มุ่งสู่ความยั่งยืน องค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาพัฒนาในพื้นที่

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ในปีงบประมาณ 2565 ได้มีการทบทวนและวิเคราะห์ ศักยภาพ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบว่า ตำบลเชียงรากน้อย มีทั้งที่เป็นชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ ทำให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสมาพันธ์คนไทยเชื้อสายมอญ สภาวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี ฯลฯ เห็นความสำคัญ จึงมีโครงการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม และดำเนินการพัฒนาตลาดวัฒนธรรมไทยรามัญ บ้านศาลาแดงเหนือ ในการจำหน่ายสินค้าของชุมชน รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

การดำเนินโครงการ มีการดำเนินการ ทบทวนข้อมูลชุมชน ศักยภาพของชุมชนของหน่วยงานท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ และประชาชนในตำบลเชียงรากน้อย การค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์ SWOT ชุมชน การวางแผนพัฒนาศักยภาพ ตำบลเชียงรากน้อย และสรุปโครงการพัฒนาที่จะดำเนินการต่อไปในระยะ 5 ปี โดยข้อเสนอโครงการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ (Quick Win Project) ได้แก่ โครงการที่ 1. โครงการพัฒนาต้นแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรมมอญ และโครงการที่ 2. โครงการพัฒนาขีดความสามารถอาหารมอญ ผลิตภัณฑ์กะปิมอญอัตลักษณ์ชุมชน

กระบวนการ

ดำเนินการโดยให้คนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่

1. ทบทวนข้อมูลจากเอกสารและการดำเนินโครงการฯ ในปีงบประมาณ 2564 ที่ผ่านมา
2. ประสานงานผู้มีส่วนได้เสียผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม
3. จัดกิจกรรมประชุมทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลเชียงรากน้อย
4. ประชุมวางแผนพัฒนาศักยภาพตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีส่วนร่วม
5. วิเคราะห์ และจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
6. จัดกิจกรรม การเตรียมความพร้อมในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
7. จัดทำบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า อย่างมีส่วนร่วม

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการดำเนินการโครงการพัฒนาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากน้อย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลเชียงรากน้อย สมาคมมอญจังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาชุมชน แนวทางการพัฒนาชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ เทคโนโลยี Virtual Reality (VR) ด้านการท่องเที่ยว และเผยแพร่ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาชุมชนและเทคโนโลยีการผลิตอาหารและถนอมอาหารในชุมชน (ตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์)

2. ได้ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรแบรนด์ ลูกประคบมอญ

ผลลัพธ์

1. แผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 แผนงาน

2. ผู้สูงอายุมีทักษะการประกอบอาชีพเสริมเพื่อการพึ่งพาตนเอง จำนวน 1 อาชีพ

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“เป็นกิจกรรมที่ดีมาก ได้เรียนรู้การทำลูกประคบ สามารถต่อยอดให้กับกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนให้มีรายได้ จะได้ทำเป็นของขวัญปีใหม่ในงานศพต่อไป”
 “ขอบคุณอาจารย์ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยที่เข้ามาช่วยส่งเสริม สนับสนุนอาชีพของชุมชนทำให้เกิดมีรายได้ดูแลตัวเองแลครอบครัว”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ศิริขวัญ บุญธรรม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นริศรา จริยะพันธุ์
3. อาจารย์ ดร.ลักขณา แสงแดง
4. อาจารย์ชยันต์ พลอาสา
5. อาจารย์วิธร ฐานันสสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)

การพัฒนาอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีอยู่ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการนี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถนำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั่วประเทศ จะมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการโดยตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีการพัฒนาศักยภาพตำบลโดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ชุมชนมอญ
- 2) การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน(วันกะทิ)
- 3) การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ
- 4) การส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากผักตบชวา

กระบวนการ

1. ด้านการท่องเที่ยว ตำบลท้ายเกาะ มีวัฒนธรรมประเพณีชุมชนมอญชาดผู้สืบทอดและชาดการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
2. ด้านเศรษฐกิจ มีผลิตภัณฑ์ชุมชนวันกะทิกะปิมอญ แต่ขาดการพัฒนา เรื่องรูปแบบของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และด้านการตลาดออนไลน์
3. ด้านสุขภาวะชุมชน มีกลุ่มเปราะบาง (ผู้สูงอายุ) ที่ต้องการปลูกผักปลอดภัยเพื่อลดค่าใช้จ่าย
4. ด้านสิ่งแวดล้อม ตำบลท้ายเกาะอยู่ติดริมแม่น้ำเจ้าพระยา และมีลำคลองหลายสาย ทำให้เกิดปัญหาเรื่องของผักตบชวาที่มีแพร่กระจายเป็นจำนวนมาก
5. จัดการประชุมให้ความรู้ด้านอาชีพของผู้สูงอายุก่อนวัยเกษียณ
6. ฝึกปฏิบัติการสร้างสรรค์งานศิลปะ (เพ้นกระเป่า)

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยามีคลองต่าง ๆ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งผลให้พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเพาะปลูก บางปีจะประสบน้ำท่วมโดยเฉพาะในปีที่ฝนตกชุกจะทำให้น้ำท่วมเกือบเต็มพื้นที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกห่างจากที่ว่าการอำเภอสามโคก จากการสัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเกาะ นายสำเร็จ ยินดี ได้มีการวางแผนดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาตำบล ดังนี้

- 1) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญ
- 2) โครงการสร้างรูปเหมือนพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ขนาดใหญ่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- 3) โครงการสร้างตลาดชุมชนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- 4) โครงการเสริมสร้างการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ
- 5) โครงการเสริมสร้างการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเกาะ
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท้ายเกาะ
3. กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
4. สภาองค์กรชุมชนท้ายเกาะ
5. พัฒนาชุมชนอำเภอสามโคก

จังหวัดปทุมธานี

6. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

ได้ผลิตภัณฑ์วันกะทิสด ได้ผลิตภัณฑ์กะปิมอญ และผลิตภัณฑ์ผักปลอดภัย

ผลลัพธ์

รายได้ที่เพิ่มขึ้น

1. จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 20 ครัวเรือน รายได้&เดิม โดยเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 12,750 บาท/ เดือน รายได้เพิ่มขึ้น 3,725 บาท/เดือน รายได้ที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 29.21

2. โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ ผู้ที่ได้รับการอบรมได้องค์ความรู้สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 1 ชุด สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ 1 อาชีพ

รายจ่ายที่ลดลง

จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 30 ครัวเรือน รายจ่ายเดิมโดยเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 10,000 บาท/เดือน รายจ่ายลดลง 1,100 บาท/เดือน รายจ่ายที่ลดลง ร้อยละ 11

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

1. กลุ่มผลิตภัณฑ์วันกะทิมะพร้าวสดรู้สึกดีใจที่มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จัก และยังมีการส่งเสริมการตลาดรูปแบบออนไลน์

2. กลุ่มวัยเกษียณประทับใจที่มหาวิทยาลัยให้การส่งเสริมอาชีพหลังวัยเกษียณเพื่อสามารถนำไปใช้ในการต่อยอดธุรกิจได้ในอนาคต

3. องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเกาะรู้สึกยินดีอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยได้ให้องค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม การทำปุ๋ยจากผักตบชวา การปลูกผักปลอดสารพิษ รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอญ

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.กฤตยชญ์ คำมิ่ง (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นเรศ ยะมะหาร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกาศิต ประกอบผล
4. อาจารย์ ดร.ออมสิรี ปานดำรง
5. อาจารย์วิริธ ฐานันสสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์ผกามาศ เลียงธนภักษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)

วัยรุ่น 60 วัยเราไม่เก่าเลย

ตำบลบางกระบือ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

พื้นที่ตำบลบางกระบือ เป็นชุมชนชานเมือง กึ่งชนบทที่มีขนาดจากจำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุดในอำเภอสสามโคก ส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แต่เดิมและบางส่วนเป็นผู้โยกย้ายเข้ามาอาศัยในพื้นที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราวและถาวร ในการประกอบอาชีพในแหล่งงานบริเวณใกล้เคียงในอำเภอสสามโคกและอำเภอบางปะอิน เนื่องจากความสะดวกในการเดินทางของพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางโดยถนนวงแหวนรอบนอก สภาพชุมชนจึงมีผู้อาศัยในวัยทำงานและเด็กค่อนข้างน้อยในเวลากลางวัน เนื่องจากต้องเดินทางเพื่อไปเรียนและประกอบอาชีพนอกพื้นที่ ซึ่งเป็นรายได้หลักของคนชุมชนส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ในพื้นที่เกิดจากกิจกรรมของผู้สูงอายุและคนในพื้นที่แต่เดิมที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา) เป็นสำคัญ

โครงการจึงให้ความสำคัญในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการพัฒนาสุขภาพทั้งด้านปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเปลี่ยนข้อจำกัดด้านร่างกายและอายุที่สูงวัย ให้เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนได้อย่างดีที่สุดในอนาคต โครงการจึงใช้การส่งเสริมตามกรอบแนวคิดพัฒนาพลังของผู้สูงอายุ (Active Aging) มาใช้ในการส่งเสริมตามองค์ประกอบดัชนีพัฒนาพลัง 4 ด้าน ได้แก่ การมีงานทำ การมีส่วนร่วมทางสังคม การมีสุขภาพที่ดีมีความปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีภาวะพัฒนาพลัง

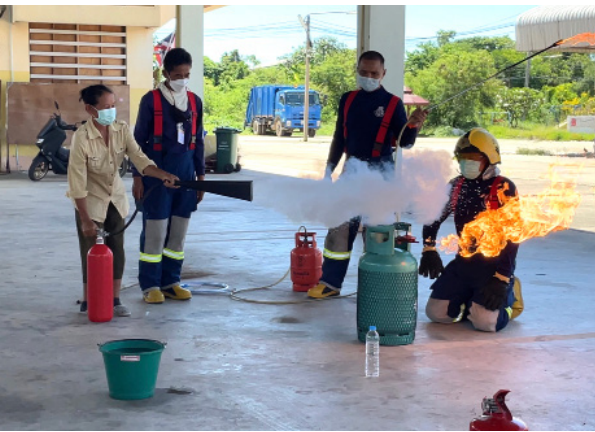
กระบวนการ

โดยแบ่งกิจกรรมในการดำเนินการโครงการออกเป็น 5 กิจกรรม เพื่อเป็นการยกระดับองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับรายได้และส่งเสริมภาวะการมีงานทำของคนในชุมชน เป็นการต่อยอดกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งเริ่มมีการรวมกลุ่มกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองเพื่อนำเข้าสู่ตลาดชุมชนขนาดเล็กที่เชื่อมโยงด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวสถานที่สำคัญในพื้นที่ 2 แห่ง ได้แก่ ตลาดชุมชนวัดกว้างและวัดโบสถ์ กิจกรรมพัฒนาสัมมาชีพ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่
 1. กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พริกแกงเพื่อสุขภาพ
 2. กิจกรรมการทำปุ๋ยอินทรีย์ จากเศษอาหาร

2. การพัฒนาการมีส่วนร่วม มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ให้สามารถร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น ประกอบด้วย กิจกรรมการสร้างและพัฒนา Creative Economy เพื่อการยกระดับการท่องเที่ยว การร่วมสำรวจเส้นทางท่องเที่ยว การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยววิถีใหม่ “ปั่น-ไป-ปลูก” และร่วมกันพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชน

3. การส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีและความปลอดภัยของชุมชน มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การมีสุขภาพที่ดี (Well-being) และการส่งเสริมด้านความปลอดภัยของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากสาธารณภัย อัคคีภัย และอุทกภัย ซึ่งเป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในพื้นที่ ประกอบด้วย กิจกรรมการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านภัยพิบัติ เหตุอัคคีภัย และเหตุอุทกภัย น้ำล้นตลิ่ง ให้กับผู้สูงอายุ การสำรวจและการจัดทำแผนที่ความเสี่ยงภัยร่วมกับชุมชน รวมถึงการฝึกซ้อมตามแผนการเผชิญเหตุและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุอัคคีภัย

4. การพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีภาวะพลุดพลัง มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะด้านการจัดการสภาพแวดล้อม และความปลอดภัยในชุมชน ประกอบด้วย กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวแบบมีส่วนร่วม และยกระดับเป็นเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระบบการแสดงผลข้อมูลการจัดการชุมชนผ่านระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) การใช้ระบบแจ้งเหตุตอบรับอัตโนมัติผ่านแอปพลิเคชัน LINE (Traffy Fondue) เป็นต้น

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เครือข่ายภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล บางกระบือ ภาคประชาชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตลาด ชุมชนวัดกร่าง ผู้ประกอบการตลาดชุมชนวัดโบสถ์ กลุ่มสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลบางกระบือ

ผลผลิต

1. ผลิตภัณฑ์พริกแกงเพื่อสุขภาพ
2. ป้ายอินทรีย์จากเศษอาหาร
3. แผนที่ความเสี่ยงภัยอัคคีภัยและน้ำล้นตลิ่ง ตำบลบางกระบือ
4. นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวแบบมีส่วนร่วม และยกระดับ เป็นเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ตำบลบางกระบือ

ผลลัพธ์

1. รายได้ต่อเดือนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อครัวเรือน (สมาชิกวิสาหกิจ, ผลิตภัณฑ์พริกแกงเพื่อสุขภาพ)
2. รายจ่ายต่อเดือนที่ลดลงร้อยละ 5 ต่อครัวเรือน (สมาชิกผู้ผลิตป้ายอินทรีย์จากเศษอาหาร)

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

ชุมชนให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งสนับสนุนโดยบอกต่อกิจกรรมไปยังคนในพื้นที่ ทำให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างวิทยากรและสมาชิกวิสาหกิจ เช่น สูตรการทำพริกแกง อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตรงกับสภาพปัญหาของชุมชน เช่น การทำป้ายอินทรีย์จากเศษอาหาร เนื่องจากเห็นพ้องตรงกันกับทีมผู้รับผิดชอบโครงการว่าการแยกขยะจะทำให้การบริหารจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการทำป้ายอินทรีย์จากเศษขยะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยจากท้องตลาดได้อีกด้วย โดยหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ผลตอบรับจากผู้เข้าร่วมซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีความชื่นชมและขอบคุณทีมผู้รับผิดชอบโครงการและมหาวิทยาลัย ที่ได้เข้ามาจัดทำโครงการในพื้นที่ เพราะเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน และเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มสำคัญในพื้นที่อีกด้วย

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์นิธิพนธ์ น้อยเผ่า (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ศิริภัสสร พันธะสา
3. อาจารย์ ดร.สุวิมล สืบคำ
4. อาจารย์จิตติมา กอรั้งกุล
5. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณและโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาบริบทและวิเคราะห์ศักยภาพตำบล วางแผนแนวทางการพัฒนาชุมชน และดำเนินกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ และยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ซึ่งการศึกษานี้ใช้เครื่องมือ ต้นไม้ชุมชน ปฏิทินชุมชน การวิเคราะห์ SWOT Analysis และหลักการ 16 เป้าหมาย จากการศึกษาทำให้ค้นพบว่า ตำบลบางเตยมีการดูแลและสนับสนุนกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียงจากภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่น แต่ยังคงขาดการสนับสนุนในการทำกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมกับติดบ้าน และยังพบว่าผู้สูงอายุในชุมชนบางส่วนไม่มีรายได้ อีกทั้งด้วยสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ทำให้บางครัวเรือน ได้รับผลกระทบด้านรายได้มีรายได้ลดลง และบางคนถูกเลิกจ้างงานด้านความเป็นอยู่ชุมชนในเขตตำบลบางเตยมีสภาพความเป็นอยู่เข้าถึงระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และการประปา แต่มีบางพื้นที่ยังไม่ครอบคลุมด้านการจัดการบริหารขยะ และการสร้างรายได้หมุนเวียน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้สื่อ Social Media เพื่อทำการตลาดให้เกิดการเพิ่มรายได้

ทั้งนี้ทางคณะดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณและโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จึงได้เสนอกิจกรรมดังนี้ 1) กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสุขภาพกายใจ และสานสัมพันธ์ด้วยการเดินรำบาสโลก เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางด้านสุขภาพร่างกายและใจ 2) กิจกรรมทำลูกประคบสมุนไพรเพื่อการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่เสริมสร้างทักษะอาชีพเพื่อนำไปต่อยอดในการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ หรือสามารถทำเป็นงานอดิเรก 3) การเสริมสร้างอาชีพใหม่ในชุมชน /การยกระดับสินค้าชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น 4) การพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีทักษะในการจัดการและจัดทำเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชน และวัฒนธรรมริมน้ำ 5) การนำองค์ความรู้ไปช่วยชุมชนด้านเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่การทำธุรกิจออนไลน์ และ 6) การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมและเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน (Circular Economy)

กระบวนการ

การเสริมสร้างอาชีพใหม่ในชุมชน / การยกระดับสินค้าชุมชน

1. จัดประชุมเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม
2. จัดกิจกรรมอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ รองเท้าสุขภาพผักตบชวา
3. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน: บรรจุภัณฑ์ ตรายีนค้า และช่องทางจัดจำหน่าย (ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากมูลไส้เดือน และ รองเท้าสุขภาพผักตบชวา)
4. ประชุมจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพ/วิสาหกิจชุมชน

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ รองเท้าสุขภาพผักตบชวา ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับแรงบันดาลใจ อยากนำทักษะที่ได้ไปประกอบอาชีพ และต่อยอดความรู้เพิ่มเติมเรื่องการสานลายต่าง ๆ เช่น ลายรวงข้าว ลายเปียโปร่ง ซึ่งทางผู้เข้าร่วมได้รวมกลุ่มกันเพื่อขอการสนับสนุนจากทางเทศบาลในการจัดอบรมเพิ่มเติม และยังได้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน: บรรจุภัณฑ์ ตรายีนค้า และช่องทางจัดจำหน่าย ทำให้กลุ่มจักสานได้มีการพัฒนาตรายีนค่านานาผักตบ มีฉลากตรายีนค้า บรรจุภัณฑ์ และแพคเกจจิ้ง ทำให้กลุ่มสามารถขายตรายีนค้าได้ และกลับมามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากเดิมที่ขายแค่ตะกร้าสานผักตบ”

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลบางเตย สมาชิกสภาเทศบาล ตำบลบางเตย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร และประธานกรรมการชุมชน

ผลผลิต

รองเท้าสุขภาพผักตบชวา และผลิตภัณฑ์จากมูลไส้เดือน

ผลลัพธ์

1. เสริมสร้างทักษะอาชีพเพื่อนำไปต่อยอดในการสร้างรายได้ และกลุ่มจักสานผักตบชวา (นานาผักตบ) มีรายได้เพิ่มร้อยละ 20
2. ส่งเสริมการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน มูลไส้เดือน 100% คลองอ้ายจาม จำนวน 1 กลุ่ม

กระบวนการ

การสร้างและพัฒนา Creative Economy การยกระดับการท่องเที่ยว

1. อบรมจัดทำแผนและบริหารจัดการเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำสามโคก
2. อบรมการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำสามโคก

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลบางเตย สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบางเตย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร และประธานกรรมการชุมชน กลุ่มเกษตรตำบลบางเตย วัดบางเตยกลาง และวัดบางเตยใน

ผลผลิต

เส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำ 1 เส้นทาง

ผลลัพธ์

ชุมชนเข้าใจหลักเกณฑ์และองค์ประกอบการจัดเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและเชิงวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน ในการระดมความคิดเห็นในการเสนอกิจกรรม และสถานที่ที่น่าสนใจ เพื่อบรรจุลงไปในเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำ 1 เส้นทาง

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ผู้เข้าร่วมอบรมจัดทำแผนและบริหารจัดการเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำสามโคก และกิจกรรมอบรมการส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนและวัฒนธรรมริมน้ำสามโคก มีความพึงพอใจกับการเข้าร่วมอบรม เนื่องจากได้เรียนรู้ทักษะการวางแผนเส้นทางท่องเที่ยว และทำให้เห็นโอกาสความเป็นไปได้ และเกิดแรงบันดาลใจที่อยากจะจัดเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชนให้น่าสนใจ และเป็นที่ยู๊จักให้ได้ออนาคต”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ลลิตา แก้วฉาย (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์
3. อาจารย์ภัทรพร ทิพย์มงคล
4. อาจารย์วีพรรณ กาญจนวัฒน์
5. อาจารย์วิจิตร ฐานันสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์สมชัย แสนภูมิ (อาจารย์นักพัฒนา)

บ้านจิวสืบสานวัฒนธรรม ไทย-รามัญอย่างยั่งยืน พัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก อย่างมีคุณภาพ

ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ตำบลบ้านจิว เป็นชื่อตำบลหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื้อที่ประมาณ 3.39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,118.75 ไร่ มี 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสมัคร บ้านกลาง บ้านจิว บ้านสวนมะม่วงบน และบ้านสวนมะม่วงล่าง มีจำนวนประชากร 2,230 คน ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก มีคลองต่าง ๆ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาแผ่ครอบคลุมพื้นที่ จึงทำให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ฝนตกตามฤดูกาลทำให้มีปริมาณน้ำฝนเพียงพอแก่การเกษตรกรรม ทั้งนี้ชาวชุมชนทำนาเป็นอาชีพหลักโดยการเช่าจากนายทุนเป็นส่วนมาก ฟังพาการทำนาเป็นหลักในการหารายได้ในครัวเรือน (แผนพัฒนาตำบลบ้านจิว, 2564)

จากการศึกษาวิเคราะห์ ศักยภาพชุมชนตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์มีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 ซึ่งในการดำเนินการโครงการงบประมาณ 2563 นั้นได้มีการส่งเสริมพัฒนาชุมชน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมสโตนมอญ และการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ทั้งนี้ตามปีงบประมาณการพัฒนา 2564 ได้มีการวิเคราะห์ตามหลักงาน 16 เป้าหมายพบว่า ตำบลบ้านจิว จัดเป็น “ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง” ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการการพัฒนาตำบลบ้านจิว ให้พัฒนาเป็นตำบลมุ่งสู่ความพอเพียงอย่างสมบูรณ์ และพัฒนาไปสู่ตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืนในอนาคต

จึงดำเนินการจัดทำสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมมอญและศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และดำเนินการดำเนินงานในปี 2565 เป็นดำเนินการดำเนินงานต่อเนื่องตามกรอบการดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาสัมมาชีพ และสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) การเพิ่มมูลค่า น้ำพริกเผาไข่เค็ม และการพัฒนาการตลาดออนไลน์ กิจกรรมที่ 2 การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) กิจกรรมที่ 3 การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare / เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม / Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

กระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process)

1. Empathize – เข้าใจปัญหา ลงสำรวจข้อมูลชุมชน จัดกระบวนการกลุ่ม (Focus Group) แบบมีส่วนร่วมให้เสนอทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนปัจจุบัน และแนวโน้มการคาดการณ์ในอนาคต หลังจากผ่านเรียนรู้และทำความเข้าใจในกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และระบุถึงประเด็นปัญหาที่แท้จริง

2. Define – กำหนดปัญหาให้ชัดเจน เมื่อได้ปัญหาสัมภาษณ์เชิงลึก ครอบคลุมในประเด็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านจิตใจ

3. Ideate – ระดมความคิด ซึ่งคณะทำงานได้ใช้วิธีระดมสมองค้นหาแนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านจิวร่วมกับภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน จากนั้นจึงสังเคราะห์และจัดหมวดหมู่โดยใช้กระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านจิวในรูปแบบต่างๆ ในอนาคต 15 ปี และเหลือเพียงแนวคิดที่มีความเป็นไปได้ภายใต้ทรัพยากรและงบประมาณ ในประเด็น “ชุมชนแห่งการท่องเที่ยววิถีชุมชน สืบสานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พัฒนาการเกษตรอัจฉริยะ พร้อมรับเป็นชุมชนขยายอย่างมีคุณภาพ”

4. Prototype – สร้างต้นแบบที่เลือก คณะทำงานฯ จึงเลือกใช้การนำเสนอภาพอนาคตของชุมชนบ้านจิวด้วยภาพและ infographics เพื่อให้สามารถสื่อสารแนวคิดต้นแบบให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

5. Test – ทดสอบ คณะทำงานฯ จะมีการดำเนินกิจกรรมนี้ในขั้นตอนต่อไปในอนาคตให้สอดคล้องกับแนวความคิดของประชาชนมากที่สุด ข้อค้นพบวิสัยทัศน์ชุมชน : บ้านจิว ชุมชนแห่งการท่องเที่ยววิถีชุมชน สืบสานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พัฒนาการเกษตรอัจฉริยะ พร้อมรับเป็นชุมชนขยายอย่างมีคุณภาพ

รูปแบบกิจกรรมที่จะดำเนินการในพื้นที่ อนาคต 15 ปี ได้แก่ 1. การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยววัฒนธรรม 2. การสืบสานต่อยอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ไทย-รามัญ 3. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจากสินค้าชุมชน 4. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอัจฉริยะ 5. การเตรียมพร้อมรับชุมชนขยายที่มีคุณภาพ แผนภาพอนาคต

กระบวนการ

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการสูตรน้ำพริกเผาไข่เค็มของกลุ่มสตรีบ้านจิว ให้มีรสชาติที่คงที่ได้มาตรฐาน
2. การวิเคราะห์การดำเนินการผลิต วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้า
3. การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า น้ำพริกเผาไข่เค็ม และประชาสัมพันธ์สินค้าชุมชน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เกษตรอำเภอสามโคก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองคู และประชาชนตำบลบ้านจิว

ผลผลิต

1. ได้สินค้าพริกเผา และไข่เค็มที่มีรสชาติอร่อย เป็นสูตรเฉพาะของกลุ่ม
2. มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าน้ำพริกเผา และไข่เค็ม
3. พัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์

ผลลัพธ์

รายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 5,000 บาท (ม.ค.-เม.ย.) เป็น 7,500 บาท (พ.ค.-ส.ค.) คิดเป็นร้อยละ 50

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาเกษตร มีผักปลอดสาร วัตถุประสงค์ทำน้ำพริกเผาจากผลผลิตของชุมชน”

ป้าเตี้ย สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านคลองคู หมู่ที่ 5

การบูรณาการเกษตรสร้างสรรค์: ดิน-ปุ๋ย-พืช สู่ GAP

กระบวนการ

1. การอบรมการ “บูรณาการเกษตรสร้างสรรค์: ดิน-ปุ๋ย-พืช” สู่ GAP
2. การอบรมการปลูกผักปลอดสารเพื่อให้ได้วัตถุดิบจากชุมชน

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“เป็นการสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน อีกทั้งยังช่วยสร้างความรักความสามัคคีภายในกลุ่ม มีผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี”

นางสมหมาย ไทยย้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงร่วมสมัย ชุด “บ้านจิวนามเมือง รุ่งเรืองวิถีมอญ” เพื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนและการท่องเที่ยวชุมชน

กระบวนการ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงร่วมสมัย ชุด “บ้านจิวนามเมือง รุ่งเรืองวิถีมอญ” ร่วมกับชุมชน โดยการหาข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดผ่านการแสดง

1. วัดอัมพวาราม ประชาชนในพื้นที่
2. ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะการแสดงร่วมสมัย ชุด “บ้านจิวนามเมือง รุ่งเรืองวิถีมอญ” ร่วมกับชุมชน
3. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชุมชนผ่านเรื่องราวประวัติศาสตร์ชุมชนจำนวน 1 เรื่อง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เกษตรอำเภอสามโคก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านคลองคู และประชาชนตำบลบ้านจิว

ผลผลิต

1. ชุมชนได้รับความรู้ในการอบรมการ “บูรณาการเกษตรสร้างสรรค์: ดิน-ปุ๋ย-พืช” สู่ GAP
2. การอบรมการปลูกผักปลอดสารเพื่อให้ได้วัตถุดิบจากชุมชน เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
3. ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

ผลลัพธ์

ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือนจาก 8,000 บาท (ม.ค.-เม.ย.) เป็น 10,000 บาท (ม.ค.-เม.ย.) คิดเป็นร้อยละ 25

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ดีใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ชุมชน ผ่านการแสดง”

สมหมาย ไทรย้อย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ศิริขวัญ บุญธรรม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จระศักดิ์ สังเมฆ
3. อาจารย์ ดร.ลักขณา แสงแดง
4. อาจารย์มนทิรา มะโนรินทร์
5. อาจารย์วิจิตร ฐานันสสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์วัชรกรรณ์ ถมจ่อหอ (อาจารย์นักพัฒนา)

การฝึกทักษะและเสริมสร้าง อาชีพกลุ่มผู้สูงอายุตำบลสามโคก ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

จากการที่คณะดำเนินงานโครงการร่วมกับชุมชนตามหลักงาน 16 เป้าหมาย มีการประชุมหารือร่วมกันโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชน ทั้งหมด 3 เครื่องมือ ดังนี้ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เทคนิค SWOT Analysis และ แผนพัฒนาแบบเร่งรัดโครงการพัฒนาที่ส่งผลต่อความสำเร็จ (Quick Win Project) ทำให้ทราบปัญหาของชุมชน คือ มีการดำเนินการด้านจัดการชุมชนยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับระเบียบและข้อบังคับในการจัดตั้งชุมชน และยังพบว่าขาดงบประมาณด้านการจัดสรรทรัพยากร จึงทำให้การจัดสรรทรัพยากรไม่เป็นระบบสภาพชุมชนเป็นสังคมเมืองทำให้ไม่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดทำกรวิสาหกิจชุมชน มีศูนย์การเรียนรู้ 1 ศูนย์ ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนมีหลากหลายช่วงวัย ทั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุจำนวนมาก ซึ่งมีศักยภาพและความพร้อมที่จะได้รับการพัฒนา แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสมในการนี้คณะทำงานจึงได้มีการกำหนดโจทย์การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุเกษียณ โดยกิจกรรมส่งเสริมผู้สูงอายุที่จัดขึ้นประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมบริหารสมอง การส่งเสริมอาหารและโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ การส่งเสริมคุณค่าในตนเอง การส่งเสริมสุขภาพกาย และการส่งเสริมความสุขสงบทางใจ และจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ซึ่งประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) กิจกรรมที่ 2 การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) กิจกรรมที่ 3 การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare / เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และกิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม / Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

ผลการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านการดูแลสุขภาพทำให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ ประเมินได้จากผู้สูงอายุมีคะแนนความสุขและความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้โครงการสามารถต่อยอดไปสู่การจัดตั้ง “กลุ่มสัมมาชีพสปูกระดาศ รัชชธรรมสามโคก” ในการทำสปูกระดาศจากดอกไม้และสมุนไพรท้องถิ่น ซึ่งได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายออกสู่ตลาด นอกจากนี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการตลาดและช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ได้เส้นทางการปั่นจักรยานท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน จำนวน 1 เส้นทาง ซึ่งประกอบด้วยสถานที่สำคัญหรือจุดเช็คอินทั้งหมด 6 จุด รวมระยะทาง 8 กิโลเมตร ได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการหวัด วิธีการทำน้ำกระชายต้านโควิด และการสุ่มยาสมุนไพร ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำดินพร้อมปลูกผสมผักตบชวาและดินพร้อมปลูกจากการลงมือปฏิบัติทั้งหมด 100 ถู

ผลลัพธ์ที่ได้จากทั้ง 2 โครงการทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน เสริมสร้างและพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน และการจัดการชุมชนตามแนวทางการพัฒนาสังคมในรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคมสร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

กระบวนการ

1. ประชุมเพื่อวางแผนโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากเทศบาลตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

- คณะดำเนินงานติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

- จัดประชุมสมาชิกเทศบาลตำบลสามโคก เจ้าหน้าที่เทศบาลและผู้บริหารเทศบาลตำบลสามโคก เพื่อร่วมกันพิจารณาแผนยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน

2. กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม 5 ด้าน ดังนี้

ผลการประเมินระบบ การดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 5 ด้าน โดยใช้ระบบ CIPP Model พบว่า ระบบการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ บริบทหรือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต อยู่ในระดับ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ± 0.52 มีความเหมาะสมและใช้งานได้จริง

3. กิจกรรมยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ดังนี้

- กิจกรรมการพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่เพื่อส่งเสริมรายได้โดยการจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพผลิตกระดาษสบู่ พบว่า สามารถจัดตั้งกลุ่มสัมมาชีพสบู่กระดาษรักษ์ธรรมชาติสามโคก และสมาชิกในกลุ่มมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 16 หรือคิดเป็น 3,500-4,000 บาท ต่อเดือน

- กิจกรรมการสร้างและพัฒนา เพื่อพัฒนาเส้นทางจักรยานท่องเที่ยวเชิงวิถี พบว่า ได้เส้นทางจักรยานท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน 1 เส้นทาง พร้อมป้ายติดตั้งในแหล่งท่องเที่ยว สถานที่สำคัญ 6 จุด พร้อมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว รวมระยะทางทั้งหมด 8 กิโลเมตร

- กิจกรรมการนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชนนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้เพื่อบรรเทาอาการหวัด พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมสมาชิกผู้เข้าร่วมสามารถนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ในการบรรเทาหวัดโดยวิธีการสุ่มยาได้อย่างถูกวิธี และสามารถนำกระชายมาทำเป็นน้ำสมุนไพรดื่ม เพื่อสุขภาพได้

- กิจกรรมการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกำจัดผักตบชวาโดยการนำมาทำดินพร้อมปลูกพบว่า จากผักตบชวาสด 150 กิโลกรัม สามารถนำมาผลิตเป็นดินพร้อมปลูกได้จำนวน 100 ถุง ถุงละ 2 กิโลกรัม ซึ่งเป็นแนวทางในการกำจัดผักตบชวาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผักตบชวา และลดต้นทุนในการซื้อดินพร้อมปลูกในระดับครัวเรือนได้ จากทั้งหมด 4 กิจกรรมมีผู้เข้าร่วมโครงการตามจำนวนเป้าหมายที่ตั้งไว้

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. หน่วยงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการมนุษย์ (พม.) อำเภอสามโคก
2. สมาชิกเทศบาลตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

1. คู่มือระบบการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. คู่มือการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 5 ด้านตำบลสามโคก อำเภอสามโคกจังหวัดปทุมธานี
3. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ พิมเสนน้ำและยาต้มสมุนไพร
4. คลิปวิดีโอการให้ความรู้เกี่ยวกับการนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้บรรเทาอาการหวัด

5. สปุกระดาษสมุนไพโร

6. เส้นทางการปั่นจักรยานท่องเที่ยว

เชิงวิถีชุมชน โดยมีการระบุข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และประวัติความเป็นมา ผ่าน QR Code ที่ระบุใน ป้ายประชาสัมพันธ์จุดเช็คอิน

7. ชุดสูมยาสมุนไพรรรเทาอาหารหวัด น้ำกระชายต้านโควิด และคลิปวิดีโอการให้ความรู้เกี่ยวกับการนำสมุนไพรรในท้องถิ่นมาใช้บรรเทาอาการหวัด

8. ดินพร้อมปลูกผสมผักตบชวา

ผลลัพธ์

1. ความพึงพอใจในภาพรวมของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ 5 ด้านอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ± 0.46

2. การประเมินความพึงพอใจโดยรวมยก ระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากเทศบาลตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมระดับ ดีมาก 4.88 ± 0.22 ร้อยละ 100

3. การประเมินรายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยการ จัดตั้งกลุ่มสมาชิพกระดาษสปูร์รักษัธรรม โดยมี สมาชิกในกลุ่มจำนวน 13 คน พบว่า สมาชิกในกลุ่มมีรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน หลังจากเข้าร่วมกลุ่มสมาชิพ มีรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 16 ต่อเดือน หรือคิดเป็น 3,500 - 4,000 บาท ต่อเดือน

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ

ต่อการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก โดยตัวแทนเทศบาล ตำบลสามโคก กล่าวขอบคุณคณะทำงานที่นำความรู้ มาถ่ายทอดและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน มีการ สานสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ อีกทั้ง ยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปดูแลสมาชิกในครอบครัว ที่มีผู้สูงอายุและนำความรู้ด้านสมุนไพรมาดูแลสุขภาพ ตนเอง นอกจากนี้การจัดกิจกรรมยังสามารถลดรายจ่าย ในเรื่องของการซื้อดินสำหรับการเพาะปลูก และเป็น การประชาสัมพันธ์ในคนรู้จักแหล่งท่องเที่ยวของสามโคก และสามารถนำความรู้ไปสร้างรายได้ให้กับชุมชน”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ลัดดาวัลย์ กงพลี (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ชลลดา พละราช
3. อาจารย์ ดร.จินต์จุฑา ขำทอง
4. อาจารย์ ดร.ปรินทร์ เต็มถาวรศิลป์
5. อาจารย์วิษชณะ ศิลาน้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

ถิ่นวิถีริมคลองพระอุดมสู่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์

ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ โดยเริ่มต้นด้วยการบริการวิชาการตั้งแต่ ปี 2562 – 2564 เรื่อยมาสู่โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มีการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) และจ้างนักศึกษา บัณฑิตจบใหม่ และประชาชนทั่วไป ร่วมพัฒนาพื้นที่ฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน คณะทำงานได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน โดยได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการอบรมให้ความรู้และออกแบบกิจกรรมการจัดบริการสุขภาพ 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อยกระดับคุณภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aging Society) และกิจกรรมการปักผ้าสไบมอญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นำภูมิปัญญาดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มาต่อยอดสู่สินค้าที่ระลึก ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผลจากการดำเนินงานในปี 2565 ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี คณะผู้ทำงานได้มุ่งเน้นให้คนในชุมชนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการท้องถิ่น ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาสินค้าชุมชนสู่ตลาดออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้รวมถึงเป็นการให้ความรู้ทางการเงินเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างวินัยทางการเงิน มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตและชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลจากการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในปี 2565 จึงมุ่งเน้นให้คนในชุมชนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการท้องถิ่น และพัฒนาสินค้าชุมชนสู่ตลาดออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้ มีสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการเป็น “ถิ่นวิถีริมคลองพระอุดมสู่ชุมชนเชิงสร้างสรรค์” ทั้งด้านการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทั้งในด้านสินค้าและบริการ และด้านการพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนสู่ตลาดออนไลน์ และมีศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้โปรแกรมประยุกต์ Business Model Canvas
2. วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลคลองพระอุดมตามหลักการ 16 เป้าหมาย
3. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลคลองพระอุดมโดยการใช้โปรแกรมประยุกต์ Business Model

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, เทศบาลตำบลคลองพระอุดม
เอกชน: เกษตรกร
ภาคประชาชน: ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และประชาชนในเทศบาลตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 25 คน

ผลผลิต

1. ได้ข้อมูลศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ
2. ได้ข้อมูลความต้องการของชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ได้แผนพัฒนาศักยภาพตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้

ผลลัพธ์

เชิงปริมาณ

1. ได้ข้อมูลศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ จำนวน 1 ข้อมูล
2. ได้แผนพัฒนาศักยภาพตำบล จำนวน 1 แผน
3. ได้แผนการจัดบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 1 แผน

เชิงคุณภาพ

1. ชุมชนมีการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องตรงตามความต้องการ
2. ชมรมผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ลดอาการเจ็บป่วย

3. ได้เครือข่ายการดำเนินงานโครงการ และเกิดการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“เทศบาลตำบลคลองพระอุดมชื่นชอบ และยินดีให้ความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมมหาวิทยาลัยและอยากให้มีกิจกรรมดีๆ แบบนี้ อย่างต่อเนื่อง”

“อยากให้มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนทางด้าน การขายสินค้าสู่ตลาดออนไลน์”

“อยากให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กับผู้สูงอายุและแม่บ้านในชุมชนให้มีรายได้เสริม”

“ชมรมผู้สูงอายุชื่นชอบ และอยากให้มหาวิทยาลัยเข้ามาทำกิจกรรมอีก”

“กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยเข้ามาทำ สามารถสร้างการรับรู้และสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์จूरรัตน์ หนองหว่า (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ปวีศา เลิศวิริยะประสิทธิ์
3. อาจารย์กิตตินันท์ มากปรางค์
4. อาจารย์พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี
5. อาจารย์วิษชญา ศิลา น้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ

ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชภัฏราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์
ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่ตำบลคูขวาง
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีเป็นอีกหนึ่งพื้นที่
เป้าหมายที่มหาวิทยาลัยได้เข้าไปดำเนินโครงการต่าง ๆ
ตั้งแต่ปี 2562 ถึง 2565 ปัจจุบัน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

โดยมีกระบวนการการศึกษาสถานภาพตำบลคูขวาง
และประเมินสถานภาพชุมชน ตลอดจนประเมินศักยภาพตำบล
ด้านต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์โจทย์การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาคความ
ยากจนภายใต้ 16 เป้าหมาย จนนำไปสู่แผนการพัฒนาตำบล
ในอนาคตและเกิดเป็นโครงการการดำเนินกิจกรรม

กระบวนการ

โครงการนี้ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน โดยการประชุม
ประชาคมร่วมกับแกนนำชุมชน การเก็บข้อมูลบริบทชุมชน
โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ปฏิทินชุมชน, ทำเนียบผู้รู้, ไร่ชีวิต
สัมภาษณ์ และการเดินสำรวจพื้นที่ การวิเคราะห์ SWOT
จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนโดยใช้เทคนิค SWOT
และการวิเคราะห์แผนพัฒนาโดยใช้เครื่องมือการมองอนาคต
(Foresight) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาระยะยาว
แผนพัฒนาชุมชน ตลอดจนข้อเสนอโครงการพัฒนาที่ส่งผล
ต่อความสำเร็จ (Quick Win Project) รวมทั้งกำหนด
แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียม
ความพร้อมสู่วัยเกษียณ

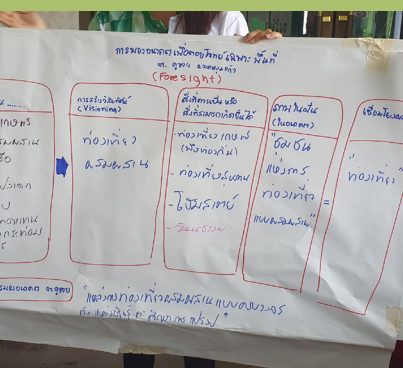
ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย
ได้แก่ เทศบาลตำบลคูขวาง สำนักงานพัฒนาชุมชน
อำเภอลาดหลุมแก้ว สำนักงานเกษตร
ตำบลลาดหลุมแก้ว และชมรมผู้สูงอายุตำบลคูขวาง
ผ่านกระบวนการสัมภาษณ์ ประชุมหารือ สันทนากลุ่ม
ผลผลิต

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชน
โดยการประชุมประชาคมร่วมกับแกนนำชุมชน ได้แก่
เทศบาลตำบลคูขวาง สำนักงานพัฒนาชุมชน
อำเภอลาดหลุมแก้ว สำนักงานเกษตรตำบล
ลาดหลุมแก้ว ด้วยเครื่องมือปฏิทินชุมชน, ทำเนียบ
ผู้รู้ และไร่ชีวิต จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์
โดยใช้เทคนิค SWOT

2. แผนการมองอนาคตชุมชนระยะ 3-5 ปี
(Foresight) จากการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนและ
คนในชุมชนโดยนำข้อมูลบริบทชุมชน และผลการ
วิเคราะห์ SWOT มากำหนดทิศทางแผน
การมองอนาคตชุมชนระยะ 3-5 ปี (Foresight)

3. กิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ จากการประเมิน
ศักยภาพตำบลด้านต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มผู้สูง
อายุในตำบลคูขวางมีโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่เกี่ยวข้อง
กับการรับประทานอาหาร ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง
ไขมันในเลือดสูง คอเลสเตอรอลสูง เบาหวาน
ตลอดจนมีปัญหากับสุขภาพเหงือกและฟัน
ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ทางคณะผู้จัดจึงได้มุ่งเน้น
การส่งเสริมภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ จำนวน
2 กิจกรรม ดังนี้ โดยมีแนวทางการดำเนินกิจกรรม
จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่

• การอบรมการส่งเสริมสุขภาพทางโภชนาการลดหวาน มัน เค็ม สำหรับผู้สูงอายุ ในเรื่องการประเมินองค์ประกอบของร่างกายทางโภชนาการ กิจกรรม “รู้จัก ตระหนักถึงปริมาณน้ำตาลในอาหารและเครื่องดื่ม”, กิจกรรม “เลือกไขมันดีให้ชีวิตมีสุข”, กิจกรรม “รู้ทันโซเดียมในอาหาร” เพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักในการรักษาสุขภาพด้านอนามัยของตนเองให้กับผู้สูงอายุและแนวทางบริโภคอาหารให้เหมาะสมกับสุขภาพของตนเอง และการประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน

ผลลัพธ์

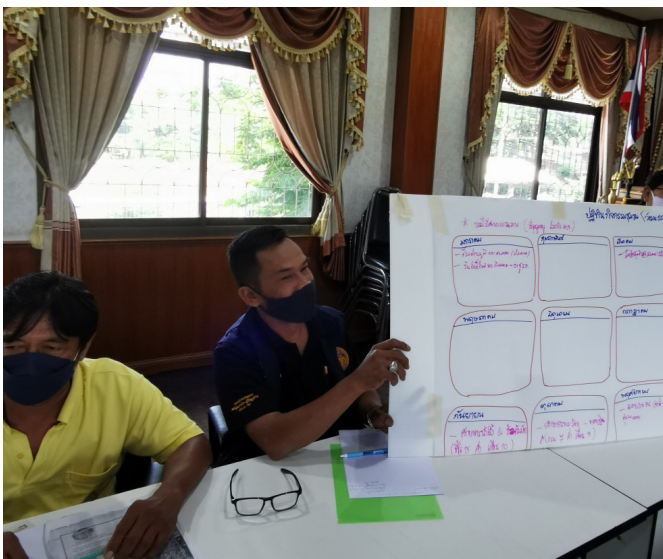
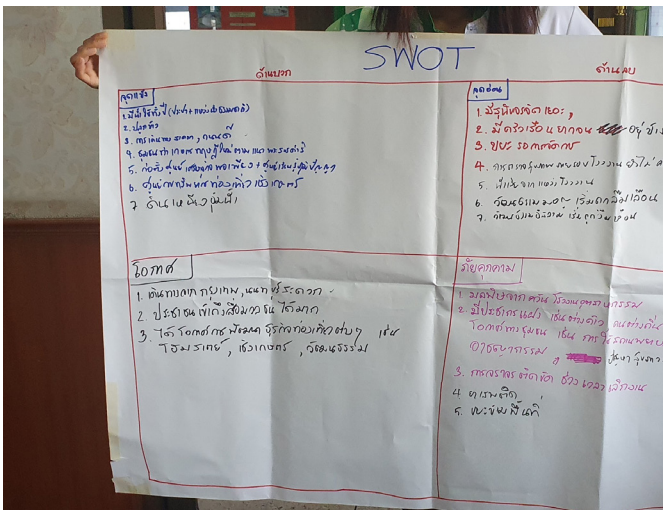
1. ข้อมูลศักยภาพตำบล จำนวน 1 ข้อมูล และแผนพัฒนาศักยภาพตำบล จำนวน 1 แผน
2. ผู้สูงอายุทำอาหารว่างเพื่อสุขภาพได้ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 100)
3. ผู้สูงอายุมีความรู้ดูแลสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการผ่านเกณฑ์ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 100)

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

1. ตัวแทนประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนเทศบาลตำบลคูขวางมีความเห็นร่วมกันว่า ชุมชนมีศักยภาพจะเป็นแหล่งการท่องเที่ยวผสมผสานครบวงจรพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้และการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร มีความต้องการนำศักยภาพหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยวโดยมีความประสงค์ให้ทางมหาวิทยาลัยได้เข้ามาดำเนินโครงการร่วมกับชุมชนซึ่งทางชุมชนจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ และจากผู้ประกอบการต่างๆ

2. เทศบาลตำบลคูขวางมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอบรมให้ความรู้ในด้านโภชนาการกับชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ กิจกรรมการประกอบอาหารว่างสุขภาพ (เต้าฮวยธัญพืชเพื่อสุขภาพ) โดยสมาชิกชมรมฯ ที่ได้รับการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจด้านการเลือกรับประทานอาหารให้เหมาะสมกับสุขภาพ และสมาชิกชมรมฯมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมทั้งด้านลักษณะกิจกรรม ลำดับขั้นตอนอบรม สื่อ และระยะเวลา นอกจากนี้ ทางเทศบาลตำบลคูขวางก็ยังมีความประสงค์ให้ทางมหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมกับชมรมผู้สูงอายุต่อเนื่องไปเรื่อยๆ

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจางค์ อัจฉริยะโพธา (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา อัจฉริยะโพธา
3. อาจารย์สุจาริณี สังข์วรรณะ
4. อาจารย์พัชรลักษณ์ วัฒนไชย (อาจารย์นักพัฒนา)
5. อาจารย์วิษณุ ศิลาน้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

กาละแมมอญโบราณ สืบสานวัฒนธรรมมอญ

ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตำบลคูบางหลวง เป็นเป็นชื่อตำบลหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยเป็นตำบลที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่มีหลักงาน 16 เป้าหมาย ให้ชุมชนพ้นจากความยากจน เกิดเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน โดยมหาวิทยาลัยจะใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่มีอยู่ประสานและร่วมทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการ ยกย่องเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมีส่วนร่วมที่สำคัญในการยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาบริบทและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลวางแผนแนวทางการพัฒนาชุมชนและดำเนินกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากจากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้พบปัญหา โดยพบว่ามีกลุ่มสัมมาชีพและวิสาหกิจของชุมชนที่ยังคงดำเนินอยู่เป็นรูปธรรมชัดเจนเพียง 1 กลุ่ม คือ กลุ่มกาละแมรวงข้าว อีกด้านของเป้าหมาย 16 ประการ คือ ด้านการฝึกอบรมด้านสังคม พบว่า มีการอบรมพัฒนาทักษะทางอาชีพต่าง ๆ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง และเมื่อประเด็นดังกล่าวสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน

พบปัญหาและความต้องการการพัฒนา ดังนี้

1. กาละแมมอญโบราณและสินค้าในชุมชนยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจาก อย. จึงอาจจะไม่ได้รับความนิยมนในการซื้อหรือบอกต่อ ตลอดจนขยายตลาดสู่ร้านค้าชั้นนำ หรือห้างสรรพสินค้าได้
 2. รสชาติของกาละแมมอญยังมีแต่รสชาติดั้งเดิม ซึ่งต้องมีการเพิ่มรสชาติ โดยเพิ่มและปรับเปลี่ยนส่วนผสม เพื่อเพิ่มรสชาติที่หลากหลายให้กับลูกค้ามากขึ้น
 3. บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ยังเป็นบรรจุภัณฑ์เดิมขาดความทันสมัย และดึงดูดความสนใจ
 4. กลุ่มนวดยังขาดความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มเนื่องจากบางคนในกลุ่มยังขาดความรู้และทักษะการนวด
 5. ขาดความรู้และทักษะการนำเสนอในชุมชน ผลลัพธ์ที่เป็นผลลัพธ์เพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้
 6. พัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพกาละแมมอญโบราณ และปรับทัศนียภาพ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมมอญ
 7. จากการวิเคราะห์ชุมชนโดยการประชุมกลุ่ม (Focus group) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนพบว่า ชุมชนให้ความสนใจกับการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ เพื่อใช้ในครัวเรือนและการจำหน่ายในตลาดและตลาดออนไลน์
- จากประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะดำเนินงานโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคูบางหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านรายได้ เป็น 4 กิจกรรม ดังนี้
- กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ)
 - กิจกรรมที่ 2 การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว)

กิจกรรมที่ 3 การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare / เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ)

กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม / Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน)

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลคูบางหลวง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลคูบางหลวง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร และประธานกรรมการชุมชน

ผลผลิต

บรรจุกัญที กาละแมรวงข้าวรูปแบบใหม่ กาละแมรสชาติใหม่ ได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนส่วนผสม และรสชาติให้หลากหลายมากขึ้น และการยื่นขอจดแจ้งต่อ อย.

ผลลัพธ์

ผลิตภัณฑ์จากชุมชนได้รับการรับรองมาตรฐานจาก อย. 1 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กาละแมมอญโบราณ ตรายรวงข้าว รสชาติดั้งเดิม เลขสารระบบอาหาร 13-2-03465-6-0001 รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายกาละแมมอญโบราณร้อยละ 25

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ด้วยกาละแมมอญโบราณ เป็นสินค้าที่มีมาตั้งแต่โบราณโดยสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมอันดีของชนชาติมอญ โดยทางชุมชนได้มีความพยายามที่จะยกระดับสินค้าชุมชนสู่สินค้ามาตรฐานที่ได้รับการรับรองจาก อย. แต่ยังไม่สำเร็จ การที่ทางมหาวิทยาลัย เข้ามาช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ ปรับเปลี่ยนบรรจุกัญที และเตรียมความพร้อมสู่การยื่นขอ อย. ทำให้ทางชุมชนได้ยื่นขอการรับรองกับทาง อย. และผลลัพธ์คือ ได้รับการรับรอง ทำให้สามารถขยายตลาดของสินค้าสู่ร้านค้าชั้นนำได้มากขึ้น และการที่มหาวิทยาลัยได้ช่วยให้ปรับเปลี่ยนรสชาติและส่วนผสม รสชาติที่น่าสนใจและอร่อย จะขยายผลสู่การขอรับรอง อย. ในระยะต่อไป ได้แก่ รสกล้วยหอมปทุมธานี และรสดั้งเดิมผสมเมล็ดบัว”

นางสมหมาย นิลศรีนวล

ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มรวงข้าว

การพัฒนาอาชีพและสร้างอาชีพใหม่

กระบวนการ สำหรับกระบวนการในการต่อยอดสินค้าและผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่สินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานทางคณะผู้ดำเนินงานได้ดำเนินการกิจกรรมการเตรียมความพร้อมเพื่อยื่นขอจดแจ้งเป็นสถานที่ผลิตกาละแมมอญโบราณ การอบรมมาตรฐานความรู้สำหรับผู้ขอขึ้นจดทะเบียน อย. (กาละแมมอญโบราณ) การอบรมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มรสชาติ ปรับเปลี่ยน ส่วนผสมของกาละแมมอญโบราณ และการประชุมติดตามผลการยื่นขอขึ้นจดทะเบียน อย.

การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ)

กระบวนการ การอบรมเชิงปฏิบัติด้านการเพิ่มทักษะการนวดเพื่อสุขภาพ การอบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ได้แก่ ลูกประคบสมุนไพร ยาตมสมุนไพร ยาหม่องสมุนไพร น้ำมันสมุนไพร เพื่อยกระดับสินค้าสมุนไพรของชุมชน การประชุมติดตามผลการดำเนินงานโครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
เทศบาลตำบลคูบางหลวง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคูบางหลวง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอคูบางหลวง

ผลผลิต

ได้ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรของชุมชน ความรู้และทักษะการนวดเพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์

ร้อยละ 85 ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และทักษะการนวดเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้น และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ลูกประคบสมุนไพร ยาตมสมุนไพร ยาหม่องสมุนไพร และน้ำมันสมุนไพร

การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว)

กระบวนการ การปรับปรุงภูมิทัศน์กลุ่มกาละแม่มอญ
เพื่อศูนย์การเรียนรู้สู่แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมมอญ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลคูบางหลวง

ผลผลิต

ศูนย์การเรียนรู้สู่แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมกาละแม่มอญโบราณ

ผลลัพธ์

การปรับปรุงภูมิทัศน์และเตรียมความพร้อมกลุ่ม
กาละแม่มอญเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้สู่แหล่งท่องเที่ยว
วัฒนธรรมมอญ จำนวน 1 ศูนย์การเรียนรู้

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนสู่การเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวจะเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้เพิ่ม
ให้กับชุมชนในอนาคต โดยศูนย์การเรียนรู้จะเป็นการสืบสาน
วัฒนธรรมมอญสู่รุ่นถัดไป โดยเฉพาะการทำกาละแม่มอญ
โบราณ และยังเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าชุมชน รวมทั้งเป็นการ
เชื่อมโยงเครือข่าย และจุดเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน และส่งเสริม
การท่องเที่ยวตลาดชุมชน”

นางสมหมาย นิลศรีนวล

ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มรวงข้าว

“การนวดเพื่อสุขภาพเป็นองค์ความรู้ทางสุขภาพ
ที่ประชาชนในชุมชนสามารถใช้ในการดูแลสุขภาพ
ของตนเองได้ โดยเป็นการนวดเพื่อผ่อนคลายได้ นำไปสู่
การเกิดการรวมกลุ่มนวดเพื่อสุขภาพจำนวนสมาชิกมากขึ้น
และสามารถประกอบเป็นอาชีพได้ในอนาคต นอกจากนี้
จากการที่ได้ดำเนินการสร้างผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร
จะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนมากขึ้น เช่น การทำ
ของชำร่วย การทำของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร
และจะเป็นการยกระดับสินค้าชุมชนต่อไป”

นายเกริกพล บัวทอง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง

ส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม (การเพิ่มรายได้ชุมชนเวียนให้แก่ชุมชน)

กระบวนการ อบรมส่งเสริมองค์ความรู้
สมุนไพร ไม้ดอกและไม้ประดับ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลคูบางหลวง

เกษตรอำเภอลาดหลุมแก้ว

ผลผลิต

การปลูกสมุนไพร ไม้ดอกและไม้ประดับ
ในชุมชน

ผลลัพธ์

ร้อยละ 90 ของกลุ่มเป้าหมายมีความรู้
ในเรื่องสมุนไพร ไม้ดอกและไม้ประดับในชุมชน
เพิ่มขึ้น

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อน จากชุมชน

“กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ดีที่ทำให้ได้รับ
ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร ไม้ดอกและไม้ประดับ
ได้เรียนรู้ชนิดของสมุนไพร ไม้ดอก และไม้ประดับ
วิธีการปลูกและเพาะชำสมุนไพร ไม้ดอก
ไม้ประดับ และแหล่งขายและตลาดของไม้ดอก
ไม้ประดับ แหล่งจำหน่ายไม้ดอก ไม้ประดับ
สามารถนำไปสู่การปลูกสมุนไพร ไม้ดอก
ไม้ประดับในครัวเรือน สามารถเพิ่มรายได้
และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ”

**นางวาสนา มะทะหมัด อาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่ 4 และกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนา
ประชาธิปไตยตำบลคูบางหลวง**

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิทัต ต้นธนปัญญากร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์นลพรรณ ชันติกุลานนท์
3. อาจารย์ศศิวิมล จันทร์มาลี
4. อาจารย์วิณากร ที่รัก (อาจารย์นักพัฒนา)

บ่อเงิน เกษตรอินทรีย์

ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำโดยอาจารย์พัชรินทร์ ร่มโพธิ์ชื่น ได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่ปี 2563 โดยพื้นที่ตำบลบ่อเงินมุ่งเน้นเรื่องการเกษตร เพราะมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีองค์ความรู้เรื่องดินและเกษตรอินทรีย์ และถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวทั้งภายในตำบลและภายนอกตำบล มีผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์หลากหลาย จนปัจจุบันได้นำผลผลิตทางการเกษตรมาขยายฐานการผลิต โดยนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ไข่เค็มใบเตยพอก ลูกตุ้มมะกรูดใบเตยดับกลิ่น ผักสดผลไม้ปลอดสาร น้ำมันหอมระเหยสมุนไพร มะกรูด เป็นต้น

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

สภาพปัญหา ความร่วมมือของชุมชนน้อย มีปัญหาเรื่องดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินมีสารเคมี มีแหล่งท่องเที่ยว แต่ขาดการประชาสัมพันธ์สินค้าและผลผลิตทางการเกษตรมีหลากหลายแต่กลุ่มลูกค้าเท่าเดิม แผนการพัฒนาตำบลในอนาคต คือ จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรม Start Up สำหรับเยาวชน แก้ปัญหาดินเปรี้ยว ดินเค็ม ประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร ประชาสัมพันธ์ผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ข้าวอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์

กระบวนการ

จัดกระบวนการร่วมกันกับชุมชนระดมสมอง, Focus group, มองภาพอนาคตร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการทบทวน วิเคราะห์ ศักยภาพรายตำบลบ่อเงิน ได้แก่ จุดเด่น การรวมกลุ่ม สถานที่ท่องเที่ยว/แหล่งเรียนรู้ SWOT ปกตินวัตกรรม โอ่งชีวิต ผลการประเมิน วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลบ่อเงิน เป็นตำบลพอเพียง ความต้องการของชุมชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แผนพัฒนาศักยภาพตำบลบ่อเงิน

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมพบปะ สร้างรายได้ ไม่ทำให้เป็นอัลไซเมอร์ แต่อยากให้มีกิจกรรมสร้างรายได้ start up ให้กับกลุ่มเยาวชนบ้าง”

นายวรวิทย์ พึ่งความสุข

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเงิน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ : องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเงิน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเฉลิมพระเกียรติฉนวนมินทราชินี (วัดเจติยหอย) กลุ่ม อสม. โรงเรียนวัดบ่อเงิน (ประชานุกูลวิทยา) โรงเรียนสุนทรโรเมตตาประชาสรรค์ วัดลำหามาเมฆ วัดเจติยหอย

ภาคประชาชน : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มผู้สูงอายุตำบลบ่อเงิน

ผลผลิต

ผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ น้ำมันหอมระเหยสมุนไพรมะกรูดอวกเนกิส และสเปรย์มะกรูดตะไคร้หอมไฉ่ยงสำหรับผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

รายได้ที่เพิ่มขึ้น

- จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 40 ครัวเรือน
- รายได้เดิมโดยเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 8,700 บาทต่อเดือน
- รายได้เพิ่มขึ้น 870 บาทต่อเดือน
- รายได้ที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์พัชรินทร์ ร่มโพธิ์ชื่น (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชียร ธนลาภประเสริฐ
3. อาจารย์ ดร.ดุสิตธร งามยิ่ง
4. อาจารย์กิตติณัฐ ต.เทียนประเสริฐ
5. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์วัชรภรณ์ ถมจอหอ (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้เริ่มขึ้นในปีงบประมาณ 2562 ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น และเสริมพลังให้ท้องถิ่นสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน พบว่าพื้นที่เป้าหมายมีลักษณะสังคมกึ่งชุมชนเมือง อาชีพหลักคือรับจ้าง ประชากรส่วนหนึ่งย้ายถิ่นฐานจากนอกพื้นที่เพื่อมาประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้เคียงกับชุมชน จากลักษณะความจำเป็นทางสังคมนี้ ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุสูง ส่งผลต่อชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้ศึกษาและประชาชนในพื้นที่เป้าหมายมีต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเสี่ยงของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่บ้านเพียงลำพัง ด้วยวิธีการสร้างกลุ่ม/เครือข่ายผู้สูงอายุในหมู่บ้าน จัดพื้นที่ส่วนกลางเพื่อทำกิจกรรมบริการทางสาธารณสุขพื้นฐาน กิจกรรมนันทนาการ และจัดหาช่องทางติดต่อกรณีฉุกเฉิน ต่อมาในปีงบประมาณ 2563 ดำเนินการกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ ยกยกระดับผลิตภัณฑ์ของชุมชน วิสาหกิจชุมชนท้องถิ่น (OTOP) ดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนนวัตกรรมประเด็นชุมชนวิสาหกิจเข้มแข็ง

โดยการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเพื่อดำเนินกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าสินค้าจากการแปรรูปไข่เป็ดเป็นไข่เค็ม และการสร้างอัตลักษณ์สินค้าโดยการนำไข่เป็ดที่ได้จากเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดในชุมชนมาแปรรูปเป็นไข่เค็ม ที่ใช้ดินและวัสดุท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบหลักในการหมักไข่เค็ม ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์สินค้า เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และดึงดูดใจผู้บริโภค โดยการสังเคราะห์แนวความคิดของผู้ผลิต และใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาจัดทำเป็นบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า และในปีงบประมาณ 2564 ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ ซึ่งจะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ การยกระดับผลิตภัณฑ์ไข่เค็ม

การพัฒนาศักยภาพชุมชน

ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ดินระแหงและปลาแดดเดียวไร้ก้างเป็นสินค้า OTOP การประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมศักยภาพตลาดระแหง 100 ปี ตามแนวทางความปกติใหม่ (New Normal) และการให้ความรู้การทำบัญชีครัวเรือนผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ตำบลระแหง เป็นตำบลหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตของอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ เทศบาลตำบลระแหง และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.ระแหง) พื้นที่มีลักษณะเป็นสังคมกึ่งชุมชนเมือง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีการย้ายถิ่นฐานมาจากนอกพื้นที่เพื่อมาประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้เคียงกับชุมชน ดังนั้นในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก จึงใช้เครื่องมือวิเคราะห์ชุมชน เทคนิค SWOT ร่วมกันวิเคราะห์กับคนในชุมชนจนนำมาสู่แผนพัฒนาตำบลระแหง และโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ ได้เตรียมความพร้อมด้านอาชีพสำหรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในวัยเกษียณ และสร้างทักษะอาชีพให้กับผู้สูงอายุในวัยเกษียณ (การปลูกและแปรรูปพืชสมุนไพรในชุมชน) ดังนั้น แผนพัฒนาตำบลในอนาคตที่คาดหวังไว้ให้ชุมชนมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน เพิ่มช่องทางและส่งเสริมการตลาดออนไลน์ สนับสนุนให้ความรู้การทำตลาดผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis

2. วิเคราะห์ศักยภาพตำบลตามหลักการ 16 เป้าหมายของนายแพทย์ประเวศ วะสี

3. วางแผนพัฒนาศักยภาพตำบล โดยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis

4. อบรมการปลูกและการใช้ประโยชน์ รวมถึงแปรรูปจากสมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ
ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี องค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และประชาชนตำบลระแหง

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบลจำนวน 1 แผน
2. ผลิตภัณฑ์ชุดสมุนไพร
3. ผลิตภัณฑ์น้ำกระชาย

ผลลัพธ์

ลดลงร้อยละ 5 ของรายจ่ายที่มีกระทบถึงสุขภาพหรือคุณภาพชีวิต เช่น ยารักษาโรค เป็นต้น โดยการใช้สมุนไพรช่วยในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนเห็นความสำคัญจากการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในฐานะเป็นองค์กรที่ให้ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์กันยารัตน์ เอกเอี่ยม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์องอาจ ทับบุรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ จุฑฉาย
4. อาจารย์จิรัญญา โชตยะกุล
5. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)

ยกระดับคุณภาพชีวิตด้านการเกษตร และเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นหนึ่งในตำบลที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีบทบาทในการขับเคลื่อน การพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทาง ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมที่มีหลักการ 16 เป้าหมาย ให้ชุมชนพ้นจาก ความยากจน เกิดเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน โดยมหาวิทยาลัยจะ ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่มีอยู่ประสาน และร่วมงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการ ยกระดับเศรษฐกิจและสังคม ทางคณะผู้ดำเนินงาน จึงได้ดำเนินงาน 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การพัฒนา สัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ การสร้างและพัฒนา Creative Economy การนำองค์ความรู้ไปช่วย บริการชุมชน การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม / Circular Economy และการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุ เข้าสู่วัยเกษียณ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและ ท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยดำเนินงานตามหลักการ 16 เป้าหมาย เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการ ชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและ มูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน เสริมสร้างและ พัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน และการจัดการชุมชนตาม แนวทางการพัฒนาสังคมในรูปแบบการรวมกลุ่ม ทางสังคม สร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้ กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่ การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาสัมมาชีพ และสร้างอาชีพใหม่

กระบวนการ

การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เห็ดนางฟ้า จากแปลงปลูกของโรงเรียนในตำบลหน้าไม้ และการนำพริก แยกจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมา สร้างอัตลักษณ์สินค้าและ บรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดรายได้ “น้ำพริกเห็ดกรอบสามรส” กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการน้ำพริกเห็ดกรอบสามรสด้วย เห็ดนางฟ้าและพริกแยกจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยวิทยาการ ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำน้ำพริกมาถ่ายทอดองค์ความรู้ อบรม สาธิตและให้กับครูและนักเรียนได้ปฏิบัติตาม

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้ ตำบลหน้าไม้
อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

น้ำพริกเห็ดกรอบสามรส

ผลลัพธ์

รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายน้ำพริกเห็ดกรอบ สามรสร้อยละ 25

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ด้วยโรงเรียนมีเห็ดนางฟ้าจากแปลงปลูกของ โรงเรียนซึ่งแต่เดิมนักจะนำมาใช้ในการทำอาหารกลางวัน หรือ ขายผลผลิตให้กับผู้ปกครอง แต่ด้วยปริมาณเห็ดนางฟ้า ที่มีมากจนทำให้บริโภคไม่หมดและขายไม่ทัน การที่ทาง มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ให้เกิดการ ต่อยอดแปรรูปเห็ดนางฟ้าเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่คณะครูใน โรงเรียน และนักเรียนในชุมชนแปรรูปอาหารทำให้ ทางโรงเรียนมีผลิตภัณฑ์น้ำพริกเห็ดกรอบสามรสที่สามารถ เป็นแนวทางในการต่อยอดสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับ โรงเรียน”

ดร.สายธาร คุ่มครอง ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชน วัดหน้าไม้ และกรรมการศูนย์ส่งเสริมพัฒนา ประชาธิปไตยตำบลคูบางหลวง

การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม / Circular Economy (การเพิ่ม รายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน)

กระบวนการ การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการลดการตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในสิ่งแวดล้อมและลดโอกาสการเกิดผลกระทบต่อสุขภาพลดรายจ่ายจากการใช้เงินในการซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การแปลงวัสดุเหลือใช้ให้มีมูลค่าเพิ่มด้วยการนำมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ การนำฟางข้าวที่เหลือใช้มาเพาะเห็ดฟาง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้ ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

ปุ๋ยอินทรีย์และเห็ดฟาง

ผลลัพธ์

รายจ่ายลดลงจากการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าทั้งการทำปุ๋ยอินทรีย์และการเพาะเห็ดฟาง ร้อยละ 10

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“เดิมที่ทางโรงเรียนจะซื้อปุ๋ยมาใส่ในแปลงปลูกของโรงเรียนเพื่อให้ผลผลิตในแปลงปลูกเติบโตได้เป็นอย่างดีซึ่งปุ๋ยที่ซื้อมาใส่จะเป็นปุ๋ยเคมีที่ขายตามท้องตลาด ทำให้โรงเรียนมีรายจ่ายในเรื่องของการจัดซื้อ ดังนั้นการที่ทางมหาวิทยาลัยฯ มาส่งเสริมองค์ความรู้ในการทำปุ๋ยอินทรีย์จะเป็นการช่วยลดรายจ่ายลงได้ ส่วนกิจกรรมการนำฟางข้าวที่เหลือใช้มาเพาะเห็ดฟางทำให้ทางโรงเรียนได้เพิ่มผักที่จะนำไปใช้ทำอาหารกลางวันให้กับนักเรียนและในอนาคตหากผลผลิตมีเป็นจำนวนมากจะนำไปจำหน่ายในชุมชนต่อไป”

คุณครูนัดดา สวาครี

การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare / เทคโนโลยีด้านต่างๆ)

กระบวนการ การส่งเสริมองค์ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปรับปรุงแปลงปลูก การช่วยเหลือชุมชนในการยกระดับการผลิตผักของชุมชนด้วยการการอบรมเชิงปฏิบัติการ การส่งเสริมองค์ความรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การปรับปรุงแปลงปลูก

การช่วยเหลือชุมชนในการยกระดับการผลิตผักของชุมชนจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

ผักจากแปลงปลูกที่ได้จากการยกระดับแปลงปลูกตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP

ผลลัพธ์

รายได้เพิ่มขึ้นจากการยกระดับแปลงปลูกตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP ร้อยละ 15

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“กิจกรรมยกระดับการปลูกผักตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP นี้เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเนื่องจากบริบทของพื้นที่ตำบลหน้าไม้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ผู้ปกครอง คนในชุมชนทำอาชีพเกษตรกร ปลูกผัก ปลูกข้าว การได้เสริมองค์ความรู้ในการทำเกษตรตามเกณฑ์มาตรฐาน GAP นี้จะเป็นการยกระดับการทำเกษตรของตำบลหน้าไม้ เพิ่มมูลค่าให้กับผักจากแปลงปลูกผักของโรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้ทำให้ลูกค้าที่จะมาซื้อผักมีความมั่นใจได้ว่าผักที่ผลิตจากแปลงปลูกของโรงเรียนมีความปลอดภัย”

คุณครูวิวัฒน์ น้อยประเทศ

การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว)

กระบวนการ การยกระดับการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ตำบลหน้าไม้โดยการนำเสนอถึงจุดเด่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่นำเสนอถึงวิถีชีวิตของเกษตรกร ผลผลิตที่ได้จากแปลงปลูกที่ได้ปลูกตามมาตรฐาน GAP การต่อยอดแปรรูปผลิตภัณฑ์จากแปลงปลูกให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดรายได้ และการแปรรูปวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ผ่านคลิปรีตีโอ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนชุมชนวัดหน้าไม้ ตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

คลิปรีตีโอยกระดับการท่องเที่ยวชุมชน

ผลลัพธ์

คลิปรีตีโอยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนที่นำไปเผยแพร่จำนวน 1 คลิป

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ทางชุมชนรู้สึกขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์เป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความสำคัญกับการให้การสนับสนุนองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ โดยมีการให้การช่วยเหลือกับชุมชน ทั้งการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากแปลงปลูก การให้ความรู้ในการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีความปลอดภัย ได้มาตรฐาน ปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค การส่งเสริมการแปรรูปวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรให้มีมูลค่า รวมทั้งมีโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้เป็นการเพิ่มช่องทางทางการตลาด และนำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นของชุมชน”

คุณครูวิลาวัลย์ จิตะธรรมานนท์

การดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุตำบลหน้าไม้ตามหลัก Universal Design จำนวน 2 หลัง

กระบวนการ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างผู้จัดการพื้นที่ คณะทำงาน วิทยากรด้านการออกแบบ นักวิชาการสาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบลหน้าไม้ ได้ร่วมกันประเมินปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง และจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตามหลัก Universal Design แก่ภาคีเครือข่าย โดยทางผู้จัดการพื้นที่และทีมงานได้จัดทำคู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลัก Universal Design พร้อมทั้งได้นำเสนอผลการปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านต้นแบบจำนวน 2 หลัง และเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต

บ้านผู้สูงอายุที่ดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยตามหลัก Universal Design จำนวน 2 หลัง

ผลลัพธ์

จำนวนหลังคาเรือนต้นแบบ 2 หลังคาเรือน

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมของการจัดกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมากที่สุด (4.65 ± 0.45 คะแนน) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมและสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดโอกาสการลื่นหกล้มที่จะนำไปสู่การบาดเจ็บ ทุพพลภาพและเสียชีวิตได้”
นายวรภพ แผลมภู

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรภรณ์ วงศ์สกุลกาญจน์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์อรวรรณ ชำนาญพุดชา
3. อาจารย์ขวัญแข หนูนงักดี
4. อาจารย์ณัฐกานต์ ทองพันธุ์พาน
5. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์สมชัย แสนภูมิ (อาจารย์นักพัฒนา)

การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลบึงกาสาม อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

วิถีชีวิตของชาวตำบลบึงกาสาม อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เป็นวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพืชที่เป็นรายได้สำคัญของตำบลบึงกาสามคือข้าวเจ้า และกล้วยหอม พื้นที่ของตำบลบึงกาสามมีความเหมาะสมอย่างยิ่งแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะข้าวเจ้า เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ล้อมรอบไปด้วยระบบชลประทานของฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานครทั้งหมด มีระบบคลองส่งน้ำที่ทำให้มีน้ำใช้เพาะปลูกอย่างเพียงพอ จนกระทั่งชาวนาในตำบลบึงกาสามสามารถที่จะปลูกข้าวได้ปีละ 3 ครั้ง

การมีวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการทำเกษตรกรรมเช่นนี้ ส่งผลต่อลักษณะครอบครัวของชาวตำบลบึงกาสามอย่างสำคัญ กล่าวคือ ทำให้ครอบครัวส่วนใหญ่ของตำบลบึงกาสามมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีการย้ายถิ่นที่อยู่ออกนอกพื้นที่น้อย แต่ละครบครัวในพื้นที่มีความสนิทสนมใกล้ชิดกันเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์ระหว่างช่วงอายุเป็นไปอย่างใกล้ชิด ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในครอบครัว และพื้นที่โดยรอบก็เป็นครอบครัวที่รู้จักกันเป็นอย่างดี

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

จากการลงพื้นที่ของคณะผู้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุตำบลบึงกาสาม อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่มีสุขภาพทางร่างกายที่แข็งแรง มีสุขภาพจิตใจที่ดี จากผลการสำรวจที่ให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการได้ประเมินสุขภาพของตนเอง มีผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 25 เท่านั้นที่ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพไม่แข็งแรง ส่วนการประเมินคุณภาพชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5) คณะผู้ดำเนินโครงการได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นนี้ประกอบกับผลการพูดคุยซักถามผู้สูงอายุ และผู้นำชุมชนในพื้นที่ตำบลบึงกาสาม มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดกลยุทธ์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนางานด้านสวัสดิภาพของผู้สูงอายุด้วยการวิเคราะห์ TOWS matrix ผลการวิเคราะห์นำไปสู่การวางแผนการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุตำบลบึงกาสาม และแผนการดำเนินงานอย่างคร่าว ๆ ในระยะเวลา 4 ปี

กระบวนการ ผู้ดำเนินโครงการเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินโครงการในพื้นที่ตำบลบึงกาสามในปีก่อนหน้า ข้อมูลจากการลงพื้นที่เพื่อดำเนินโครงการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพตำบลที่ได้ดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน 2565 เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว จึงได้ประสานงานกับผู้นำชุมชนทั้งในระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน ผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันออกแบบการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ร่วมกันเตรียมการก่อนการจัดกิจกรรม และร่วมกันดำเนินกิจกรรมในวันที่ 2 มิถุนายน 2565 โดยในการดำเนินกิจกรรมในวันดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง เช่น ได้รับความอนุเคราะห์เรื่องสถานที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม ได้รับความอนุเคราะห์เรื่องวิชาการจากหลักสูตรจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ เป็นต้น

อีกสิ่งหนึ่งที่ได้จากจัดกิจกรรมในวันดังกล่าวคือ การได้รับฟังความคิดเห็นของผู้สูงอายุว่าต้องการให้มีการจัดกิจกรรมอย่างไรต่อไปในอนาคต ซึ่งคณะผู้ดำเนินโครงการได้นำมาร่างเป็นแผนการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ตำบลบึงกาสาม หากแผนนี้ได้รับการสานต่อจนเป็นรูปธรรมแล้ว คณะผู้ดำเนินโครงการมีความมั่นใจว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลบึงกาสามที่มีพื้นฐานที่ดีอยู่แล้วจะยิ่งได้รับการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นไปอีกในอนาคต

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากภาคีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนในระดับตำบล ได้แก่ กำนันตำบลบึงกาสาม
2. ผู้นำชุมชนในระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านจากหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลบึงกาสาม
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม
4. ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีส่วนร่วมทั้งประชาชนทั่วไปที่มีส่วนร่วมในฐานะผู้ร่วมดำเนินการและผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการ
5. หลักสูตรจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

ผลผลิต

ได้ข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการร่างแผนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในตำบลบึงกาสาม ส่วนผู้สูงอายุได้รับความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเองในเบื้องต้นจากการฟังการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยวิทยากรจากหลักสูตรจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ

ผลลัพธ์

ร่างแผนการจัดตั้งและแผนการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุตำบลบึงกาสาม และแผนการดำเนินงานจำนวน 1 แผน

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ในช่วงการดำเนินโครงการในวันที่ 2 มิถุนายน 2565 ได้รับความร่วมมือจากผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นอย่างดี จนกระทั่งมีผู้สูงอายุที่ได้มาเข้าร่วมโครงการมากกว่าจำนวนที่คณะผู้ดำเนินการได้ตั้งเป้าหมายไว้ ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมทั้งในส่วนของการอบรมเชิงปฏิบัติการและการสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้รับความสนใจและการตอบรับเป็นอย่างดี เช่น ได้รับทราบความคิดเห็นจากผู้สูงอายุซึ่งชอบในกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัด และมีความเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพได้ นอกจากนี้ยังได้รับข้อเสนอแนะจากผู้สูงอายุว่าในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ต้องการให้เป็นกิจกรรมสั้นๆ เป็นการเริ่มต้น”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบ

1. อาจารย์ บุญอนันต์ บุญสนธิ
2. อาจารย์ ดร.ปิยะ กล้าประเสริฐ
3. อาจารย์ดวงพร อุไรวรรณ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.กัมลาศ เยาวะนิจ
5. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์

โครงการยกระดับเศรษฐกิจ และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน

ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชทานประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดินหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ โดยเริ่มต้นด้วยการบริการวิชาการตั้งแต่ปี 2562 - 2564 เรื่อยมาสู่โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ มีการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) และจ้างนักศึกษา บัณฑิตจบใหม่ และประชาชนทั่วไปร่วมพัฒนาพื้นที่ พื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ตามปัญหาและความต้องการของชุมชน คณะทำงานได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการทำให้เกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน โดยได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการอบรมให้ความรู้และออกแบบกิจกรรมการจัดบริการสุขภาพ 5 มิติสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เพื่อยกระดับคุณภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aging Society) และกิจกรรมการทำน้ำสมุนไพร (น้ำมันเหลืองน้ำมันไพล) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นำภูมิปัญญาดั้งเดิมและวัตถุดิบในชุมชนที่มีมาพัฒนาและต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ผลจากการดำเนินงานในปี 2565 ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี คณะผู้ทำงานได้มุ่งเน้นให้คนในชุมชนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการท้องถิ่น ด้านการพัฒนาสินค้าชุมชนสู่ตลาดออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งสามารถสร้างอาชีพและรายได้รวมถึงเป็นการให้ความรู้ทางการเงินเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างวินัยทางการเงิน มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตและชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

ผลจากการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในปี 2565 จึงมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี รวมถึงการพัฒนากลุ่มให้เกิดความยั่งยืนเพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้และสร้างความหลากหลายในด้านอาชีพ ด้านการพัฒนาแปรรูปวัตถุดิบในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการคิดต่อยอดร่วมกันของคนในชุมชน เช่น พัฒนาด้านการตลาด การจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนสู่ตลาดออนไลน์ เป็นต้น

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้ Design Thinking
2. วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลบึงชำอ้อ ตามหลักการ 16 เป้าหมาย
3. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. วางแผนพัฒนาศักยภาพตำบลบึงชำอ้อโดยการใช้ Design Thinking

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ประชาชนและผู้นำในพื้นที่ตำบลบึงชำอ้อ ได้ให้การชื่นชมมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และการให้ความรู้ แนวคิดและกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น เช่น แนวคิดด้านการตลาด แนวคิดการจัดการ แนวคิดการมีส่วนร่วม ฯลฯ ทำให้เกิดความผูกพันจากเป็นแค่คนรู้จักหรือคุ้นเคยและต้องทำ เปลี่ยนความรู้สึกเป็นที่ เป็นน้อง และมีความอยากมาร่วมทำกิจกรรมเพราะมีความสุข มีความสนุก ที่ได้ร่วมกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัยฯ ที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ คนในชุมชนเกิดความรักใคร่ในกลุ่มและเอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น เมื่อเวลาที่มีกิจกรรมจากทางมหาวิทยาลัยฯ ลงสู่ชุมชน”

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์, องค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ

เอกชน: ผู้ประกอบการ, เกษตรกร

ภาคประชาชน: ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
จำนวน 30 คน

ผลผลิต

1. ได้ข้อมูลศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ
2. ได้ข้อมูลความต้องการของชุมชน ผู้สูงอายุ ในชุมชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ได้แผนพัฒนาศักยภาพตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้

ผลลัพธ์

เชิงปริมาณ

1. ได้ข้อมูลศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ จำนวน 1 ข้อมูล
2. ได้แผนพัฒนาศักยภาพตำบล จำนวน 1 แผน
3. ได้ผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ 1 ผลิตภัณฑ์

เชิงคุณภาพ

1. ชุมชนมีการกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องตรงตามความต้องการ
2. ผู้สูงอายุในชุมชนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ลดอาการเจ็บป่วย
3. ได้เครือข่ายการดำเนินงานโครงการ และเกิดการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพตำบลบึงชำอ้อ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ภัทรภร พุฒพันธ์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ละอียด ขจรภัย
4. อาจารย์นิรินธนา บุษปฤกษ์
5. อาจารย์วิณารท ที่รัก (อาจารย์นักพัฒนา)

พลังประชาชน รวมจิตใจผู้สูงอายุ หัวใจแกร่ง

ตำบลศาลาครุ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

การที่สังคมก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีประชากรที่รอพร้อมจะเกษียณเป็นจำนวนมาก การพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ จึงถือว่ามีผลสำคัญ ตำบลศาลาครุ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จึงได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพ และการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ มาถ่ายทอดให้กับผู้สูงอายุในตำบล ในเรื่องการพัฒนาอาชีพ การปลูกผักในกะละมัง และการออกกำลังกายจากเชือกยางยืด ทำให้ผู้สูงอายุในตำบลมีศักยภาพในการดูแลตนเองพร้อมกับร่างกายที่แข็งแรง ส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ตำบลศาลาครุมีการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย เดิมในชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนายกระดับกลุ่มอาชีพให้เป็น ที่รู้จัก และเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ทางโครงการ U2T ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ประชาชนในชุมชนที่มีความสนใจได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการรับทราบและ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ที่มีในชุมชน มีการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ร่วมกัน จากการสำรวจการบริโภคและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น นอกจากนั้น ได้วางแผนพัฒนาศักยภาพตำบลศาลาครุและส่งเสริม การปลูกพืชผักสวนครัวในกะละมังเพื่อให้ประชาชนได้ประกอบ อาชีพเสริมมีรายได้ รองจากอาชีพหลักเป็นการหมุนเวียนการ ปลูกพืชผักภายในชุมชน ด้านเศรษฐกิจมีการจัดตั้งตลาดชุมชน ตำบลศาลาครุ เพื่อเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ชุมชน เกิดรายได้หมุนเวียนภายในชุมชน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันตำบลศาลาครุกำลังเปลี่ยนแปลงผ่านเข้าสู่สังคมเมืองเนื่องจากการลงทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนเกิดขึ้นในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนจะต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน จึงได้จัดโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้ วัยเกษียณ เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากปี ที่ผ่าน รวมไปถึงการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและ เศรษฐกิจภายในชุมชน ดังนั้น ภาพอนาคตของตำบลศาลาครุจึงเป็นภาพที่คนในชุมชนมี ภูมิคุ้มกันที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชน ศาลาครุจะพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น เป็น ชุมชน Circular Economy คือ ระบบเศรษฐกิจ หมุนเวียน ที่สามารถรักษาทุนทางสังคม และนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis
2. วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลศาลาครุตามหลักการ 16 เป้าหมายของนายแพทย์ ประเวศ วะสี
3. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลศาลาครุ โดยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis
4. อบรมและฝึกปฏิบัติการปลูกพืช ผักสวนครัวในกะละมัง การออกกำลังกายด้วย เชือกยางยืดให้กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาครุ
 ประธานสตรีประจำตำบลศาลาครุ กลุ่มผู้ใหญ่
 บ้าน กำนัน ตำบลศาลาครุ พร้อมทั้งประชาชน
 ในพื้นที่

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบล
- จำนวน 1 แผน
2. การปลูกพืชผักสวนครัวในกะละมัง
 3. การออกกำลังกายด้วยเชือกยางยืด

ผลลัพธ์

1. ผู้สูงอายุในวัยเกษียณมีทักษะอาชีพ
 อย่างน้อย 1 อาชีพ
2. ประชาชนมีทักษะการดูแลรักษา
 สุขภาพ จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการ
 ยืดหยุ่นด้วยเชือกยางยืด

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบ

1. อาจารย์ ดร.สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม
 (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนชพร
 บรรเทาใจ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมษา
 นวลศรี
4. อาจารย์ ดร.ตะวัน ไชยวรรณ
5. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเชษฐ์
 (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบแทนและ

เสียงสะท้อนจากชุมชน

“ประชาชนในตำบลศาลาครุ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
 เห็นความสำคัญจากการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ในฐานะเป็นองค์กร
 ที่ให้ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน
 เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้สูงอายุได้พัฒนาตัวเอง ทั้งแนวทาง
 การประกอบอาชีพและการดูแลสุขภาพ”

คลองห้าพัฒนา ประชา่วมใจ

ตำบลคลองห้า อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตำบลคลองห้า เป็นพื้นที่เป้าหมายที่มหาวิทยาลัยวางกรอบเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา เนื่องจากเป็นตำบลในจังหวัดปทุมธานี โดยมหาวิทยาลัย เริ่มเข้ามาร่วมในการพัฒนาตำบลคลองห้าตั้งแต่ ปี 2556 หลังจากรุน้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 การร่วมพัฒนาผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง ทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชน และอบต. โดยที่ชาวบ้านในชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาทุก ๆ มิติ ชุมชนตำบลคลองห้ามีการขยายตัวตามรูปแบบระนาบ กล่าวคือ ขยายตัวออกบริเวณรอบข้างชุมชนเดิม ไม่มีการสร้างตึกสูงหรืออาคารพาณิชย์เกิน 4 ชั้น นอกจากนี้ของหน่วยงานราชการ บริเวณตำบลคลองห้าในปัจจุบัน มีประกอบอาชีพพนักงานบริษัท รับจ้างทั่วไป และเกษตรกรกรรม สาเหตุที่ทำงานพนักงานบริษัทเนื่องจากมีการขยายตัวของบริษัทอุตสาหกรรมมากขึ้นในชุมชน และรอบข้าง ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมน้อยลง และชุมชนปัจจุบันยังมีการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรรมากขึ้น ส่งผลให้มีประชากรแฝงในชุมชนมากตามไปด้วย

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

เหตุการณ์ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลังจากน้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 ที่กระทบเชิงระบบทั้งตำบล ทำให้พื้นที่การเกษตรเสียหาย เกิดการเลิกจ้างงานในชุมชนและกรุงเทพมหานคร ขาดอาหาร สภาพดินเสื่อมสภาพ เป็นต้น หลังจากปี 2554 มีหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง และมูลนิธิใจกล้า ประเทศญี่ปุ่นเข้ามาส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดกลุ่มและองค์กรชุมชนมากขึ้น ในปัจจุบันปี 2563 ระบบการพัฒนาทั้ง 4 มิติเกิดขึ้นเชิงบวกอย่างต่อเนื่องจากผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง โดยการบูรณาการการทำงานร่วมทั้งภาครัฐและเอกชนในรูปแบบประชารัฐ

ในปี พ.ศ. 2563 เกิดการแพร่ระบาดอย่างหนักของเชื้อไวรัสโคโรนา เศรษฐกิจและสภาพสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ในทางที่ถดถอยลง มีคนตกงานจำนวนมาก ธุรกิจหลายด้านได้รับผลกระทบอย่างหนัก รัฐบาลมีนโยบายในการช่วยเหลือผู้ตกงานและพลิกฟื้นเศรษฐกิจ โดยใช้งบประมาณเงินกู้ในการจัดสรรให้กับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ดำเนินโครงการจ้างงานประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา บางกลุ่มผู้สูงอายุเดิมที่พึ่งพาบุตรหลานในการจัดสรรรายได้เพื่อใช้ในครอบครัวมีการกระทบ ดังนี้แล้ว ถึงเวลาหวนคำนึงว่าผู้ที่เตรียมพร้อมผู้วัยเกษียณและผู้สูงอายุควรดำรงอยู่ด้วยตนเองได้ มีสุขภาพกายสุขภาพจิตดีมีกิจกรรมร่วมกันอย่างเหมาะสมอีกทั้งสามารถมีแนวทางในการสร้างเสริมอาชีพเพิ่มรายได้มีการออกกำลังกายดูแลสุขภาพตามช่วงวัยอย่างเหมาะสมเพื่อความยั่งยืนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่

กระบวนการ อบรมการพัฒนาสูตรขนมกะหรี่ปั๊บบและขนมไทย ผลผลิตที่ได้ คือ สูตรการทำขนมกะหรี่ปั๊บบและขนมไทย อบรมวิธีการจัดรับรองมาตรฐาน อย.สินค้าขนมเปี๊ยะไส้สด กลุ่มอาชีพขนมอบคนคลองห้า ผลผลิตที่ได้คือ หลักการการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผ่านมาตรฐาน อย. และวิธีการจัดรับรองมาตรฐาน อย. สินค้าขนมเปี๊ยะไส้สด และอบรมการพัฒนาสูตรขนมกะหรี่ปั๊บบและขนมไทย ผลผลิตที่ได้ คือ สูตรการทำขนมกะหรี่ปั๊บบและขนมไทย

การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare / เทคโนโลยีด้านต่างๆ)

กระบวนการ

อบรมการจัดการขยะชุมชน ผลผลิตที่ได้ คือ กระดาษต้นไม้รักษ์โลกจากเศษผ้าเก่า (นวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือทิ้งสู่ผลิตภัณฑ์ กระดาษสร้างอาชีพของคนในชุมชน)

การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม / Circular Economy (การเพิ่มรายได้ หมุนเวียนให้แก่ชุมชน)

กระบวนการ อบรมการผลิตพืชตามมาตรฐาน GAP และอินทรีย์ ผลผลิตที่ได้ ความรู้การผลิตพืช อินทรีย์และแนวทางการตรวจรับรองมาตรฐานอินทรีย์ อบรมการผลิตดินปลูกสารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมักและน้ำหมัก เพื่อการผลิตพืชปลอดสาร ผลผลิตที่ได้คือ การปรุงดิน เพื่อการผลิตพืชปลอดสาร ความรู้และสามารถนำไป ปฏิบัติได้เกี่ยวกับการผลิตดินปลูก สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมัก และน้ำหมัก เพื่อการผลิตพืชปลอดสาร อบรมเทคนิค การปลูกผักอย่างง่ายสำหรับคนเมือง ผลผลิตที่ได้คือ การผลิตผักตามแนวทางเกษตรคนเมืองและเทคนิคการ ทำแปลงผักและการปลูกผักในรูปแบบต่าง ๆ

การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียน ให้แก่ชุมชน)

กระบวนการ

การยกระดับการท่องเที่ยวตำบลคลองห้า จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และแผนที่การท่องเที่ยว เพื่อสร้างการรับรู้และวางแผนระบบการท่องเที่ยวชุมชน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่ายการพัฒนาในภาครัฐและ ประชาชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า กลุ่มเครือข่ายผู้ใหญ่บ้านและกำนันตำบลคลองห้า และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองห้าหมู่ 7 และ หมู่ 13 เกษตรและสหกรณ์จังหวัดปทุมธานี สำนักงาน เกษตรจังหวัดปทุมธานี สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดปทุมธานี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร ปทุมธานี กรมวิชาการเกษตร สถานีพัฒนาที่ดิน ปทุมธานี สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย (วว.) สำนักงานเกษตรอำเภอ คลองหลวง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอคลองหลวง กศน. อำเภอคลองหลวง วิสาหกิจชุมชนเกษตร ปลอดภัยตำบลคลองห้า กลุ่มชนมอบคนคลองห้า วิสาหกิจชุมชนสวนลุงผู้ใหญ่หมู่สิบสอง ประชาชน ตำบลคลองห้า

ผลผลิต

กิจกรรม อบรมการพัฒนาสูตรขนมกะหรี่ปั้ว และขนมไทย ตำบลคลองห้า อำเภอกลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : เป็นการพัฒนาระหว่างสำนักส่งเสริมการเรียนรู้และบริการวิชาการกับ คณะเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีที่นำไปใช้กับชุมชน : สูตรและวิธีการขนมกะหรี่ปั้วและขนมชั้น

กิจกรรมอบรมพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ขนมกะหรี่ปั้วและขนมไทยเป็นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมต่อการผลิตและจำหน่ายของชุมชน โดยการพัฒนาตามความต้องการของชุมชน

กิจกรรมอบรมการผลิตผักตามมาตรฐาน GAP และอินทรีย์องค์ความรู้ที่ถ่ายทอดให้ประชาชนเข้าใจถึงวิธีการปลูกผักตามมาตรฐาน GAP และอินทรีย์รวมถึงพืชผักที่ได้รับมาตรฐาน GAP ขณะนี้อยู่ระหว่างยื่นจดทะเบียน

กิจกรรมอบรมการผลิตดินปลูก สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมัก และน้ำหมัก เพื่อผลิตพืชปลอดภัย ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถผลิตปัจจัยการผลิตพืชใช้เองได้ เพื่อลดต้นทุนการผลิตพืช และส่งเสริมให้ผลิตตามแนวทางเกษตรปลอดภัย

กิจกรรมอบรมการผลิตดินปลูกสารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมักและน้ำหมัก เพื่อการผลิตพืชปลอดสาร

กิจกรรมอบรมการจัดการขยะชุมชน องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน : วิธีการทำกระถางต้นไม้รักษ์โลกจากเศษผ้าเก่า นวัตกรรม : การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือทิ้งสู่ผลิตภัณฑ์กระถางสร้างอาชีพของคนในชุมชน

กิจกรรมอบรมเทคนิคการปลูกผักอย่างง่าย สำหรับคนเมือง องค์ความรู้ที่นำไปใช้กับชุมชน: วิธีการทำเกษตรแบบคนเมือง และต้นแบบเกษตรคนเมืองระดับตำบล

กิจกรรมจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และแผนทำการท่องเที่ยวตำบลคลองห้าจัดทำสื่อสำหรับใช้ในการสื่อสารออกสู่ภายนอก เพื่อสร้างการรับรู้และวางแผนระบบการท่องเที่ยวชุมชน

ผลลัพธ์

กิจกรรมผักปลอดภัย รายได้เดิม 15,000 บาท เพิ่มขึ้น 7,000 บาท คิดเป็นเพิ่ม ร้อยละ 46.67

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอขอบคุณแทนประชาชน ในพื้นที่ตำบลคลองห้าที่มหาวิทยาลัยไม่เคยทอดทิ้ง ให้ความรู้คอยสนับสนุน มาตลอดประชาชนในชุมชนต้องการ ให้มหาวิทยาลัยเข้ามาฝึกอาชีพต่าง ๆ ที่เป็น การแปรรูปผลผลิตทั่วไป และผลผลิตทางการเกษตร ช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า และสร้าง ตลาดชุมชนเพิ่มเติมในสถานที่อื่น ๆ ให้ความช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์การระบาดของ เชื้อโควิด 19 และประชาชนอยากให้มหาวิทยาลัย ประสานเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริม กิจกรรมในชุมชนมากขึ้น ”

นางสาวศรีนวล ทิพาพงษ์ผกาพันธ์
กำนันตำบลคลองห้า อำเภอกลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์วิณากร ที่รัก
2. อาจารย์ภัทรเวช ธาธาเวชรักษ์
3. อาจารย์วิษณุ ศิลาน้อย
4. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก
5. อาจารย์วิจิตร ฐานัสสกุล
6. อาจารย์ผกา มาศ เลียงธนะฤกษ์
7. อาจารย์สมชัย แสนภูมิ
8. อาจารย์วัชรกรรณ์ ถมจ่อหอ

สมุนไพรรักษาโรคผู้สูงอายุ

ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตามที่โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ประจำปีงบประมาณ 2564 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์โครงการในการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีอยู่มาบูรณาการโครงการในพื้นที่ร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based System Integrator) นำไปสู่การลดความยากจน (Targeted Poverty Alleviation) และความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน

โดยมีประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 1 ถึง หมู่ที่ 9 ตำบลคลองเจ็ด อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 100ครัวเรือน ซึ่งการดำเนินงานโครงการครั้งนี้ ได้การสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่ในแต่ละด้านทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ศึกษาแผนพัฒนาตำบล เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลประเมินศักยภาพตำบลตามตัวชี้วัดภาพรวมตำบลของโจทย์การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนภายใต้ 16 เป้าหมาย โดยตำบลคลองเจ็ด มีผลการประเมินได้ 12 เป้าหมาย อยู่ในระดับตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง

การดำเนินโครงการระยะที่ผ่านมา ได้ผลตอบรับจากประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี ประชาชนในพื้นที่มากกว่าร้อยละ 70 ให้ความสนใจในเข้าร่วมกิจกรรมโดยวัดจากตัวชี้วัดผู้เข้าร่วมโครงการที่กำหนดไว้ ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ร่วมแรง ร่วมใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เป็นต้น

จากการจัดกิจกรรมดังกล่าวทำให้ประชาชนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ย 6,500 บาท/เดือน จำนวน 20 ครัวเรือน คิดเป็นรายได้เพิ่มขึ้น 800 บาท/เดือน/ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 12.30

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ในการสร้างโจทย์ในการมองอนาคตเพื่อตอบโจทย์เฉพาะพื้นที่ มีการใช้เครื่องมือบรรณมิติเพื่อสำรวจ ค้นหาแนวโน้ม ข้อมูลเชิงลึก และทัศนคติของชุมชนร่วมกัน การพยากรณ์ย้อนหลัง วิเคราะห์ SWOT Analysis ร่วมกับการใช้การประชุมกลุ่ม (Focus group) และการวิเคราะห์ภาพอนาคตในระยะ 3-5 ปี ของตำบลคลองเจ็ด พบว่า พื้นที่ตำบลคลองเจ็ด ประชากรในพื้นที่ 80% มีอาชีพในการทำเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นการปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อส่งไปยังตลาดไท ผลไม้ และยังเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ดินไม่เอื้อต่อการผลิตทางการเกษตร ทำให้ศักยภาพในการผลิตของดินลดลงหรือไม่อาจใช้ประโยชน์จากดินได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากคุณสมบัติของดินไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช เช่น คุณสมบัติทางเคมีของดินมีสภาพเป็นกรดจัด เค็มจัด ความอุดมสมบูรณ์ หรือปริมาณธาตุอาหารพืชลดลงและอยู่ในสภาวะไม่สมดุล เพื่อเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกษตรในพื้นที่ควรมีความรู้ในเรื่องของคุณภาพดินที่เหมาะสมสำหรับทำการเกษตร รวมไปถึงคุณภาพและธาตุอาหารในดินที่เหมาะสมต่อพืชชนิดนั้น ๆ ที่ทำการเพาะปลูก จึงเกิดกิจกรรมในการพัฒนาในเรื่องดินและธาตุอาหารในดิน ในพื้นที่การเกษตรของตำบลคลองเจ็ด เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ยกระดับการเกษตรในชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในอนาคต

นอกจากนี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ จึงได้จัดกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุเกษียณ ตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ผู้สูงอายุและผู้ที่กำลังจะเป็นผู้สูงอายุมีความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุอย่างมีพลัง และสามารถนำไปต่อยอดเพื่อเพิ่มรายได้อีกทาง โดยได้นำเอาสมุนไพรที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาทำเป็นยานวดแก้ปวดเมื่อยและยาต้มแก้วิงเวียน

กระบวนการ

1. ประชุมทบทวนเป้าหมายตำบลและจัดทำแผนการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก
2. อบรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ
3. อบรมการทำผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ (ยานวดแก้ปวดเมื่อย และ ยาต้มแก้วิงเวียน)

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานโครงการนี้เป็นช่วงเวลาที่อยู่ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) อย่างรุนแรงในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จากวิกฤติของสถานการณ์ดังกล่าวผู้รับผิดชอบโครงการได้มองเห็นโอกาสในวิกฤติที่เกิดขึ้น ในการสร้างภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ จึงได้ขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร ข้าราชการ และสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรภาคเอกชน ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด
2. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอคลองหลวง
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองเจ็ด
4. โรงเรียนวัดอู่ข้าว

ผลผลิต

1. ผู้นำชุมชนทั้ง 9 หมู่บ้านรับทราบถึงแนวทางการพัฒนาและต่อยอดโครงการในปีที่ผ่านมา
2. ได้ผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุอย่างน้อย 2 ผลิตภัณฑ์

ผลลัพธ์

1. เกิดการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อการมุ่งสู่ชุมชนเข้มแข็ง 1 กลุ่ม
2. กลุ่มเป้าหมาย อย่างน้อย 70% มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ประชาชนในชุมชนให้การตอบรับที่มุงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ เป็นอย่างดีที่ทางมหาวิทยาลัยเข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการและนำไปสู่การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาของพื้นที่ จากการจัดกิจกรรมสรุปผลโครงการและถอดบทเรียนความสำเร็จ พบว่า ประชาชนในชุมชนมีความสนใจ และอยากให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อต่อยอดกิจกรรมที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง สำหรับเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวต่อไป”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.นุชรัฐ บาลลา (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกฤษณ์ แสงเงิน
3. อาจารย์ ดร.ราชาวดี ยอดเสถณี
4. อาจารย์ ดร.ธนกร ว่างสว่าง
5. อาจารย์วิณากร ที่รัก (อาจารย์นักพัฒนา)

สูงวัยวังพัฒนาสุขภาพดี มีอาชีพเสริม

ตำบลวังพัฒนา อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลวังพัฒนา อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาชนในพื้นที่มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น เกษตรกรรม การรับจ้างทั่วไป เป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันทำให้ชุมชนประสบปัญหาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในครัวเรือน นอกจากนี้ กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์น้ำท่วมขังในพื้นที่ ทำให้รายได้ในส่วนของการเกษตรลดลง ประกอบกับปัญหาพื้นฐานในพื้นที่ในตำบลวังพัฒนา จึงต้องการหาแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีทักษะด้านการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดรายได้เสริมจากการทำงานประจำหรือสามารถหารายได้เสริมในช่วงเวลาว่าง และจากการสำรวจสภาพบริบทในชุมชน พบว่ามีหลายครอบครัวที่จะมีเพียงผู้สูงอายุและเด็ก อาศัยอยู่เท่านั้น เนื่องจากคนวัยทำงานจะเดินทางเข้าทำงานในตัวเมือง และบางครัวเรือนมีการเดินทางไปกลับต่างจังหวัดที่ไม่ไกลจากพื้นที่อาศัยนัก อย่างไรก็ตาม พื้นที่วังพัฒนา มีอัตราการย้ายเข้ามาสูงกว่าอัตราการย้ายออก โดยพื้นที่ที่มีอัตราการย้ายเข้ามามากที่สุด คือ พื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านเกาะหลวง ส่วนอัตราการย้ายออกของประชากรตำบลวังพัฒนา พบมากในพื้นที่หมู่ที่ 1 บ้านข้างวัด ประชาชนในชุมชนอาศัยอยู่กันเป็นเครือญาติในบริเวณพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน บางส่วนที่ไม่ใช่เครือญาติ แต่ก็รู้จักสนิทสนมกัน สามารถช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันได้ มีการไปมาหาสู่ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลจากการทบทวนศักยภาพตำบลโดยใช้แบบสอบถามพบว่าก่อนเริ่มโครงการตำบลวังพัฒนา จัดอยู่ในกลุ่มตำบลอยู่รอด มีการดำเนินการในชุมชนที่ผ่านเกณฑ์เป้าหมายจำนวน 8 เป้าหมาย และเมื่อสำรวจความต้องการของชุมชนด้วยเครื่องมือ Time Line, SWOT Analysis และ TOWS Matrix ทำให้ชุมชนและทีมผู้จัดการพื้นที่มองเห็นสภาพปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่ในปัจจุบัน รวมถึงจุดแข็งและโอกาสของชุมชนที่ส่งผลให้มองเห็นภาพอนาคตของพื้นที่ชัดเจนขึ้น โดยใช้วิธีการในการทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบล สำรวจความต้องการของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน พบว่า ความเป็นอยู่ภายในชุมชนตำบลวังพัฒนาส่วนใหญ่จะพบว่าเป็นช่วงวัยเด็กและวัยผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่าช่วงวัยอื่น ๆ และยังคงขาดในเรื่องของทักษะด้านอาชีพอื่น ๆ ที่จะเข้ามาช่วยส่งเสริมด้านรายได้ของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนและออกแบบกลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลวังพัฒนา จึงได้เป็นแนวทางในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในตำบล ซึ่งเป็นกำลังหลักที่อยู่ในพื้นที่ และส่งเสริมทักษะด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชน เช่น สบู่สมุนไพร และพืชมะนาว เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพและรายได้เสริมของคนในชุมชน พร้อมทั้งการต่อยอดความเข้มแข็งด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการสร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน

กระบวนการ

ทีมผู้จัดการพื้นที่ได้ใช้แนวทางการดำเนินงานเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research-PAR) ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลความต้องการของชุมชนด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม (group discussion) ระหว่างทีมผู้จัดการพื้นที่ ประชาชนชุมชน และประชาชนตำบลวังพัฒนา ที่เข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการให้ความรู้ ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของคนในตำบล โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการทุกคนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยแต่ละกลุ่มย่อยจะมีคณะกรรมการในทีมผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้นำอภิปราย ซึ่งมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้ 1) ทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบล 2) สำรวจความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) วิเคราะห์ และสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชน และ 4) ออกแบบและวางแผนการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการในด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชาวบ้านตำบลวังพัฒนามีความประทับใจในความตั้งใจในการทำกิจกรรม และมีความสนใจในกิจกรรมผลิตยาหม่องและพืชมเส่น้ำที่มหาวิทยาลัย ได้นำองค์ความรู้ใหม่มาให้กับคนในชุมชน ทำให้เรามีกลุ่มที่จะสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้ และในส่วนของผู้สูงอายุก็พร้อมร่วมทำกิจกรรมอย่างตั้งใจมากในกิจกรรมตาราง 9 ช่อง ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสนุกสนาน กระฉับกระเฉง และได้บริหารร่างกายผ่านกิจกรรมสนุก ๆ”

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลบางยี่โท กลุ่มอาชีพในตำบลวังพัฒนา และประชาชนในตำบลวังพัฒนา

ผลผลิต

1. เกิดแผนการพัฒนาตำบล จากกระบวนการทบทวนแผนและวิเคราะห์ข้อมูลตำบล
2. มีการรวมกลุ่มอาชีพ การทำพืชมเส่น้ำ และสบู่ และได้ผลิตภัณฑ์ใหม่และหีบห่อบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้กลุ่มอาชีพ

3. ผู้สูงอายุในตำบลวังพัฒนาได้รับความรู้และทักษะเกี่ยวกับการบริหารกายด้วยตาราง 9 ช่อง

ผลลัพธ์

1. เกิดแผนในการพัฒนาชุมชนจำนวน 1 ฉบับ และแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในตำบลวังพัฒนา
2. เกิดการพัฒนาทักษะในการเสริมสร้างอาชีพใหม่ในชุมชน จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์
3. เกิดความรู้ด้านการบริหารร่างกายของผู้สูงอายุ จำนวน 1 องค์ความรู้ ผ่านกิจกรรมตาราง 9 ช่อง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไลดา พงศ์ธราธิก (ผู้จัดการพื้นที่)
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา จรูญธรรม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญรัตน์ ปิ่นทอง
4. อาจารย์สุชาวดี สมสำราญ
5. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)

ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ

ตำบลกกแก้วบุรพา อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนปี 2563 ชุมชนมีฐานทรัพยากรชีวภาพที่มีความหลากหลาย และชุมชนภูมิปัญญาต่าง ๆ มากมาย มีการทำนาลดสารเคมี การเกษตร การทำขนม อาหาร การเพาะเลี้ยงสัตว์ แต่ภูมิปัญญาดังกล่าวขาดการสืบสานการต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ ขาดการนำเสนอและประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลาย ดังนั้น ในปี 2564 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งมหาวิทยาลัย เข้ามาร่วมพัฒนาการยกระดับเศรษฐกิจในชุมชน โดยการพัฒนาชุมชน 3 ด้านประกอบด้วย ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ด้านการท่องเที่ยว และด้านกลุ่มเปราะบาง ซึ่งผลจากการพัฒนาพบว่า ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่โดยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรเข้ามาทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และก่อตั้งแบรนด์สินค้าชุมชนกกแก้วบุรพา ด้านการท่องเที่ยว มีการพัฒนาร้านค้าในชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้และแลกเปลี่ยนสินค้าภายในชุมชน และด้านการพัฒนากลุ่มเปราะบางมี การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อรับประทานในชุมชน ซึ่งผลจากการพัฒนาทั้ง 3 ด้านส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้และสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชนจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้คณะดำเนินงาน ยังได้มีการอบรมส่งเสริมการตลาดแบบออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 (COVID-19) อบรมให้ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน อบรมการสอน ซ่อม ประกอบ สร้าง ไฟฟ้าและปะปา อย่างง่ายในครัวเรือน โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเปราะบางได้แก่ ผู้อายุ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลการลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาในชุมชน วันที่ 21 และ 29 เมษายน 2565 โดยเครื่องมือ Time Line และ SWOT Analysis พบว่าปัจจุบันชุมชนพบกับสภาพปัญหา มิติด้านสังคม ผู้สูงอายุป่วยเบาหวานขาดการออกกำลังกาย มิติด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงานของคนทุกช่วงวัย ปัญหาความต้องการอาชีพเสริมและปัญหาการทำเกษตรที่ขาดแคลนเทคโนโลยี จากปัญหาดังกล่าวชุมชนจึงมีภาพอนาคตร่วมกันโดยการจัดทำแผนในการพัฒนาชุมชน โดยการนำผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis มาสร้างเป็นแผนในการพัฒนาชุมชน ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix ดำเนินการจัดทำ 21 และ 29 เมษายน 2565 จนได้แผนในการพัฒนาร่วมกับชุมชนจำนวน 1 ฉบับ ดังนี้

- 1) ด้านสังคม โครงการครัวเรือนต้นแบบการปลูกผักปลอดสารพิษ
- 2) ด้านเศรษฐกิจ โครงการอาชีพเสริมผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง โครงการตลาดนัดชุมชน โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน นอกจากการดำเนินการทำแผนร่วมกันกับชุมชนแล้ว ในวันที่ 21 และ 29 พฤษภาคม 2565 มหาวิทยาลัยมีโครงการในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนและนำไปสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยการฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ น้ำมันเหลืองเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

กระบวนการ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน จากกิจกรรมในวันที่ 21 และ 29 เมษายน 2565 ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต หลังจากชุมชนวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพในชุมชนนำผลที่ได้มาดำเนินงานจัดกิจกรรม
3. การดำเนินกิจกรรม โดยการร่วมกันคิด ไปสู่การปฏิบัติ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่พระ อำเภอ บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไผ่พระ อำเภอ บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลผลิต

1. แผนการพัฒนาชุมชน 1 ฉบับ
2. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ (น้ำมันเหลืองเพื่อสุขภาพ)

ผลลัพธ์

1. แผนการพัฒนาชุมชน 1 แผน
2. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง ร้อยละ 10

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์วิศรุต ขวัญคุ้ม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรินทร์ มีศรี
3. อาจารย์ปิ่นฉัตรณี วงศ์พัฒนานิภาส
4. อาจารย์ณัฐรดี อนุพงศ์
5. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนให้ความสนใจ และร่วมมือกับทีมงาน ในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี อีกทั้ง ยังมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้ามาพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้กับประชากรในชุมชนอย่างต่อเนื่อง”

“การทำกิจกรรมให้กับชุมชนสามารถพัฒนาความรู้ และทักษะการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร (น้ำมันเหลือง เพื่อสุขภาพ) ให้กับสมาชิกในชุมชน อีกทั้งยังพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ เพื่อจำหน่ายในชุมชนและใช้ในครัวเรือนได้”

นายวิทยา रामศักดิ์
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่พระ

การพัฒนาศักยภาพชุมชน

ตำบลกระแจะ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการลงพื้นที่สำรวจชุมชนปี 2563 ชุมชนมีฐานทรัพยากรชีวภาพหลากหลาย และชุมชนมีภูมิปัญญาของดีต่างๆ มากมาย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นการจักสานไม้ไผ่สีสุก ซึ่งเป็นไม้ไผ่ที่มีปลุกทุกบ้าน การทำนาลดสารเคมี การทำขนมอาหาร การทำน้ำปลา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำเรือกระแจะ จำลองสินค้า OTOP 5 ดาว แต่ภูมิปัญญาดังกล่าวขาดการสืบสานการต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ ขาดการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลาย ดังนั้นในปี 2564 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งมหาวิทยาลัยเข้าร่วมพัฒนาระดับเศรษฐกิจในชุมชนโดยการพัฒนาชุมชน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ด้านการท่องเที่ยวและด้านกลุ่มเปราะบาง ซึ่งผลจากการพัฒนาพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนสามารถแปรรูปผักตบชวาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋าจักสานและปุ๋ยดินจากผักตบชวา

ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์หมวกจักสาน ซึ่งอยู่ระหว่างผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ จากอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านการท่องเที่ยว มีการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน การพัฒนานักสื่อความหมายในชุมชนและมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนกระแจะ และด้านการพัฒนา กลุ่มเปราะบางมีการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อรับประทานในชุมชน ซึ่งผลจากการพัฒนาทั้ง 4 ด้านส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้และสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชนจนถึงทุกวันนี้

ต่อมาในปี 2565 ตำบลกระแจะ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เข้าร่วมประกวดหมู่บ้านศีลห้าในระดับประเทศ และเข้าร่วมประกวดชุมชนต้นแบบจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลการนำผลงานเข้าร่วมประกวดส่งผลให้ชุมชนได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านศีลห้าในระดับประเทศและเป็นชุมชนต้นแบบในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนา

ชุมชนมีความต่อเนื่อง ชุมชนและมหาวิทยาลัย จึงร่วมกันพัฒนาแผนพัฒนาชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในลำดับต่อไป และดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยผลการดำเนินงานปรากฏดังนี้

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลการลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาในชุมชน วันที่ 21 เมษายน 2565 โดยเครื่องมือ Time Line และ SWOT Analysis พบว่า ปัจจุบันชุมชนพบกับสภาพปัญหา มิติด้านสังคม ผู้สูงอายุป่วยเบาหวานขาดการออกกำลังกาย มิติด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงานของคนทุกช่วงวัย ปัญหาความต้องการอาชีพเสริมและปัญหาการทำเกษตรที่ขาดแคลนเทคโนโลยี มิติด้านสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาผักตบชวา และปัญหามลพิษทางอากาศจากการเผาตอจากการทำนา

จากปัญหาดังกล่าว ชุมชนจึงมีภาพอนาคตร่วมกัน โดยการจัดทำแผนในการพัฒนาชุมชน โดยการนำผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis มาสร้างเป็นแผนในการพัฒนาชุมชน ด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix ดำเนินการจัดทำ 22 เมษายน 2565 จนได้แผนในการพัฒนาร่วมกับชุมชนจำนวน 1 ฉบับ ปรากฏดังนี้

1. ด้านสังคม

- ชุมชนสุขภาพดี : โครงการออกกำลังกายผู้สูงอายุ
- ชุมชนปลอดภัยจากสารเคมี : โครงการครัวเรือน

ต้นแบบการปลูกพืชไม่ใช้สารเคมี

2. ด้านเศรษฐกิจ

- ชุมชนมีอาชีพเสริมทุกวัย : โครงการอาชีพเสริมผู้สูงอายุ
- ชุมชนท่องเที่ยว : โครงการการจัดการด้านการท่องเที่ยว
- การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน : โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน
- ตลาดชุมชน : โครงการตลาดนัดชุมชน (ทุกวันพระ)

• การได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน : โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

- สิ่งแวดล้อม : โครงการสร้างมูลค่าเพิ่ม

จากผักตบชวา

นอกจากการดำเนินการทำแผนร่วมกันกับชุมชนแล้ว ในวันที่ 21 – 22 พฤษภาคม 2565 มหาวิทยาลัยมีโครงการในการพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนและนำไปสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยการฝึกอบรมการทำลูกประคบสมุนไพรและการทำยาหม่องสมุนไพร

กระบวนการ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน จากกิจกรรมในวันที่ 21 เมษายน 2565 ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน

2. การวางแผนที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต หลังจากชุมชนวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพในชุมชนนำผลที่ได้มาดำเนินงานจัดกิจกรรม

3. การดำเนินกิจกรรม โดยความร่วมมือกัน คิดไปสู่การปฏิบัติ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, องค์การบริหารส่วนตำบลกระแชง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกระแชง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลผลิต : แผนการพัฒนาชุมชน และผลิตภัณฑ์ ยาหม่องและผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร

ผลลัพธ์

1. แผนการพัฒนาชุมชนโดยชุมชน มีเครือข่ายร่วม 2 เครือข่าย อบต.กระแชง และรพ.ตำบล
2. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลงร้อยละ 10

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อน จากชุมชน

“ตำบลกระแชง ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มอบความรู้ทางด้านทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน”

นางวิไล ทรัพย์บุญ กำนันตำบลกระแชง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กานต์มณี ไวยครุฑ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.นลินอร นุ้ยปลอด
3. อาจารย์ธีรพงษ์ น้อยบุญญะ
4. อาจารย์ธณภัทร เพียรช่าง
5. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์พกามาศ เลียงธนะฤกษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)

สร้างสุขผู้สูงวัย ใส่ใจคุณภาพชีวิต ตำบลแคตก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้ มหาวิทยาลัยเป็นสถานบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมีส่วนร่วมที่สำคัญในการยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ที่สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดังนั้นจึงเกิดโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ แบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย ตำบลแคตก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีงบประมาณ 2564

โดยมหาวิทยาลัยฯ มีวัตถุประสงค์โครงการในการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีอยู่มาบูรณาการโครงการในพื้นที่ร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลประเมินศักยภาพตำบล จึงได้ออกแบบกิจกรรมเพื่อดำเนินงานในการพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของชุมชน ในการดำเนินการจะมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ พื้นที่ตำบลแคตกจะประกอบด้วยโครงการหลักๆ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน โครงการอบรมการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน โครงการการส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว (ข้าวตัง) และโครงการครัวเรือนปลูกผักปลอดภัย

ซึ่งผลจากการดำเนินงานเกิดการสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้เข้าไปดำเนินการในพื้นที่ และเกิดการร่วมกลุ่มสมาชิกเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวตัง กลุ่มการเลี้ยงไก่เพื่อลดรายจ่ายครัวเรือน กลุ่มการปลูกผักปลอดภัยในครัวเรือน และกลุ่มธนาคารขยะชุมชน รวมถึงเกิดผู้นำและปราชญ์ อีกทั้งผลจากการดำเนินงานทำให้ประชาชนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีทักษะการประกอบอาชีพ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

จากการลงพื้นที่ตำบลแคตก พบปัญหาของชุมชนในด้านการรวมกลุ่ม ขาดความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำงานโรงงานซึ่งมีรายได้หลักไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครัวเรือนจากการประเมินศักยภาพตำบลแคตก ประชาชนจึงมีความสนใจในการเข้าร่วมอบรมการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อสร้างงานเป็นอาชีพเสริม และการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ชุมชน เทคนิค SWOT Analysis และวางแผนการพัฒนาศักยภาพตำบล ร่วมกันกับผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน และโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ ได้เตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงวัยที่มีสุขภาพดี และส่งเสริมทักษะการทำผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นการสร้างทักษะอาชีพให้กับผู้สูงอายุ (น้ำมันโพลและพืชมะนาว) ดังนั้น แผนพัฒนาตำบลในอนาคตที่คาดหวังไว้ให้ชุมชนมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน เพิ่มช่องทางและส่งเสริมการตลาดออนไลน์สนับสนุนให้ความรู้การทำตลาดจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนพัฒนาศักยภาพตำบล (SWOT Analysis)
2. วิเคราะห์ศักยภาพตำบลตามหลักการ 16 เป้าหมายของนายแพทย์ประเวศ วะสี
3. วางแผนการพัฒนาศักยภาพตำบลโดยใช้ SWOT Analysis ร่วมกับผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน
4. อบรมให้ความรู้เตรียมความพร้อมการเป็นผู้สูงวัยที่มีสุขภาพดี และมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และการประยุกต์ใช้ สมุนไพร และการแปรรูปสมุนไพรเพื่อผลิตน้ำมันเหลือง(น้ำมันไพล) และพืชมเสนน้ำในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลบางยี่โท สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางไทร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแฉก สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบางไทร สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัดชัยนาท

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบลแฉก จำนวน 1 แผน
2. ผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุน้ำมันเหลือง(น้ำมันไพล) และพืชมเสนน้ำ

ผลลัพธ์

ลดรายจ่ายร้อยละ 5 และเกิดผลิตภัณฑ์จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำมันเหลือง(น้ำมันไพล) และพืชมเสนน้ำผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงวัย

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์วรุณยุพา จุฑศรี (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ภาคิน หมั่นทุ่ง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริพร นามเทศ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิกา อัมพูช
5. อาจารย์วิภากร ที่รัก (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

ประชาชนและผู้ทำในพื้นที่ตำบลแฉกได้ให้การชื่นชมมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่อย่างต่อเนื่องในโอกาสต่อไป ต้องการให้มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการและนำไปสู่การขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาของพื้นที่เป็นสำคัญ โดยเน้นการสร้างพื้นที่รูปธรรม และการจัดการความรู้ การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และการกำหนดประเด็นร่วมกันในการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนของชุมชนท้องถิ่น และบูรณาการกับหน่วยงานราชการและภาคีที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ จากการจัดกิจกรรมสรุปผลโครงการ ข้อมูล และถอดบทเรียนความสำเร็จ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุและผู้ก้าวเข้าสู่วัยเกษียณ ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม มีความร่วมแรงร่วมใจการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของชุมชน ให้ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่ในการจัดกิจกรรม

สูงวัยสตรีองคิมีตั้งค์

ตำบลแควออก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่นักปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในมิติต่างๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีหลักงาน 16 เป้าหมาย ให้ชุมชนทั่วประเทศพ้นจากความยากจน เกิดเป็น ชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งระดับตำบลใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ตำบลพ้นความยากลำบาก ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง และตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน โดยการพัฒนามิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของตำบลนั้นๆ อย่างบูรณาการเพื่อให้เกิดโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

จากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ลงชุมชนตำบลแควออกในโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) ในปี พ.ศ. 2564 ใน 4 ประเด็น คือ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ การสร้างและพัฒนา Creative economy การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม /Circular economy นั้น ซึ่งมีการดำเนินงานการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการเพื่อให้เห็นสภาพการณ์ที่แท้จริงของตำบล ทำให้ทราบว่าตำบลแควออกเป็นตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง (11 จาก 16 ประการ) มีอีกหลายประเด็นที่สมควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมเพื่อยกระดับเป็นตำบลมุ่งสู่ความยั่งยืน

โดยในปีพ.ศ. 2565 ได้มีการทบทวนการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าตำบลแควออกยังเป็นตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง (12 จาก 16 ประการ) มีเป้าหมายที่ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านสัมมาชีพเต็มพื้นที่ การจัดการวิสาหกิจ เกษตรทฤษฎีใหม่ และการพัฒนาคุณภาพกลุ่มประบาง จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลร่วมกันของชุมชนได้สร้างความตระหนักอีกทั้งสร้างแรงกระตุ้นและผลักดันให้ชุมชนสร้างเป้าหมายร่วมกันในการยกระดับทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการ

1. ทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลและสภาพปัญหาตำบลแควออกตามเป้าหมายตำบล 16 ประการ ประจำปี พ.ศ. 2565
2. วิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพของชุมชนตำบลแควออกโดยใช้ SWOT analysis
3. จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพตำบลยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ของชุมชนตำบลแควออก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี พ.ศ. 2565 ร่วมกับผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน
4. จัดโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ กิจกรรมอบรมการออกกำลังกายแบบ Drum fit ให้แก่ผู้สูงอายุ และอบรมการแปรรูปข้าวเจ้าเป็นเส้นก๋วยเตี๋ยวและเมนูอาหารโฮมเมดจากเส้นก๋วยเตี๋ยวให้กับผู้ที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

จากการวิเคราะห์ศักยภาพตำบลและวิเคราะห์จุดอ่อน-จุดแข็งโดยใช้ SWOT analysis แสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้ ด้านสัมมาชีพ พบว่าแรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่ในตำบลแคออกเป็นแรงงานสูงอายุ เนื่องจากแรงงานที่อายุน้อยมีอาชีพหลักคือรับจ้างทั่วไป และยังมีกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้และอาชีพ ขาดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในพื้นที่ ขาดผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็งมีกลุ่มสัมมาชีพเช่น กลุ่มกะหรี่ปั๊บ กลุ่มจักสาน กลุ่มมะดันแช่อิ่ม กลุ่มหมูแดดเดียว การดำเนินงานของกลุ่มไม่ต่อเนื่องเนื่องจากขาดความรู้ด้านการการตลาดของผลิตภัณฑ์ และไม่ได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ส่วนด้านการพัฒนากลุ่มเปราะบาง พบว่าผู้สูงวัยอยากมีรายได้เสริมแต่ขาดการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถทำได้แบบยั่งยืน นอกจากนี้ผู้สูงวัยอยากทำงานหรือประกอบอาชีพที่มีความเหมาะสมกับช่วงอายุและสภาพร่างกาย ดังนั้นในแผนพัฒนาชุมชนตำบลแคออกระยะ 3-5 ปีจึงได้มีประเด็นด้านการพัฒนาสินค้าและร้านค้าชุมชน การสร้างกลุ่มอาชีพและจัดวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมสุขภาพ โดยข้อเสนอโครงการพัฒนาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในประเด็นดังกล่าวสามารถสรุปสังเขปได้ดังนี้คือ โครงการยกระดับสินค้าชุมชน โครงการเพิ่มมูลค่าของวัตถุดิบในท้องถิ่นโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ โครงการฝึกอบรมและสร้างอาชีพเสริม โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและประชาชนตำบลแคออก

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการกล่าวว่า เป็นโครงการกิจกรรมที่ดีมากสามารถนำไปสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว เนื่องจากทำได้ง่ายไม่ยากใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วในครัวเรือน และเป็นโครงการที่รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินตลอดทั้งกิจกรรมอีกทั้งยังช่วยในการเคลื่อนไหวของร่างกายได้เป็นอย่างดี”

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกึ่ง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางไทร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแคออก สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัดชัยนาท

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบล ยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ของชุมชนตำบลแคออก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีพ.ศ. 2565 จำนวน 1 แผน

2. ผลิตภัณฑ์อาหารจากเส้นก๋วยเตี๋ยวที่แปรรูปจากข้าวเจ้า 1 เมนู

3. การออกกำลังกายแบบ Drum fit สำหรับผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

ดัชนีชี้วัดความสุข (ตามดัชนีชี้วัดความสุขของคนไทย) ของผู้เข้าร่วมโครงการ เพิ่มขึ้นจาก 27 เป็น 32 คะแนน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมมณา สุขลิ้ม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันท์ภัทร์ ทองคำ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒน์ บุญวิทยา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาสุรี ฤทธิเลิศ
5. อาจารย์วิภากร ที่รัก (อาจารย์นักพัฒนา)

เส้นทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโคกช้าง ตำบลโคกช้าง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการลงพื้นที่สำรวจชุมชน พบว่าชุมชนมีฐานทรัพยากรที่หลากหลาย ชุมชนมีภูมิปัญญาของดีต่างๆมากมาย เช่น การประมงพื้นบ้าน ประเพณีกวนข้าวทิพย์ เป็นต้น มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก แต่ทรัพยากรและภูมิปัญญาดังกล่าวขาดการต่อยอด ขาดการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นในปี 2564 โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งมหาวิทยาลัยได้เข้ามาร่วมพัฒนาการยกระดับเศรษฐกิจในชุมชนโดยการพัฒนาชุมชน 4 ด้านประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ด้านการท่องเที่ยวและด้านกลุ่มเปราะบาง ซึ่งผลจากการพัฒนา พบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนสามารถเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน เช่น อ่างล้างมือจากถังน้ำมัน ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชนได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรหลักคือข้าวเป็นสบู่น้ำข้าว เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตเดิม ด้านการท่องเที่ยว มีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน โดยการทำจุดเช็คอินและจัดทำแผนที่การท่องเที่ยว และด้านการพัฒนากลุ่มเปราะบางมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพด้วยตนเองและการผลิตผลิตภัณฑ์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เช่น สมุนไพรลูกประคบ พิมเสนน้ำ อีกทั้งยังส่งเสริมการสร้างแกนนำเยาวชนต้นแบบด้านสุขภาพ เพื่อให้การดำเนินงานการพัฒนาชุมชนมีความต่อเนื่อง ชุมชนและมหาวิทยาลัยจึงร่วมกันพัฒนาแผนพัฒนาชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในลำดับต่อไป

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลการลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาในชุมชน โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า ต้นไม้ชุมชน พบว่าปัจจุบันชุมชนพบกับสภาพปัญหา มิติด้านสังคม ผู้สูงอายุมีอาการปวดเมื่อยเนื่องจากการทำงานและมีโรคประจำตัวตามอายุและช่วงวัย มิติด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงานของคนทุกช่วงวัย ปัญหาความต้องการอาชีพเสริมและปัญหาการทำเกษตรที่ขาดแคลนเทคโนโลยี มิติด้านสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาในการจัดการกับวัสดุเหลือใช้ และปัญหามลพิษทางอากาศ

จากปัญหาดังกล่าวชุมชนจึงมีภาพอนาคตร่วมกันโดยการจัดทำแผนในการพัฒนาชุมชน โดยการนำผลการวิเคราะห์ ต้นไม้ชุมชน มาสร้างเป็นแผนในการพัฒนาชุมชน จนได้แผนในการพัฒนาร่วมกับชุมชนจำนวน 1 ฉบับ ดังนี้ 1) ด้านสังคม โครงการเยาวชนต้นแบบด้านสุขภาพ 2) ด้านเศรษฐกิจ โครงการพัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์ โครงการจัดการการท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม โครงการสร้างมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้

นอกจากการดำเนินการทำแผนร่วมกันกับชุมชนแล้ว มหาวิทยาลัยมีโครงการในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือนและนำไปสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยการฝึกอบรมการทำพิมเสนน้ำและการทำสเปรย์สมุนไพร

กระบวนการ

1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน
2. การวางแผนที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต หลังจากชุมชนวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพในชุมชน นำผลที่ได้มาดำเนินงานจัดกิจกรรม
3. การดำเนินกิจกรรม โดยการร่วมกันคิดไปสู่การปฏิบัติ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. องค์การบริหารส่วนตำบลโคกช้าง อำเภอ บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกช้าง อำเภอ บางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลผลิต

1. แผนการพัฒนาชุมชน
2. ผลิตภัณฑ์ทำพืมน้ำและการทำสเปรย์

สมุนไพรม

ผลลัพธ์

1. แผนการพัฒนาชุมชน 1 ฉบับ
2. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลงร้อยละ 5
3. ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินโครงการ และอยากให้มีการร่วมกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนเกิดการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน และทำให้มีการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้นทำให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันในการทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน มาจัดจำหน่ายและทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนภายในชุมชน ซึ่งปัจจุบันคนในชุมชนมีแนวคิดในการนำผลผลิตหรือวัตถุดิบที่มีในชุมชนมาพัฒนาต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อจัดจำหน่ายในรูปแบบวิสาหกิจ ประชาชนในชุมชนเกิดรายได้เสริมจากการรวมกลุ่มกันในการทำผลิตภัณฑ์กันภายในชุมชน ก่อให้เกิดรายได้ในช่วงที่ว่างจากการทำการเกษตร หรืออาชีพหลักของคนในชุมชน และการรวมกลุ่มกันภายในชุมชนยังก่อให้เกิดความสามัคคีกันภายในชุมชน”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์เจียรระโน ปฐมโรจน์สกุล (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.ก้านรงค์ วงศ์พิทักษ์
3. อาจารย์นิโรบล มาอุ่น
4. อาจารย์อภิเชษฐ์ จำเนียรสุข
5. อาจารย์วิจิตร ฐานัสสกุล (อาจารย์นักพัฒนา)

ความสำเร็จของชุมชนข้างน้อย

ตำบลข้างน้อย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ การพัฒนาตำบลข้างน้อย เพื่อสร้างความยั่งยืนมากขึ้นต้องดำเนินการดังนี้

1. พัฒนากลุ่มอาชีพให้มีความเข้มแข็ง สินค้ามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP และพัฒนาระบบการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพเครือข่ายดูแลผู้สูงอายุ สามารถดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้มีสุขภาพจิตที่ดี

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ชุมชนขาดความร่วมมือกันและขาดความสามัคคี เมื่อมีการผลิตสินค้าออกมาจำหน่าย จึงไม่สามารถร่วมตัวเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้ ได้ผลประโยชน์เพียงบางกลุ่มและยังขาดการทำการตลาด นอกจากนี้กลุ่มผู้สูงอายุยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสุขภาพกายและสุขภาพใจ ทำให้คุณภาพชีวิตอาจจะยังไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อได้รับการอบรมให้ความรู้ ทำให้ผู้สูงอายุเริ่มมองเห็นแนวทางในการออกกำลังกายเพื่อมีสุขภาพที่แข็งแรงมากยิ่งขึ้นรวมถึงการทำสุขภาพจิตให้ดีและสามารถอยู่ร่วมกับคนรอบข้างได้เป็นอย่างดี

กระบวนการ

1. ประชุมทบทวนเพื่อหาคักยภาพชุมชน และต่อยอดเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน

2. อบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้สูงอายุชุมชนข้างน้อย

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มผู้นำชุมชน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน
ผลผลิต

1. กระจายสารพัดพืชแปรรูป และหมีกรอบธัญพืช

2. ผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมทั้งสุขภาพกายและใจของตนเอง รวมถึงการอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว

ผลลัพธ์

1. จากการจำหน่ายสินค้าในตลาดใกล้เคียงและการตลาดออนไลน์ เช่น เพจเฟซบุ๊ก ทำให้กลุ่มกระจายสารพัดและกลุ่มหมีกรอบมีรายได้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 10

2. ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นร้อยละ 90 ในการเตรียมความพร้อมทั้งกายและใจ

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ส่วนราชการ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมกับการดำเนินโครงการมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้านี้ ได้รับคำชมจากคนในพื้นที่ ว่ามหาวิทยาลัยเข้าไปให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง ไม่ทอดทิ้งชาวบ้านในพื้นที่ นอกจากนี้ชุมชนมีความต้องการให้หน่วยงานราชการในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุนและ เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เปราะบางและคนว่างงานในพื้นที่ ตำบลข้างน้อยได้มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าได้อย่างต่อเนื่องและมากขึ้น นอกจากนี้ชุมชนมีความต้องการให้หน่วยงานราชการในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุน ทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกไร้ค่า หรือโดนทอดทิ้งอยู่บ้าน แต่การทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและอยู่ร่วมกับทุกคนในสังคมให้ได้ เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์สิรินดา คลีสุนทร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรักษ์ สวนชุมพล
3. อาจารย์กัลยารัตน์ สุขนันทันชะ
4. อาจารย์กฤษสกุล เจตนะวิบูลย์
5. อาจารย์วิษณุ ศึกษาน้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการพัฒนาคน พัฒนางานบนพื้นฐานเศรษฐกิจ ชีวภาพของชุมชนตำบลช่างเหล็ก

ตำบลช่างเหล็ก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตามที่รัฐบาล มีแผนงานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มุ่งเน้นการรักษาระดับการจ้างงานของผู้ประกอบการและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ บนพื้นฐานเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และ เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular Green Economy : BCG Economy) โดยมีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ BCG Economy เนื่องจาก อว. มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยีและ นวัตกรรม

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมหลังสถานการณ์โควิดและยุทธศาสตร์ BCG Economy ทางวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมภายใต้ อว. ร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ไปขับเคลื่อน ทั้งในภาคการผลิตและบริการในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ เพิ่มและรักษาระดับการจ้างงาน ประกอบด้วย การเพิ่มมูลค่าสินค้า การตลาดและการบริการโดยการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่สำคัญหลายด้าน อาทิเช่น เทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาความรู้ ด้านสินค้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการตลาดดิจิทัล

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

จากการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ด้วย SOAR Analysis ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาจุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจและผลลัพธ์ในเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นจากการ “พัฒนาคน พัฒนางานบนพื้นฐานเศรษฐกิจชีวภาพของชุมชนตำบลช่างเหล็ก” โดยการค้นหาประสบการณ์เชิงบวกจากการตั้งคำถาม การสัมภาษณ์เพื่อนำมาหาจุดแข็งจากนั้นนำจุดแข็งมาประเมินหาโอกาส และนำข้อมูลจากโอกาสมาสร้างแรงบันดาลใจและประเมินหาภาพอนาคตของกิจกรรมที่จะดำเนินการร่วมกัน ระหว่างวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเอกชนและชุมชน ได้แก่ การพัฒนาสินค้าตามอัตลักษณ์ชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทำแผนการตลาด และการจำหน่ายสินค้าทางช่องทางออนไลน์ โดยมีสินค้า 2 ผลิตภัณฑ์ คือ เจลล้างมือ และน้ำมันนวดสมุนไพร

กระบวนการ

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำมันสมุนไพรอู่ข้าว

1.1 ประชุมทบทวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำมันสมุนไพรอู่ข้าว กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

1.2 พัฒนาต้นแบบน้ำมันสมุนไพรอู่ข้าว ร่วมกันระหว่าง คณะอาจารย์ อว. จ้างงาน กลุ่มแม่บ้านตำบลช่างเหล็ก และโรงพยาบาลสวนเบญจกิติ เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา โดยใช้เทคโนโลยีกลิ่นและกรองสารละลาย

1.3 วิเคราะห์คุณภาพของน้ำมันสมุนไพรอู่ข้าว โดยใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์คุณภาพสารสกัด

1.4 พัฒนาระบบการผลิตบรรจุภัณฑ์ วิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกบรรจุภัณฑ์ โดยการลงทุนร่วมกันระหว่าง

พันธมิตรหลักในการดำเนินการ คือ กลุ่มแม่บ้านตำบลช่างเหล็ก โรงเรียนวัดช่างเหล็ก โรงพยาบาลสวนเบญจกิติเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา โรงพยาบาลส่งเสริมส่วนตำบลช่างเหล็ก คณะอาจารย์ที่ มรภ. วไลยอลงกรณ์ และ อว. จ้างงาน

1.5 ส่งเสริมการตลาด พัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า และจัดทำแผนการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เจลวฮ้องขวัญ

2.1 ประชุมทบทวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เจลวฮ้องขวัญ กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

2.2 พัฒนาต้นแบบเจลวฮ้องขวัญร่วมกันระหว่าง คณะอาจารย์ อว.จ้างงาน และกลุ่มจักรสานไม้ไผ่ในกลุ่มเกษตรกรโรงเรียนวัดช่างเหล็ก โดยการพัฒนาต้นแบบเจลวฮ้องขวัญจะใช้ ไม้ไผ่ในชุมชน

2.3 พัฒนาระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์ วิเคราะห์และตัดสินใจในการเลือกบรรจุภัณฑ์ โดยการลงมตร่วมกันระหว่าง พันธมิตรหลักในการดำเนินการ คือ กลุ่มจักรสานไม้ไผ่ในกลุ่มเกษตรกรโรงเรียนวัดช่างเหล็ก คณะอาจารย์ที่ มรภ. วไลยอลงกรณ์ และ อว. จ้างงาน

2.4 ส่งเสริมการตลาด พัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า และจัดทำแผนการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางยี่โท
2. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก
3. กลุ่มแม่บ้านตำบลช่างเหล็ก
4. โรงพยาบาลสวนเบญจกิติเฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา
5. โรงพยาบาลส่งเสริมส่วนตำบลช่างเหล็ก

ผลผลิต

1. ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ โรงเรียนและผู้ปกครอง ได้แนวทางในการพัฒนาเจตคติเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าตามอัตลักษณ์ชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทำแผนการตลาด และการจำหน่ายสินค้าทางช่องทางออนไลน์

2. เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 2 ผลิตภัณฑ์ คือ เจลวฮ้องขวัญ และน้ำมันนวดสมุนไพร

ผลลัพธ์

1. ร้อยละ 80 ของผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ โรงเรียนและผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ ได้แนวทางในการพัฒนาสินค้าตามอัตลักษณ์ชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทำแผนการตลาด และการจำหน่ายสินค้าทางช่องทางออนไลน์

2. กลุ่มอาชีพจำนวน 2 กลุ่ม ได้แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์

3. จากการจำหน่ายสินค้าในตลาดใกล้เคียงและการตลาดออนไลน์ เช่น เพจเฟซบุ๊ก ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพผลิตเจลวฮ้องขวัญ และน้ำมันนวดสมุนไพร มีรายได้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 10

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

ส่วนราชการ เอกชน และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมกับการดำเนินโครงการมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้านี้ ได้รับคำชมจากคนในพื้นที่ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์เจลวฮ้องขวัญ มีความสวยงามมากขึ้น และน้ำมันนวดสมุนไพรมีลักษณะการใช้ที่สะดวกสบาย และมีกลิ่นหอมมากขึ้น รวมถึง คณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัย บัณฑิตจบใหม่และประชาชนที่เป็นคนในชุมชน ได้คอยให้คำแนะนำในด้านการวางแผนการทำการตลาด และการจำหน่ายสินค้าทางช่องทางออนไลน์ ที่สะดวกในการติดต่อระหว่างผู้ซื้อและผู้ค้าเป็นอย่างมาก

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร. ศศิธร หาลิน (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วณิสพรรัศม์ สวัสดิ์
3. อาจารย์กัลยารัตน์ สุขนันท์ชนะ
4. อาจารย์วิณากร ที่รัก (อาจารย์นักพัฒนา)
5. อาจารย์วีชราภรณ์ ถมจ่อหอ (อาจารย์นักพัฒนา)

การพัฒนาชุมชนข้างใหญ่ สู่การยกระดับมาตรฐาน ตำบลข้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้างใหญ่เป็นตำบลที่อยู่ในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลราชคราม ประกอบไปด้วย 4 หมู่บ้าน สภาพบริบทของพื้นที่นั้นมีลักษณะเป็นกิ่งเมืองกิ่งชนบท เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนหนึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทำนา ชุมชนไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มีปัญหาของการรับข่าวสารเนื่องจากการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง ความร่วมมือจากผู้นำชุมชนน้อย แต่ประชาชนในพื้นที่มีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

ตำบลข้างใหญ่มีการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ แบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย เดิมวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแม่นางบางไทรไม่เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน เนื่องจากมีกลุ่มผู้บริโภคน้อยที่รู้จักผลิตภัณฑ์และยังไม่มีมาตรฐานรับรอง เพื่อเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาระดับกลุ่มวิสาหกิจฯ ให้เป็นที่รู้จักและเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ทางโครงการ U2T ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ วิทยากรจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ให้ประชาชนในชุมชนที่มีความสนใจได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการรับทราบและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ที่มีในชุมชน มีการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ร่วมกันจากการสำรวจการบริโภคและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้มีการยกระดับวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแม่นางบางไทร ปรับปรุงสถานที่ผลิตอาหาร ยื่นขอและได้รับใบอนุญาตสถานที่ผลิตอาหาร ใบสำคัญเลขที่ 14-2-01664 จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เป็นขั้นตอนแรก ต่อมาได้ขอเลขสารบบ คือ เลขประจำตัวผลิตภัณฑ์อาหาร ได้รับเลขสารบบ 13 หลัก ดังนี้ พริกแกง ตราบ้านข้าง อยย14-2-01664-6-0001

และน้ำพริกเห็ด ตราบ้านข้าง อยย14-2-01664-6-0002 ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงการได้รับอนุญาต ทำให้ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับมาตรฐาน เพื่อต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ต่อไป เพิ่มตลาดและรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจน้ำพริกแม่นางบางไทรและคนในชุมชน รายได้เดิมโดยเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 5,617 บาท/เดือน รายได้เพิ่มขึ้น 800 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 14.24

นอกจากนั้นได้จัดตั้งกลุ่มสร้างโรงเพาะเห็ด ภูฐานตำบลข้างและโรงเพาะเห็ดฟางบ้านข้างเพื่อให้ประชาชนได้ประกอบอาชีพเสริมมีรายได้ รองจากอาชีพหลักเป็นการหมุนเวียนการปลูกพืชภายในชุมชน ด้านเศรษฐกิจมีการจัดตั้งตลาดชุมชนบ้านข้าง เพื่อเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ชุมชน เกิดรายได้หมุนเวียนภายในชุมชน และยังส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีทักษะในการปั้นดินเพื่อเป็นอาชีพเสริม

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันตำบลข้างใหญ่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมืองเนื่องจากการลงทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนเกิดขึ้นในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนจะต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน จึงได้จัดโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และ โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ เพื่อเป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากปีที่ผ่านรวมไปถึงการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจภายในชุมชน ดังนั้น ภาพอนาคตของตำบลข้างใหญ่จึงเป็นภาพที่คนในชุมชนมีภูมิคุ้มกันที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนข้างใหญ่จะพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น เป็นชุมชน Circular Economy คือระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่สามารถรักษาทุนทางสังคม และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis และเครื่องมือโออิงชีวิต
2. วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลข้างใหญ่ตามตามหลักการ 16 เป้าหมายของนายแพทย์ประเวศ วะสี
3. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลข้างใหญ่ โดย การใช้เครื่องมือ SWOT Analysis
4. อบรมการทำน้ำยาล้างจานและการทำน้ำยาซักผ้าสำหรับผู้สูงอายุ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: เทศบาลตำบลราชคราม, สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร, กำนันตำบลข้างใหญ่, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1-4, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

เอกชน: ผู้ประกอบการโรงเพาะเห็ดหมู่ 4, เกษตรกร

ภาคประชาชน: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแม่บางไทร ชมรมผู้สูงอายุตำบลข้างใหญ่

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบลจำนวน 1 แผน
2. ผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจาน
3. ผลิตภัณฑ์น้ำยาซักผ้า

ผลลัพธ์

1. รายจ่ายที่ลดลง ร้อยละ 12
2. เครือข่ายเพิ่มขึ้นจำนวน 2 เครือข่าย ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ ชมรมผู้สูงอายุตำบลข้างใหญ่

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนข้างใหญ่เห็นความสำคัญจากการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในฐานะเป็นองค์กรที่ให้ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน”

นางจรัสศรี อุดร

ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำพริกแม่บางไทร

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนกนาฏ พรหมนคร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์วิศวรรณ์ พชรวิญ
3. อาจารย์ธันง ชาญกิจชัยโณ
4. อาจารย์จุฑามาศ เกียรติเวช
5. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)

การส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นแบบบูรณาการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล

ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เป็นชุมชนที่มีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา และผู้คนอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน มีอยู่ 4 หมู่บ้าน ภายในตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณพื้นที่ในตำบลจะมีแหล่งน้ำ และมีคลองน้ำย่อยสำหรับการเกษตร สภาพแวดล้อมเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน เหมาะแก่การทำการเกษตร ในส่วนนี้ทำให้เกษตรกรในชุมชนสามารถทำการเกษตรตามฤดูกาล และสามารถทำการเลี้ยงสัตว์น้ำและปลูกผักเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับตัวเองและครอบครัวได้ ในชุมชนจะมีตลาด “ตลาดชุมชนวัดเชียงรากน้อย” ที่เปิดในช่วงเวลาบ่ายของวันพฤหัสบดีในทุกๆ สัปดาห์ ตลาดนี้เป็นศูนย์กลางให้กับชุมชนและชุมชนรอบข้างเข้ามาขายผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีกลุ่มลูกค้าที่หลากหลายเดินทางเข้ามาเพื่อทำการซื้อขายสำหรับคนที่จะมาขายของในตลาดจะต้องทำการจ่ายค่าเช่าพื้นที่ซึ่งรายได้ส่วนนี้จะมีคณะกรรมการ ทำการจัดเก็บและนำรายได้เข้าชุมชน จากการลงพื้นที่พบว่าในชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญงานด้านจักสาน คุณยายที่ชื่อสายหยุด อายุประมาณ 70 ปี ที่มีสุขภาพแข็งแรงมาก ๆ เป็นที่นับถือของคนในชุมชน ความสามารถของคุณยายคืองานจักสานที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนมีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ในชุมชนที่ชวนให้เข้ามาเรียนรู้ จากการลงพื้นที่พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความสนใจของชาวบ้านและเกิดความร่วมมือกันทำงานเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การลงพื้นที่พัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยมีหน่วยงานในตำบลที่บทบาทในการลงพื้นที่กับจ้างงาน คือ การศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน การวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากน้อย สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น กลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ เข้าไปสนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาการ ด้วยศักยภาพของชุมชน และทรัพยากรท้องถิ่นที่หลากหลาย ในชุมชนได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัย เช่น ส่งเสริมการออกแบบและพัฒนากระเป๋าข้างเชียงราก นำแนวคิดวิถีชาวบ้านร่วมสมัยและการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชุมชนและการสร้างเสวียนรักษ์โลกโดยมีเป้าหมายคือ ออกแบบและสร้างชุดเร่งการย่อยสลายวัชพืชชนิดเติมอากาศด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อให้เกิดความสามัคคี เรียนรู้แบบแบ่งปัน และเข้าใจถึงกระบวนการที่แท้จริง จากกิจกรรมไว้ 3 ชั้นการเรียนรู้ คือ ชั้นการเรียนรู้ที่ 1 : การทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง แม่ใจ โดยเรียนรู้จากวิธีการของอาจารย์ลง ชั้นการเรียนรู้ที่ 2 : การใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 100% ในการทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง และชั้นการเรียนรู้ที่ 3 : การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาในการย่อยสลายของวัชพืช และศึกษากระบวนการแบบเชิงลึกผลิตภัณฑ์ปลาผงโรยข้าวและปลานิลแร่เนื้อไร้ก้างแดดเดียว โดยดูบแห่งพลังงานแสงอาทิตย์ “รุ่นหลังเต่า” ใช้เวลาอบแห้ง 3 ชั่วโมง อุณหภูมิเฉลี่ย 63 องศาเซลเซียส ในอนาคตมีเป้าหมายในการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อเข้ามาสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

กระบวนการ

กระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายร่วมระหว่างองค์กรรัฐและเอกชน ร่วมผลักดันในการแก้ไขปัญหาของชุมชนผ่านเครื่องมือการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนด้วย SOAR Analysis ที่ถูกออกแบบมาเพื่อสร้างให้ผู้วิเคราะห์หรือนักกลยุทธ์มองเห็นไปถึงภาพสุดท้ายหรือผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน การสร้างเป้าหมายการพัฒนา ร่วมกับชุมชนที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนด้วยหลักการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ในมิติแผนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3ES+M (Education, Economy, Environment, Social, and Mind) โดยการวิเคราะห์ความยั่งยืนและการพึ่งตนเองของชุมชนตามแนวทางของโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy) สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และได้มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ตลอดจนการพัฒนาต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ ภายใต้หลักแนวคิดพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก โดยการกำหนดภาพอนาคต (Foresight) อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลผลิต

1. ผลิตภัณฑ์ปลาเป็นผงปลาโรยข้าว
2. ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ชุมชน
3. ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด
4. ปลาแดดเดียว
5. เปลเชือกถักชุมชน

ผลลัพธ์

1. ประชาชนในชุมชนได้แนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพไม่น้อยกว่า 2 อาชีพ
2. เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์
3. เกิดนวัตกรรมชุมชน 1 นวัตกรรม ได้แก่ ตู้อบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

ชุมชนเกิดการคิดที่จะสร้างนวัตกรรมชุมชนที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ตู้อบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ที่จะมาพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ปลาผงโรยข้าวและปลานิลแร่ เนื้อไร้ก้างแดดเดียวโดยกลุ่มแม่บ้านในชุมชน มองดูตลาดในชุมชนและขยายไปสู่ชุมชนอื่น ๆ การพัฒนาและออกแบบเครื่องเร่งการย่อยสลายของวัชพืช ช่วยในการกำจัดผักตบชวาที่มีจำนวนมากในแหล่งน้ำ นำมาทำเป็นดินพร้อมปลูกเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน นอกจากนี้ชุมชนมีเป้าหมายการสร้างชุมชนต้นแบบด้านพลังงานทดแทน การนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์สูงสุด เกิดการร่วมมือกันผลักดันให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง และมีการนำนวัตกรรมด้านพลังงานทดแทนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรีปิยะพงษ์ ยงเพชร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ณรัช พรนธิบุญ
3. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)
4. อาจารย์ผกามาศ เลียงธนะฤกษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลิตภัณฑ์บางไทร

เพื่อพัฒนาคุณภาพที่ดีในชุมชน

ตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเป็นระยะทาง 40 กว่ากิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ติดริมแม่น้ำน้อย ทำให้ในช่วงหน้าน้ำหลากเกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม และออกนอกพื้นที่ทำงานโรงงานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ภาพรวมรายได้และเศรษฐกิจในตำบลค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นอื่นในภูมิภาคเดียวกัน เนื่องจากมีสาเหตุสำคัญหลายอย่าง เช่น ความไม่แน่นอนในอาชีพ ราคาข้าวตกต่ำลง ตลอดจนผลผลิตไม่มีตลาดรองรับ

ตำบลบางไทรได้รับโอกาสในการสร้างอาชีพจากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) เป็นโครงการนำร่องดี ๆ จากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม หรือ อว. ซึ่งโครงการนี้มีจุดเริ่มต้นจากวิกฤตการณ์ โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศเป็นอย่างมาก มีการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ประชาชนขาดรายได้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีอยู่ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งจะมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม รายตำบลแบบบูรณาการ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของเทศบาลตำบลบางไทร อยู่ในภาวะค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นอื่นในภูมิภาคเดียวกัน สาเหตุสำคัญคือสภาพไม่แน่นอนในอาชีพ อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีไม่มากและไม่มั่นคง ตลอดจนไม่มีตลาดรองรับเพียงพอ อีกทั้งประชาชนบางกลุ่มยังขาดความรู้ความสามารถ ในด้านการประกอบอาชีพที่ถูกวิถีจากการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับปรุง

หลังจากได้ลงพื้นที่สำรวจ วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน ได้มีการวางแผนดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาตำบลบางไทร ให้คนในชุมชนมีอาชีพเสริม สร้างรายได้ในครอบครัวมากยิ่งขึ้น โดยการร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน ในการผลิตยาหม่องนวดคลายเส้น น้ำมันเขียว และน้ำยาซักผ้า ที่มีเอกลักษณ์และเป็นสูตรเฉพาะของตำบลบางไทร

กระบวนการ

1. ทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. วางแผนยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยใช้เครื่องมือ SWOT และ Business Model Canvas และแนวทางการพัฒนาตำบลระยะ 3-5 ปี
3. จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. วางแผนยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ยาหม่องสมุนไพร น้ำยาซักผ้า)
5. แผนยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (ยาหม่องสมุนไพร น้ำยาซักผ้า)

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางไทร
2. พัฒนาชุมชนอำเภอบางไทร
3. สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร
4. ผู้นำชุมชน ทีมผู้ใหญ่บ้าน กำนัน

ตำบลบางไทร

ผลผลิต

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบลจำนวน 1 แผน
2. แผนยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ

ผลลัพธ์

1. ชาวบ้านตำบลบางไทรมีกลุ่มอาชีพ (กลุ่มวิสาหกิจชุมชน) ที่สามารถเพิ่มรายได้ ร้อยละ 10
2. คนในชุมชนได้รับการอบรมความรู้ใหม่ เพิ่มองค์ความรู้ ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาต่อยอดเพิ่มรายได้ในอนาคต จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์
3. คนในชุมชนหันมาใส่ใจสุขภาพของตน และเล็งเห็นความสำคัญของการใช้สมุนไพรมากขึ้น ร้อยละ 20

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

1. ประชาชนในพื้นที่ตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รู้สึกขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้มาให้คำแนะนำและโอกาส ในการสร้างอาชีพ
2. การจัดกิจกรรมอบรมทำให้คนในชุมชนได้รับองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสมุนไพรและได้นำความรู้มาต่อยอดองค์ในการพัฒนาอาชีพในอนาคต และลดอัตราการว่างงานคนในชุมชน
3. คำแนะนำ การส่งเสริมการตลาดและการให้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลบางไทรมีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น และเป็นที่ยูจก้อย่างแพร่หลาย
4. คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงการนำสมุนไพรและวัตถุดิบในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ศิริวรรณ พลเศษ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล ปทุมมาเกษร
3. อาจารย์กิตติศักดิ์ วาดสันทัด
4. อาจารย์ภัทรภรณ์ เหนือศรี
5. อาจารย์ปยุตนาพันธ์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)

สร้างอาชีพคนบางพลีจากสมุนไพรใกล้ตัว ตำบลบางพลี อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา นโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชนรากหญ้า นั่นคือระดับตำบล ให้มีการสร้างงานการพัฒนาอาชีพในตำบล เพื่อให้ชุมชนในตำบลสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ได้เป็นที่เล็งเห็นแก่ตำบล โดยใช้องค์ความรู้ งานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมที่มีมาพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล โดยตำบลบางพลี อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่หนึ่งที่มหาวิทยาลัยได้รับเลือกให้มาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่จะมาบูรณาการโครงการและดูแลฟื้นฟูเศรษฐกิจในตำบล ซึ่งจากการทบทวนการพัฒนาศักยภาพตำบลบางพลี ตามโมเดลเศรษฐกิจแบบ BCG และวางแผนการขับเคลื่อนกิจกรรมการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ให้กับตำบล ผลการดำเนินการพบว่า แนวทางหนึ่งในการสร้างงานสร้างอาชีพในตำบลให้เกิดขึ้นนั่นคือ อาชีพที่มาจากสมุนไพรใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นพืชผักสวนครัว ในบริเวณบ้านหรือได้ร่มต้นไม้ผล หรือเกษตรกรรมบางรายปลูกสมุนไพรเป็นรายได้เสริม ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเล็งเห็นว่าจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนและองค์ความรู้ที่มีสามารถนำมาสร้างงานการพัฒนาอาชีพในตำบลให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงเกิดเป็นการทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรใกล้ตัวเป็นจำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชุมชนได้เลือกไปใช้ในการประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ น้ำสมุนไพรกระชาย น้ำยาบ้วนปากสมุนไพร ยาดมสมุนไพร สมุขยาสมุนไพร และยาหม่องขี้ผึ้งกระท่อม เพื่อให้มีการสร้างงานการพัฒนาอาชีพในตำบลเกิดขึ้นและก่อให้เกิดรายได้ต่อไป

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณของตำบลบางพลี มีเป้าหมายคือการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพบนพื้นฐานภูมิปัญญาไทย ได้แก่ น้ำสมุนไพรกระชาย น้ำยาบ้วนปากสมุนไพร ยาดมสมุนไพร สมุขยาสมุนไพร และยาหม่องขี้ผึ้งกระท่อม โดยชุมชนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ตลอดจนส่งเสริมให้ทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เนื่องจากปัจจุบันตำบลบางพลียังไม่มีการรวมกลุ่มเกิดขึ้น เพราะพื้นที่เดิมของชุมชนไม่ได้เป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่เป็นชุมชนเมืองซึ่งอาชีพส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 60 ทำงานประจำ ทำให้ไม่ได้มีเวลาว่างในการรวมตัวหรือทำวิสาหกิจชุมชน ประกอบกับไม่มีคนว่างงานที่ชัดเจน แต่ทางชาวบ้านและชุมชนอยากมีรายได้เสริมหรืออาชีพเสริมที่ไม่ยุ่งยาก ทำได้ง่าย สามารถทำขายเองได้ที่บ้านในช่วงเวลาว่างหลังเลิกงาน ดังนั้นจึงเกิดโครงการนี้ขึ้นมาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สำหรับอนาคตควรยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากขึ้น เน้นทำการตลาดจะใช้เรื่องการส่งเสริมการตลาดเข้ามาช่วย ทำวิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย อีกกระบวนการที่เราจะพูดถึงก็คือ การไปสัมภาษณ์ เราจะเรียกว่าการวิเคราะห์ลูกค้า customer persona เพราะไม่รู้ว่าคุณกลุ่มคนที่เขาเป็นลูกค้าที่แท้จริงแล้วเขาต้องการอะไร เพราะฉะนั้นวิธีการที่จะรู้ข้อมูลจากลูกค้าแล้วต้องไปสัมภาษณ์ แล้วเอามารวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บไปพัฒนาผลิตภัณฑ์เราเรียกว่าการทำ persona นอกจากนั้นเกิดการค้าขายมากขึ้นตอนนี้ชาวบ้านสามารถทำผลิตภัณฑ์เป็นแล้ว ซึ่งจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

กระบวนการ

สำหรับโครงการนี้ของตำบลบางพลี จะเน้นกระบวนการให้องค์ความรู้ที่สามารถนำมาสร้างงานการพัฒนาอาชีพในตำบลให้เกิดขึ้นได้ จากสมุนไพรใกล้ตัวเป็นจำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชุมชนได้เลือกไปใช้ในการประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ น้ำสมุนไพรกระชาย น้ำยาบัวปากสมุนไพร ยาต้มสมุนไพร สมุขยาสมุนไพร และยาหม่องขี้ผึ้งกระท่อม ซึ่งจะเป็นการสอนทำผลิตภัณฑ์ต่อมาจะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดหรือปรับเปลี่ยนให้เกิดสิ่งที่เหมาะสมแก่ตำบลบางพลี และขั้นตอนทดลองขายผลิตภัณฑ์

ผลผลิต

ได้องค์ความรู้และผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมาทำเป็นอาชีพเสริมได้ คือ สมุนไพรกระชาย น้ำยาบัวปากสมุนไพร ยาต้มสมุนไพร สมุขยาสมุนไพร และยาหม่องขี้ผึ้งกระท่อม

ผลลัพธ์

กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาทักษะด้านอาชีพจนได้ผลิตภัณฑ์จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ และเกิดช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ จำนวน 1 ช่องทาง (Facebook: ผลิตภัณฑ์ตำบลบางพลี)

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีรณรรถ ศรีสุนนท์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตชล อ่างมณี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขาวภา แสงพยัพ
4. อาจารย์ปรียาภา เมืองนก (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

โครงการมีผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชนในด้านบวก โดยเฉพาะผู้นำชุมชนคือกำนันธราพงษ์ ชานิล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 นายสุทัศน์ รังสิโย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 นายอุทัย พุ่มพวง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 นายสมยศ รามศักดิ์ และกลุ่มนักวิชาการพัฒนาชุมชนตำบลบางพลี

“เนื่องด้วยโครงการนี้ไปพัฒนาชุมชน นำองค์ความรู้มาพัฒนาชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น ทำให้ชุมชนเห็นว่าคุณค่าความรู้จากการดำเนินโครงการผลิตภัณฑ์จากการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์จำนวน 5 ผลิตภัณฑ์ (น้ำสมุนไพรกระชาย น้ำยาบัวปากสมุนไพร ยาต้มสมุนไพร สมุขยาสมุนไพร และยาหม่องขี้ผึ้งกระท่อม) สามารถนำมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้แก่ตนเองและครอบครัวในตำบลบางพลีต่อไปได้”

บางยี่โกเข้มแข็งด้วยแรงใจ

ตำบลบางยี่โก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลบางยี่โก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขนาดประมาณ 9.39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,870 ไร่ มีแม่น้ำน้อยเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านตลอดทั้งปี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีประเพณีและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการจับปลา และมีแหล่งท่องเที่ยวคือ ตลาดสายน้ำบางยี่โก แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันทำให้ชุมชนประสบปัญหาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงต้องการหาแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น การช่วยเหลือเด็กและคนสูงอายุ การมีรายได้เสริมจากการทำงานประจำ การมีช่องทางในการค้าขาย เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีช่องทางการทำงานในชุมชนให้มากขึ้น และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กลับมาได้รับความสนใจอีกครั้ง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเกษตร และสิ่งแวดล้อม

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ผลจากการทบทวนศักยภาพตำบลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่าก่อนเริ่มโครงการตำบลบางยี่โกจัดอยู่ในกลุ่มตำบลลู่รอด มีการดำเนินการในชุมชนที่ผ่านเกณฑ์เป้าหมายจำนวน 8 เป้าหมาย และเมื่อสำรวจความต้องการของชุมชนด้วยเครื่องมือ Time Line, SWOT Analysis และ TOWS Matrix ทำให้ชุมชนและทีมผู้จัดการพื้นที่มองเห็นสภาพปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่ในปัจจุบัน

รวมถึงจุดแข็งและโอกาสของชุมชนที่ส่งผลให้มองเห็นภาพอนาคตของพื้นที่ชัดเจนขึ้น ประกอบด้วย 4 เป้าหมายหลักที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน คือ 1) การต่อยอดความเข้มแข็งด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การส่งเสริมการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ 2) การฟื้นฟูและส่งเสริมศักยภาพตลาดสายน้ำบางยี่โกตามแนวทางความปกติใหม่ 3) การพัฒนาเจตคติด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กและเยาวชน และ 4) การส่งเสริมการจัดการขยะและการสร้างเสริมสุขภาวะของกลุ่มเปราะบางในตำบล

กระบวนการ

ทีมผู้จัดการพื้นที่ได้ใช้แนวทางการดำเนินงานเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ระหว่างทีมผู้จัดการพื้นที่ วิทยากรผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ครูในโรงเรียน ปราชญ์ชุมชน และประชาชนตำบลบางยี่โกที่เข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการให้ความรู้ ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของคนในตำบล

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางยี่โท
2. ผู้อำนวยการโรงเรียน คุณครู และนักเรียน โรงเรียนสินสังวาลย์อุทิศ
3. กลุ่มอาชีพในตำบลบางยี่โท

ผลผลิต

1. ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ โรงเรียนและ ผู้ปกครอง ได้แนวทางในการพัฒนาเจตคติเกี่ยวกับการรักษาสีงแวดล้อมของเด็กและเยาวชนในตำบลบางยี่โท
2. เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์ไสนอโรมา และกระยาสารทสูตรธัญพืชให้กลุ่มอาชีพในตำบลบางยี่โท

ผลลัพธ์

1. ร้อยละ 80 ของผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ โรงเรียนและผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ ได้แนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กลุ่มอาชีพในตำบล
2. กลุ่มอาชีพจำนวน 2 กลุ่ม ได้แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์
3. ร้อยละ 80 ของกลุ่มอาชีพและประชาชนในพื้นที่บางยี่โทที่เข้าร่วมโครงการได้แนวทางการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายระหว่างการทำงาน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉัตรรัตน์ ปิ่นทอง (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตตรี พละกุล
3. อาจารย์วรานิษฐ์ ธนชัยวรพันธ์
4. อาจารย์ภัทรพรรณ พรหมคช
5. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบแทนและ เสียงสะท้อนจากชุมชน

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ตำบลบางยี่โท อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตำบล และสามารถต่อยอดและนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงได้

“กิจกรรม U2T ตำบลบางยี่โทจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ คือช่วยสร้างความอยู่ดีกินดี และช่วยคนในพื้นที่ที่เป็นผู้สูงอายุได้ออกกำลังกายระหว่างทำงาน”

นางลูกจันทร์ สนใจ

กลุ่มอาชีพแปรรูปอาหาร หมู่ที่ 3

“เด็กและเยาวชนของเรา เค้าเป็นเหมือนกระจกใสๆ ที่สะท้อนภาพตัวเราในอนาคต ดังนั้น เราอยากให้ชุมชนบางยี่โทในอนาคตของเราเป็นอย่างไร เราต้องเริ่มที่ตัวเด็ก เป้าหมายจึงควรไปพัฒนาที่โรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน”

นายสุวรรณ ปู่บาง

ผู้อำนวยการโรงเรียนสินสังวาลย์อุทิศ
ตำบลบางยี่โท

บ้านกึ่งชนพระนครกรุงเก่าเพิ่มชีวาด้วยวิถีชุมชน

ตำบลบ้านกึ่ง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เข้าไปดำเนินการพัฒนาในพื้นที่หรือชุมชน ในปี 2564 ภายใต้โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) และ ในปี 2565 ภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่อย่างมีเป้าหมายชัดเจน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันตำบลบ้านกึ่ง เป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเมือง มีลักษณะการตั้งของชุมชนกระจุกกระจายกัน ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป ยังไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพ มีลักษณะเป็นสังคมเครือญาติและส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงอายุ มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน หมู่บ้านจัดสรร และวัยคนหนุ่มสาวเริ่มเข้าไปทำงานในเมืองและใช้ระบบโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมา คือ ตำบลบ้านกึ่ง ในอนาคตมีการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง แต่สิ่งที่จะสูญหายไป คือภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองหรือกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และอาจรวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นตามมามากมาย ภาพอนาคตของตำบลบ้านกึ่ง จึงเป็นภาพที่คนในชุมชนมีภูมิคุ้มกันที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนบ้านกึ่ง จะพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น เป็นชุมชนอัจฉริยะ (Smart Community) ที่สามารถรักษาทุนทางสังคม และประยุกต์ใช้ต้นทุนเพื่อดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และแก้ไขปัญหาชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากชุมชนเมืองได้ โดยตำบลบ้านกึ่ง มีจุดแข็งแหล่งท่องเที่ยวโดดเด่นคือ วัดป้อมแก้ว ซึ่งในอดีตมีพระครูประโชติธรรมวิจิตร (หลวงพ่อบุ๊เพิ่ม อดตฺที่โป) อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอบางไทร และอดีตเจ้าอาวาสวัดป้อมแก้ว จำพรรษาอยู่ ถือเป็นพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง

ซึ่งทำเลที่ตั้งตำบลบ้านกึ่ง มีถนนเชื่อมต่อกับหลายจังหวัด การคมนาคมสะดวก ใกล้กับตัวเมืองของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถเป็นจุดแวะพักของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี มีประชาชนชาวบ้านที่หลากหลาย เช่น การเพาะชำเห็ด การทำขนมไทย การทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น และมีความอุดมสมบูรณ์ ของธรรมชาติ ทั้งนี้ทางมหาวิทยาลัยฯ ยังเล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ จึงได้ดำเนินการกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ ทำให้เกิดการรวมตัวกันของประชาชนจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุบ้านกึ่ง

กระบวนการ

วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลบ้านกึ่งตามหลักการ 16 เป้าหมาย อว. ของนายแพทย์ประเวศ วะสี และใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis และต้นไม้แห่งปัญหารวมไปถึงวางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลบ้านกึ่งโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: วัดป่าแก้ว, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกึ่ง, รพ.สต.บ้านกึ่ง, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1-9, โรงเรียนวัดแก้ว (ประชาพิทยากรณ์) และกศน.ตำบลบ้านกึ่ง

ภาคประชาชน: ศูนย์การเรียนรู้บ้านสวนพอเพียง, ศูนย์การเรียนรู้ฟาร์มเห็ดปางบางไทร-บางปะอิน และผู้แทนชุมชนและผู้สูงอายุ ตำบลบ้านกึ่ง

ผลผลิต

1. ผลการประเมินศักยภาพตำบลบ้านกึ่งเป็นตำบลอยู่รอด
2. ชุมชนตำบลบ้านกึ่งมีการดำเนินกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของชุมชน
3. การก่อตั้งกลุ่มผู้สูงอายุบ้านกึ่ง

ผลลัพธ์

1. เกิดแผนพัฒนาศักยภาพตำบลบ้านกึ่งจำนวน 1 แผน
2. เกิดองค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพจิตผู้สูงอายุจำนวน 1 องค์ความรู้
3. เกิดองค์ความรู้ในการทำสายคล้องแมสจำนวน 1 องค์ความรู้
4. ผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพจิตและทำรำไทเก๊กพื้นฐาน จำนวน 4 ทำรำ
5. เกิดการสร้างรายได้เสริมจากการทำสายคล้องแมสในครัวเรือน เดือนละ 500-1,000 บาท

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์พิชชารีย์ เกาะน้ำใส (ผู้จัดการพื้นที่)
2. รองศาสตราจารย์พนิดา ชาทยาภา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา สลึงค์
4. อาจารย์ปารณีย์ พุกษาชาติ
5. อาจารย์วรารุณี คำพานูช (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอขอบคุณทางมหาวิทยาลัยฯ ในการเข้ามาวิเคราะห์ศักยภาพตำบล และช่วยกันวางแผนพัฒนาตำบลในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งผู้นำชุมชนและคนในชุมชนร่วมกันสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภัยคุกคามที่กำลังเกิดในชุมชนและร่วมกันหาวิธีการรับมือและแก้ไขช่วยกันได้”

นายประดิษฐ์ ไวยทรัพย์ ผู้นำชุมชน

“การให้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยฯ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณนั้นมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากชุมชนบ้านกึ่งนั้นมีจำนวนผู้สูงอายุค่อนข้างสูง และไม่ได้มีการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจัง การดำเนินกิจกรรมและการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัยฯ ทำให้คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันและเห็นคุณค่าของการเสริมสร้างรายได้และพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุได้ดียิ่งขึ้น”

นายวิวัฒน์ สุขสมศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแก้ว (ประชาพิทยากรณ์)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกึ่ง

การพัฒนาอาชีพชุมชนบ้านเกาะ เพื่อรอยยิ้มที่ยั่งยืน

ตำบลบ้านเกาะ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการดำเนินโครงการที่ผ่านมา กับชุมชนตำบลบ้านเกาะ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมรายได้ ลดรายจ่าย ช่วยปรับทัศนคติ เสริมสร้างความรู้ ความรักความสามัคคีภายในชุมชน และสามารถต่อยอดเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วยโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ เพื่อให้ผู้สูงอายุพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ความสำเร็จของโครงการชุมชนนำทักษะและความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ ไปเผยแพร่ให้กับคนในครอบครัวเพื่อต่อยอดให้เกิดรายได้เสริม อีกทั้งเป็นการส่งเสริมผู้สูงอายุมิโอกาสในการสร้างการเรียนรู้จากกิจกรรมที่เกิดจากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พร้อมกับการสร้างกลุ่มการทำงานที่ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคล เกิดการสร้างส่วนร่วมทางสังคมที่ดี ทั้งนี้จะยังช่วยให้เกิดการส่งเสริมสุขภาพทางกาย และทางจิตใจเมื่อต้องก้าวสู่วัยแห่งการเกษียณ จากกิจกรรมการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัวและการทำสเปรย์พ่นสมุนไพรเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันส่งผลให้การแก้ไขปัญหาในระดับเศรษฐกิจรากหญ้าตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นได้จริง สามารถจำหน่ายตามชุมชนใกล้เคียงและตลาดประจำหมู่บ้านช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้มากขึ้น เป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ในการศึกษาสภาพปัญหาพร้อมกับชุมชนเพื่อให้ได้รับทราบปัญหาที่แท้จริง และนำไปสู่แผนพัฒนาตำบลบ้านเกาะในอนาคตร่วมกับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน การลงพื้นที่ได้ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ชุมชนเพื่อวิเคราะห์ประเด็นการทำงานกับชุมชนในอนาคต ดังนี้ 1. ต้นไม้ปัญหา เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิเคราะห์เพื่อจะให้ได้ทราบถึงสาเหตุ ปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน 2. โองังชีวิต จะทำให้เห็นภาพรวมของชุมชนทำให้เกิดแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายรับ-รายจ่าย 3. ปฏิทินชุมชน ใช้ทบทวนเข้าใจแบบแผนกิจกรรม เหตุการณ์ ของชุมชนที่เกิดขึ้นเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนสามารถวางแผนการทำงานร่วมกับชุมชนเข้ามาส่งเสริมในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมจากการวิเคราะห์เครื่องมือต่าง ๆ สภาพปัญหาปัจจุบันชุมชนตำบลบ้านเกาะ ขาดช่องทางการตลาดในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มผลิตออกมา เนื่องจากชุมชนยังไม่ถึงการทำตลาดผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ แผนพัฒนาตำบลในอนาคตที่คาดหวังไว้ให้ชุมชนมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน เพิ่มช่องทางและส่งเสริมการตลาดออนไลน์ สนับสนุนให้ความรู้การทำตลาดผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้อยู่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เทศบาลตำบลบางไทร พัฒนาชุมชนอำเภอบางไทร โรงพยาบาลส่งเสริม ตำบลบ้านเกาะ และร่วมกับชาวบ้านชุมชนตำบลบ้านเกาะ

ผลผลิต

ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัว และสเปรย์พ่นสมุนไพรเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

เป็นการส่งเสริมผู้สูงอายุให้มีโอกาสในการสร้างการเรียนรู้จากกิจกรรมที่เกิดจากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ผู้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ จำนวน 30 คน ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ในการทำกิจกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัวและสเปรย์พ่นสมุนไพรเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 82 และผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ ในการดำเนินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน วัฒนารักษ์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.ฐิติมา เกษาหอม
3. อาจารย์ดาวธรา วีระพันธ์
4. อาจารย์จรัมพร ศิอำมาตย์
5. อาจารย์วิษณุ ศิลาน้อย (อาจารย์นักพัฒนา)

กระบวนการ

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้ลงสำรวจข้อมูลบริบทพื้นฐานของชุมชนตำบลบ้านเกาะ จึงทำให้ได้รับทราบถึงปัญหา เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ได้ดำเนินโครงการทั้งหมด 2 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 การอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าใยบัวสำหรับผู้สูงอายุ กิจกรรมที่ 2 การอบรมการทำสเปรย์พ่นสมุนไพรเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

ชุมชนตำบลบ้านเกาะ มีพื้นฐานการดำเนินชีวิตในชุมชนแบบพึ่งพาอาศัยกันในชุมชนโดยยึดหลักการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทุกคนรู้จักวิถีชีวิตของการอยู่อย่างพอเพียง ชุมชนดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปันกัน สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง เมื่อมีโครงการที่ไปช่วยส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชนที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชนได้ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี ชุมชนมีความต้องการให้ทางมหาวิทยาลัย ฯ ดำเนินกิจกรรมไปอย่างต่อเนื่อง เพราะกิจกรรมที่มีประโยชน์กับชุมชนเป็นอย่างมาก สามารถสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมตามศักยภาพของตนเอง ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีของคนในชุมชนที่จะช่วยเหลือและแบ่งปันกัน และหน่วยงานภาครัฐโรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านเกาะ ซึ่งทำงานรับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน มีความประทับใจที่ทางมหาวิทยาลัย ฯ ได้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งนี้ยังช่วยให้เกิดการส่งเสริมสุขภาพทางกายและทางจิตใจเมื่อต้องก้าวสู่วัยแห่งการเกษียณ

ยลวิถีสายน้ำ รับพร หลวงพ่อน้อย กอดน้องชุมชน ตำบลบ้านแปง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เข้าไปดำเนินการพัฒนาในพื้นที่หรือชุมชน ในปี 2564 ภายใต้โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) และในปี 2565 ภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่อย่างมีเป้าหมายชัดเจน จากจุดเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย ณ ตำบลบ้านแปง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวและการจัดจำหน่ายสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนตำบลบ้านแปง ตั้งแต่ในปี 2564 และได้ลงพื้นที่ทำงานเพื่อพัฒนาร่วมกับชุมชนเรื่อยมาจนถึงปี 2565 ซึ่งได้ต่อยอดมาสู่การดำเนินโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก และ โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการเพิ่มรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพของประชากรในชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนดูแลความเป็นอยู่คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินกิจกรรมอบรมการออกแบบและฝึกปฏิบัติการจัดทำสินค้าการท่องเที่ยวเพื่ออัตลักษณ์ท้องถิ่น ภายใต้โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) เป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและเพิ่มจุดเด่นของการท่องเที่ยวภายในตำบลบ้านแปงให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ในปี 2564 จากการจัดจำหน่ายของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีความเฉพาะตัวของชุมชน จนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถรับรองการท่องเที่ยวในตำบลบ้านแปง อาทิ ของที่ระลึกสินค้าเรือโบราณ ขนมไทย หมี่กรอบ และสินค้าอื่น ๆ ที่พร้อมวางจำหน่าย และในปี 2565 จากการประชุมทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลบ้านแปงในกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ฯ ด้วยการวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค SWOT Analysis ต้นไม้แห่งปัญหา และผังความคิด พบว่า ตำบลบ้านแปงมีจุดแข็งที่โดดเด่นและมีชื่อเสียง คือ วัดหลวงพ่อน้อย (วัดสิงห์สุทธาวาส) ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของชาวบ้านในตำบลบ้านแปงและอำเภอบางไทร ซึ่งยังมีประเพณีประจำปีที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเพณีไหว้หลวงพ่อน้อย และประเพณีรับขวัญแม่โพสพ โดยตำบลบ้านแปง มีเขตติดกับแม่น้ำน้อย เป็นผลดีต่อการทำเกษตรกรรม และเป็นแหล่งน้ำที่มีอาหารชั้นเยี่ยม ชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน เช่น การทำเกษตรแบบพอเพียง ศิลปกรรมปูนปั้น พิพิธภัณฑสถานเรือโบราณ ขนมไทย และอาหารพื้นบ้าน ซึ่งมีองค์ความรู้การผลิตแป้งขนมจีนแบบดั้งเดิม อันเป็นที่มาของชื่อตำบล “บ้านแปง” ซึ่งสามารถนำมาต่อยอด เพื่อสร้างรายได้และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ได้ในอนาคต ทั้งนี้ประชากรตำบลบ้านแปงมีความกังวลด้านการขาดรายได้อันเนื่องมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน ตำบลมีผู้ที่อยู่ในวัยใกล้เกษียณจำนวนมาก ประกอบกับผลผลิตทางการเกษตรมีราคาที่ตกต่ำลงแต่กลับมีต้นทุนในการทำการเกษตรที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก และยังไม่สามารถมองหาอาชีพที่สร้างรายได้จากทางอื่น ๆ ได้ในระยะยาว นอกจากนี้ยังมีความกังวลในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณีที่ภาคภูมิใจกำลังจะเลือนหายไปเหตุเพราะขาดการสานต่อจากคนรุ่นใหม่ และการขาดช่วงในการจัดกิจกรรมอันเนื่องมาจากภาวะโรคระบาด

กระบวนการ

การประชุมทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพด้วยการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมและการประชุมวางแผนพัฒนาศักยภาพ และอบรมการให้ความรู้การส่งเสริมสุขภาพยุควิถีปกติใหม่ด้วยพืชสมุนไพรในครัวเรือน และอบรมเชิงปฏิบัติการการทำลูกประคบด้วยพืชสมุนไพรเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับสำหรับผู้สูงอายุตำบลบ้านแปง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

วัดหลวงพ่อน้อย (วัดสิงห์สุทธาวาส), องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย, กศน.ตำบลบ้านแปง, รพ.สต. บ้านแปง, กลุ่มผู้นำชุมชน (ส.อบต./กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน), กลุ่มอาชีพ, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และประชาชนในพื้นที่

ผลผลิต

จากการจัดกิจกรรมพบผลผลิตที่โดดเด่น ได้แก่ ของที่ระลึกเรือโบราณจำลอง อาหารพื้นบ้าน ขนมไทย

ผลลัพธ์

จากการสำรวจด้านการเพิ่มรายได้พบว่า ในภาพรวมของตำบลจากจำนวนกลุ่มเป้าหมาย 100 ครัวเรือน มีรายได้เดิมโดยเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมาย 4,000 บาท/เดือน มีรายได้เพิ่มขึ้น 500 บาท/เดือน รายได้ที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 14.29 และมีการพัฒนาทักษะ 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน, ด้านการเข้าใจและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ ด้านการทำงานในสังคมแบบมีส่วนร่วม

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธัญญา จิตต์อาหาญ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทยา รักตประจิต
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลอลักษณ์ โอทกานนท์
4. อาจารย์ธารินทร์ พิทักษ์พงษ์
5. อาจารย์วรวิภา คำพานิช (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“การที่มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาร่วมดูแลชุมชนอย่างต่อเนื่อง และให้คำแนะนำมีส่วนช่วยในการพัฒนางานของชุมชนเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดพลังและแรงบันดาลใจทั้งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการสร้างศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มองว่าโครงการต่าง ๆ ที่จัดมีส่วนช่วยให้ผู้คนภายนอกรู้จักตำบลบ้านแปงมากขึ้น อีกทั้งสินค้าชุมชนยังได้รับความสนใจผ่านการประชาสัมพันธ์ด้วยช่องทางออนไลน์ มีความยินดีที่ได้เห็นลูกหลาน ในชุมชนได้รับการจ้างงานและมีรายได้เลี้ยงดูตนเอง โดยสิ่งที่มุ่งหวังในอนาคต คือ การร่วมพัฒนาต่อยอดโครงการเดิมให้มีความต่อเนื่อง และเอื้ออำนวยให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้การทำแปงขนมจีนแบบดั้งเดิมจากผู้มีประสบการณ์ไปสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลบ้านแปงให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง”

นางมณฑา จิตรโพนาร ผู้ใหญ่บ้าน

“รู้สึกภาคภูมิใจและดีใจเป็นอย่างมากที่มหาวิทยาลัยฯ ได้ให้ความสำคัญเห็นคุณค่ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้มีพลังในการต่อยอดและสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง และอนาคตอยากให้คนรุ่นใหม่เข้ามาเรียนรู้นำไปสร้างรายได้และประโยชน์กับตนเองได้”

นายวิจิตร ชุ่มใจ ผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้บ้านปูนปั้น

ร่วมมือร่วมใจ รวมพลังคนบ้านม้า สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรในตำบลบ้านม้าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา และผู้อยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน มีอยู่ 8 หมู่บ้านภายในตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณพื้นที่ในตำบลจะมีแหล่งน้ำ และมีคลองน้ำย่อยสำหรับการเกษตร สภาพแวดล้อมเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านเหมาะแก่การทำเกษตร ในส่วนนี้ทำให้เกษตรกรในชุมชนสามารถทำการเกษตรตามฤดูกาล และสามารถทำการเลี้ยงสัตว์น้ำและปลูกผักเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับตัวเองและครอบครัวได้ ในชุมชนจะมีตลาดนัดชุมชนเปิดในช่วงเวลาบ่ายของทุกๆ วัน ตลาดนี้เป็นศูนย์กลางให้กับชุมชนและชุมชนรอบข้างเข้ามาขายผลิตภัณฑ์ชุมชน และมีกลุ่มลูกค้าที่หลากหลายเดินทางเข้ามาเพื่อทำการซื้อขาย สำหรับคนที่จะมาขายของในตลาดจะต้องทำการจ่ายค่าเช่าพื้นที่ซึ่งรายได้ส่วนนี้ จะมีคณะกรรมการทำการจัดเก็บและนำรายได้เข้าชุมชนจากการลงพื้นที่พบว่าในชุมชนมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเชี่ยวชาญงานด้านจักสาน นอกจากนี้ชุมชนมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในชุมชนที่ชวนให้เข้ามาเรียนรู้ จากการลงพื้นที่พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความสนใจของชาวบ้านและเกิดความร่วมมือกันทำงานเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ เข้าไปสนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาการ ด้วยศักยภาพของชุมชนและทรัพยากรท้องถิ่นที่หลากหลายในชุมชนได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัย เช่น ส่งเสริมการออกแบบและพัฒนากระเป๋าจักสาน การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตำบลบ้านม้า รวมถึงนำแนวคิดวิถีชาวบ้านร่วมสมัยและการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน เสริมสร้างและพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน และการจัดการชุมชนตามแนวทางการพัฒนาสังคมในรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคม สร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชน สำหรับการดำเนินงาน 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบล 2) กิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านการดำเนินชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุหลังวัยเกษียณ 3) กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพแก่ผู้สูงอายุหลังวัยเกษียณ ได้แก่ สบู่เหลว แชมพูสมุนไพร และน้ำยาล้างจาน

กระบวนการ

กระบวนการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของภาคีเครือข่ายระหว่างองค์กรรัฐและเอกชน ร่วมผลักดันในการแก้ไขปัญหาของชุมชนผ่านเครื่องมือการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนด้วย SOAR Analysis ที่ถูกออกแบบมาเพื่อสร้างให้ผู้วิเคราะห์หรือนักกลยุทธ์มองเห็นไปถึงภาพสุดท้ายหรือผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน การสร้างเป้าหมายการพัฒนาร่วมกับชุมชนที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนด้วยหลักการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ในมิติแผนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน 3ES+M (Education, Economy, Environment, Social, and Mind)

โดยการวิเคราะห์ความยั่งยืนและการพึ่งตนเองของชุมชนตามแนวทางของโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy) สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และได้มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ตลอดจนการพัฒนาต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ ภายใต้หลักแนวคิดพัฒนาวัตกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและยกระดับเศรษฐกิจฐานราก โดยการกำหนดภาพอนาคต (Foresight) อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การลงพื้นที่พัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยมีหน่วยงานในตำบลที่มีบทบาทในการลงพื้นที่กับจ้างงาน คือ การศึกษา ข้อมูลบริบทชุมชน การวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม้า สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกลุ่มอาชีพในชุมชน

ผลผลิต

1. แผนการพัฒนาศักยภาพตำบล
2. แผนการดำเนินชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ
หลังวัยเกษียณ

3. ผลิตภัณ์ที่สบู่เหลว
4. ผลิตภัณ์ที่แชมพูสมุนไพร
5. ผลิตภัณ์ที่น้ำยาล้างจาน

ผลลัพธ์

1. ประชาชนในชุมชนได้แนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพไม่น้อยกว่า 3 อาชีพ
2. เกิดผลิตภัณ์ที่ชุมชน จำนวน 3 ผลิตภัณ์ที่

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนเกิดการคิดที่จะสร้างนวัตกรรมสังคมที่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการต่อยอดอาชีพเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ผลิตภัณ์ที่สบู่เหลว ผลิตภัณ์ที่แชมพูสมุนไพร ผลิตภัณ์ที่น้ำยาล้างจาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนยังมีเป้าหมายการสร้างชุมชนต้นแบบด้านพลังงานทดแทนโดยร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย การนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์สูงสุด เกิดการร่วมมือกันผลักดันให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง และมีการนำนวัตกรรมด้านพลังงานทดแทนมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ คลังวิจิตร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคณ เกียรติก้อง
3. อาจารย์ ดร.โยษิตา เจริญศิริ
4. อาจารย์ ดร.ริศภาพ ตรีสุวรรณ
5. อาจารย์ภัทรเวช ธาราเวชรักษ์ (อาจารย์นักพัฒนา)

เตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณและพัฒนากิจกรรมขายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ สำหรับผู้สูงอายุ ตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งเป็นตำบลเมื่อปี 2475 เดิมบริเวณนี้เป็นป่าไผ่ เป็นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ สาเหตุที่ชื่อตำบลไผ่พระเนื่องจากมีต้นไผ่สีทอง ซึ่งคล้ายจีวรของพระ มีเขตการปกครอง 8 หมู่บ้าน 563 ครัวเรือน ประชากร 1,996 คน อาศัยอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 31.947 ตารางเมตร (19,967 ไร่) ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ของผู้ทำงานจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง และอาชีพค้าขาย โดยมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 148 คน

เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ.2564 ดังนั้น การจัดการรับมือกับผู้สูงอายุจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 7.41 ส่วนใหญ่มีปัญหาขาดแคลนรายได้ การพัฒนาและการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีกิจกรรมที่สะท้อนถึงศักยภาพในการดำรงชีวิต การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ไม่เป็นภาระแก่บุตรหลาน และมีความสุขกับการใช้ชีวิตในวัยเกษียณ เพื่อให้เกิดการบูรณาการโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริงมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากและโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณในตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน เสริมสร้างและพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน และการจัดการชุมชนตามแนวทางการพัฒนาสังคมในรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคม สร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันชุมชนตำบลไผ่พระมีประเด็นหลังจากการวิเคราะห์ชุมชนโดยเครื่องมือ (SWOT Analysis) และวางแผนการพัฒนาศักยภาพตำบลที่ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทิศทางการพัฒนาพื้นที่ที่ทางผู้นำหมู่บ้านมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามแนวทางการพัฒนา ในระยะถัดไปที่ในการพัฒนาต่อไป และ 2) เสนอให้มีการทบทวนกิจกรรมขณะดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง เพื่อได้ข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชน ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การจัดทำแนวทางการพัฒนาศักยภาพตำบลไผ่พระ ที่มีการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางสำหรับทำกิจกรรมในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นของตำบลไผ่พระ ในระยะที่ 2 ปี 2565 ใน 4 ด้าน คือ 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) การวางแผนส่งเสริมการผลิตสินค้าชุมชนและการตลาด 3) การบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ 4) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และประเพณี

กระบวนการ

1. ศึกษาปัญหา โดยใช้เครื่องมือทุนชีวิต ต้นไม้ปัญหา โอง่งชีวิต หลักการ 16 เป้าหมาย
2. ทบทวนแผนการพัฒนาศักยภาพตำบลไผ่พระ
3. วิเคราะห์ชุมชนโดยเครื่องมือ (SWOT Analysis) เพื่อแก้ปัญหาความยากจนตามความต้องการของชุมชน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่พระ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไผ่พระ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางไทร

ผลผลิต

1. มีผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์พริกแกงสีทอง พริกเผาสีทอง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ 5 ดาว ผลไม้ดองสีทอง มูลไส้เดือนสีทอง
2. ผู้สูงอายุสามารถเปิดบัญชี Facebook และไลฟ์สดเพื่อจำหน่ายสินค้าได้
3. มีช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตใหม่ เช่น จำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ Facebook Instagram TikTok เป็นต้น

ผลลัพธ์

เชิงปริมาณ

1. ผู้เข้าร่วมจำนวน 30 – 50 คน
2. ได้รับข้อมูลศักยภาพตำบลที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา 16 ประการ จำนวน 1 ชุดข้อมูล

เชิงคุณภาพ

1. ชุมชนมีการกำหนดอัตลักษณ์ ตำแหน่งอาชีพ และทิศทางการพัฒนาของตำบลตามศักยภาพของชุมชน
2. ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดทักษะการขายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ภายใต้บริบทในยุควิถีใหม่
3. ผู้สูงอายุได้รวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ชนัญชิตา อรุณแห (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ อภิวัฒน์ไพศาล
3. อาจารย์อรรวรรณ สิทธิวิจารณ์
4. อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุชา (อาจารย์นักพัฒนา)

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลไผ่พระ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เห็นประโยชน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในฐานะเป็นหน่วยงานที่เข้ามาช่วยเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณและพัฒนาทักษะการขายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ รวมถึงการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุในรูปแบบการรวมกลุ่มการสร้างผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน”

สืบแห่งท่าเกษม

ตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตำบลท่าเกษม มีเขตพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าเกษมมีอาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าซื้อ-ขาย ของตำบลตามแนว 2 ข้างทางถนนสายสุวรรณศร ทั้งในเขตเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ท่าเกษม ตามแนว 2 ข้างถนนสายสุวรรณศรทางหลวงหมายเลข 33 ระหว่างอำเภอเมืองสระแก้วถึงอำเภออรัญประเทศ ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มมีคลองน้ำ (คลองนางซิง) ไหลผ่านตำบล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตตำบลท่าเกษม ได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การทอผ้าขาวม้า วิธีการทอเสื่อจากต้นกก ฯลฯ ภาษาถิ่น ส่วนมากร้อยละ 90% พูดภาษาอีสาน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ฯ ได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าวกับการทบทวนศักยภาพชุมชนในการขับเคลื่อนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการภายใต้กรอบแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) การพัฒนาเชิงพื้นที่ขึ้น จากการดำเนินงานชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของชุมชน พบว่าชุมชนมีปัญหาเรื่องรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และมีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพ และต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมในชุมชนให้สามารถสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ และทักษะการผลิต ไม่มีแหล่งวัตถุดิบในชุมชน ทำให้จัดหาจากภายนอก ขาดทักษะการทำช่องทางการตลาดที่ทันสมัยเข้าถึงลูกค้าได้ง่ายและตรงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจากการดำเนินโครงการทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพและวางแผนพัฒนาศักยภาพชุมชน ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเกษม ได้มีแผนงานในการที่จะนำไปพัฒนาชุมชนต่อ

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

ตำบลท่าเกษมเป็นพื้นที่ ที่มีความต้องการยกระดับพัฒนาและทักษะอาชีพ การแปรรูปและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน และสร้างการรับรู้ สร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากการวิเคราะห์ 16 เป้าหมาย ตำบลท่าเกษม วิเคราะห์ได้ 12 เป้าหมาย ซึ่งสถานภาพตำบล (Tambon Profile) จัดเป็นตำบลพอเพียง (Sufficiency) ต้องการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้เกิดความเข้มแข็งมากขึ้น

ในการถอดบทเรียนการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่า การบูรณาการ การดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ จะทำให้การดำเนินงานมีความเชื่อมโยงกัน และเกิดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งทำให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งทุนต่าง ๆ ได้ง่าย ประเด็นสำคัญคือชุมชนจะไม่เกิดความเบื่อหน่ายที่มีหน่วยงานเข้ามาทำกิจกรรมซ้ำ ๆ เพราะถ้าหน่วยงานมีแผนการดำเนินงานที่มีลักษณะคล้ายกันก็สามารถจัดพร้อมกันได้

กระบวนการ

กระบวนการดำเนินงานของพื้นที่ตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ผ่านกลไกแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่ม กลุ่มผู้สูงอายุ อสม. และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมด้วยทีมบริหาร อบต.ท่าเกษม เพื่อเป็นตัวแทนตำบลเข้าร่วมประชุมเพื่อทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลตามเป้าหมาย 16 ประการ และวางแผนแนวทางการพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับกรอบการพัฒนา BCG (Bio-Circular-Green Economy) โดยการใช้เครื่องมือช่วยวิเคราะห์ คือ SWOT Analysis การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน จากสภาพแวดล้อมภายในที่มองเห็นและสามารถควบคุมได้ และ โอกาส อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกตลอดจนผลกระทบที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน(กระบวนการ) ไร่ชีวิต หรือไร่เศรษฐกิจ

เครื่องมือช่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจของชุมชน หรือบุคคลว่ามีสิ่งใดเป็นรายรับ สิ่งใดเข้ามาเป็นประโยชน์ หรือเข้ามาสนับสนุนชุมชน และมีสิ่งใดเป็นรายจ่าย สิ่งใดรั่วไหลออกไปหรือเป็นต้นทุนที่ต้องจ่าย หากรู้ที่มาของรายรับ และที่ไปของรายจ่าย ก็จะเป็นข้อมูลในการจัดการด้วยการเพิ่มรายรับ และลดรายจ่ายต่อไป (กระบวนการ2) และ Foresight tools ใช้การคาดการณ์และสร้างภาพอนาคตที่มีโอกาสเกิดขึ้นในระยะกลางและระยะยาว เพื่อเตรียมความพร้อมในรับมือในสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ในด้านของหน่วยงานในพื้นที่มองว่าเป็นโครงการที่ดีที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่ให้ความสำคัญในการร่วมพัฒนาชุมชน เพราะเชื่อว่ามหาวิทยาลัยมีองค์ความรู้ต่าง ๆ จึงควรจะนำความรู้ที่ต่าง ๆ มาช่วยในการพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับหน่วยงานในพื้นที่”

นายญาณเดช ซอยสกุล นายก อบต.ท่าเกษม

“ขอบคุณที่มาหา อยากให้มหาวิทยาลัยเข้ามาพื้นที่เรื่อย ๆ หากอะไรมาให้ทำ ชาวบ้านจะได้มีรายได้เสริม”

คุณทัศนีย์ สุระขัน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ อสม.และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพร้อมด้วยทีมบริหาร อบต.ท่าเกษม กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรีตำบลท่าเกษม

ผลผลิต

ได้องค์ความรู้และการพัฒนาทักษะการทำขนมไทยที่หลากหลาย ที่สามารถทำได้ในครัวเรือน เพื่อเป็นอาชีพเสริมสำหรับวัยเกษียณและผู้สนใจพัฒนาทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย การจัดชุดเบรกเพื่อเพิ่มมูลค่า และพัฒนารูปแบบและรสชาติให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าทุกช่วงวัย

ผลลัพธ์

ผู้นำชุมชนและกลุ่มเป้าหมายในชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อกำหนดแผนพัฒนาของชุมชนตนเอง เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือระดับตำบล ผู้สูงอายุได้ร่วมทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ประสบการณ์ทุกช่วงวัย เกิดกระบวนการทบทวนสภาพปัญหาและศักยภาพชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา 1 ฉบับ ได้ทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาของชุมชน 2 ประเด็น และได้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากความต้องการของคนในท้องถิ่นจำนวน 2 ผลิตภัณฑ์

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์กิริฉัตร วันช่วย (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์พิศิษฐ์ พิภพพรพงศ์
3. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)
4. อาจารย์ไชยวัฒน์ สมสงองค์ (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการพัฒนาแปรรูปสมุนไพร ท้องถิ่นสู่น้ำมันเครื่องไหล เพื่อสุขภาพ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

การยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน ได้ดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพของตำบลบ้านแก่ง ค้นหาปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก่ง ผู้นำชุมชน รพ.สต. บ้านแก่ง รพ.สต.เขาสิงโต รพ.สต.บ้านคลองหมากน็ด อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลบ้านแก่ง และหน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดทำแผนพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน OTOP เกิดแผน/แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่มาตรฐาน OTOP ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนากระบวนการผลิต ความสะอาด กรรมวิธี และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การถนอมไม้ไผ่ การออกแบบฉลากและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน พัฒนาช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์รูปการขายออนไลน์ และการนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการของมาตรฐาน OTOP เกิดการอบรมกระบวนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ หน่อไม้ดอง น้ำส้มควันไม้ ไข่เค็ม เกิดแผนบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แผนพัฒนาสัมมาชีพ แผนการยกระดับสินค้าสู่ OTOP และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

พื้นที่ตำบลบ้านแก่ง พบปัญหาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวการสร้างการรับรู้ของการท่องเที่ยวจำกัดเฉพาะกลุ่ม/เฉพาะชุมชน เนื่องจากขาดการเผยแพร่ แนวคิด การพัฒนาระบบการท่องเที่ยวและสร้างการรับรู้ สร้างความสำคัญกับสิ่งดีในชุมชนพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ น้ำตกน้ำโตน แต่ยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและพัฒนาความสวยงามเป็นระเบียบ ปัญหาขยายนอกจากนี้ บ้านเขาสิงโต ที่พบแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เขาสิงโต ถ้านาคาและสกายวอล์ค ปัญหาที่พบ คือ ขาดการประชาสัมพันธ์มีเฉพาะกลุ่มบุคคลที่ความเชื่อเรื่องโชคลาง ประกอบกับยังไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและรับผลประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว สืบเนื่องจากประชาชนมุ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก นอกจากนี้ปัญหาของกลุ่มเปราะบาง มีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายรับรายจ่ายพบว่า มีรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จากพฤติกรรมหรือการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ส่งผลต่อครอบครัวบุตรหลานขาดโอกาสด้านการศึกษา อีกทั้งมีกลุ่มผู้สูงอายุในครัวเรือนชุมชนขาดการเลี้ยงดูและรายได้ในการดูแล

กระบวนการ

เริ่มจากวางแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชน ติดต่อประสานทุกภาคส่วน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบในการทำน้ำมันสมุนไพร จัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาทักษะอาชีพการทำน้ำมันสมุนไพร และการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างอาชีพและเตรียมความพร้อม (การวางแผนไทยด้วยน้ำมันสมุนไพร) สำหรับยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุก่อนวันเกษียณ ประเมินและติดตามผลหลังจากจัดกิจกรรม สรุปและรายงานผลกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแก้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแก้ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเขาสิงโต โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองหมากนัด อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลบ้านแก้ง

ผลผลิต

น้ำมันเหลืองไหล ผลิตจากสมุนไพร ได้แก่ ไพล ขมิ้นชัน สรรพคุณ บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย

ผลลัพธ์

กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลบ้านแก้งมีผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปต่อยอดสร้างอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอบคุณมหาวิทยาลัยที่มีกิจกรรมให้ความรู้ดี ๆ ทำให้ผู้สูงอายุมีแนวทางในการสร้างรายได้ เพราะตอนนี้ผู้สูงอายุไม่มีรายได้ อื่นเลย นอกจากเบี้ยยังชีพแล้วก็จะทำอะไร ทำนาเหมือนแต่ก่อนก็ไม่ไหวแล้ว การไปทำกิจกรรมในครั้งนี้นับเป็นจุดเริ่มต้นในผู้สูงอายุได้นำความรู้เรื่องการทำน้ำมันสมุนไพรไปสู่การสร้างอาชีพ โดยการทำขายด้วยกรรมวิธีการผลิตที่ไม่ซับซ้อน ลงทุนไม่มาก และในพื้นที่ก็มีสมุนไพรวัตถุดิบอยู่แล้ว”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์วิไลลักษณ์ เรืองสม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรศิริ นาควิษระ
3. อาจารย์ ดร.จรรุณี มุมบ้านเช่า
4. อาจารย์ ดร.ดาวราย ลิมสายหัว
5. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)

สูงวัยสดใส ลดช่องว่างระหว่างวัย ใส่ใจสุขภาพ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ปี พ.ศ.2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ลงพื้นที่ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เพื่อวิเคราะห์หาคักยภาพชุมชน ต้นทุนด้านต่างๆ และร่วมกันวิเคราะห์ SWOT ทำประชาคมเพื่อหาปัญหา และความต้องการของชุมชน ซึ่งทำให้ทราบว่า ตำบลสระแก้ว เคยมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพมาก่อน แต่ได้หยุดดำเนินการไป และผู้สูงอายุในชุมชนไม่มีอาชีพ และไม่มีรายได้เสริม คณะผู้ดำเนินงานจึงเข้าไปร่วมสร้างกลุ่มและพัฒนาทักษะอาชีพต่างๆ เช่น การเพาะเห็ดนางฟ้า การแปรรูปดอกไม้จันทน์ในรูปแบบใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การทำเจลแอลกอฮอล์ สเปรย์ แอลกอฮอล์ น้ำมันโพล ยาหม่องโพล ลูกประคบ และน้ำยาล้างจาน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์ ลดรายจ่าย และยังสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมให้ประชาชนอีกด้วย นอกจากนี้คณะดำเนินงาน ยังได้มีการอบรมส่งเสริมการตลาดแบบออนไลน์ อบรมให้ความรู้การทำบัญชีครัวเรือน อบรมการสอน ซ่อม ประกอบสร้าง ไฟฟ้าและประปา อย่างง่ายในครัวเรือน โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มเปราะบางได้แก่ ผู้สูงอายุ

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ โดยการมีสัดส่วนจำนวนประชากรที่อายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ มากกว่า 7% เมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ ปัญหาของผู้สูงอายุ มักเกี่ยวข้องกับทางด้านสุขภาพทางกายและสุขภาพจิต เนื่องจากเกิดจากความเสื่อมถอยของร่างกาย อีกทั้งผู้สูงอายุยังประสบปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ได้แก่ มีภาวะอารมณ์ที่แปรปรวน มีความเครียด วิตกกังวลง่าย ภาวะความเจ็บป่วยด้วยโรคประจำตัว เป็นต้น คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ จึงได้จัดกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเตรียมความพร้อมสู้วัยเกษียณ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้ผู้สูงอายุ และผู้ที่กำลังจะเป็นผู้สูงอายุมีความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุอย่างมีพลัง คือ การมีสุขภาพดีทั้งกายและใจ ไปสู่การมีสุขภาพที่ดีต่อไป และมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้สมุนไพร การใช้บำบัดรักษาโรค รวมถึงการนวดผ่อนคลายสำหรับผู้สูงอายุ

กระบวนการ

1. ประชุมทบทวนศักยภาพ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยเข้าพบนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในปี 2564 และแนวทางการดำเนินงานในปี 2565

2. ประชุมวางแผนพัฒนาศักยภาพ ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส แรงบันดาลใจ รวมถึงผลลัพธ์ที่ชุมชนคาดหวัง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

3. อบรมให้ความรู้ เรื่องการใช้สมุนไพร และการทำน้ำต้มสมุนไพรสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลได้นำได้ใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

4. อบรมเชิงปฏิบัติการนวดเพื่อสุขภาพ เบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุและทำเทียนหอมผ่อนคลายสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และเด็ก ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งทำให้ลดช่องว่างระหว่างวัย กระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กมากขึ้น

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่าย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียนคลองหมี วัดคลองหมี

ผลผลิต

เทียนหอมโรม่า น้ำต้มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ผลลัพธ์

ผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และเด็ก ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนวดผ่อนคลายสำหรับผู้สูงอายุได้ด้วยตนเอง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถทำเทียนหอมโรม่าได้ด้วยตนเอง ช่วยลดรายจ่ายได้มากถึงร้อยละ 50 จากการที่ต้องพาผู้สูงอายุไปนวดผ่อนคลาย และลดความเสี่ยงการติดเชื้อในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ผู้สูงอายุ ผู้ดูแล และผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการนวดผ่อนคลายด้วยตนเอง สำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นการนวดที่สามารถทำได้ง่าย เป็นประโยชน์ ใช้ได้จริงกับตนเองและคนในครอบครัว และยินดีอย่างยิ่งหากทางมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ มีการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เช่นนี้อีก”
ตัวแทนชุมชน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธรริธา เวียงปฎิ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กริช เรืองไชย
3. อาจารย์อภิญญา อุตรชัย
4. อาจารย์ ดร.ทิวากร พระไชยบุญ
5. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์สลิลรดา รัตน์พลที (อาจารย์นักพัฒนา)

พัฒนาลายผ้าทอและบรรจุภัณฑ์สู่สากล for Khao Chakan Standard and Signature

ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

ตำบลเขาฉกรรจ์ เป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายตามทิศทางการพัฒนาของประเทศและนโยบายของมหาวิทยาลัยฯ ด้วยเหตุนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จึงได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น โดยในปี 2562 กิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าทอสานลายเป็นชุดกระเป๋าตามคอลเลกชัน จำนวน 2 ขนาด ประกอบด้วย กระเป๋าถือขนาดใหญ่ และกระเป๋าใส่คอมพิวเตอร์หรือเอกสาร ปี 2563 กิจกรรมการพัฒนาสายพานการผลิตผ้าทอ ได้แก่ 1) กิจกรรมต้นน้ำ คือ การจัดหาพันธุ์ต้นฝ้าย กิจกรรมกลางน้ำ คือ การย้อมเส้นใยฝ้าย โดยใช้สีจากธรรมชาติ 3) กิจกรรมปลายน้ำ คือ การจับคู่สีลายผ้า ปี 2564 แบ่งกิจกรรมออกเป็น 1) กิจกรรมต้นน้ำ คือ อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนและการเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีมาตรฐานและเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว 2) กิจกรรมกลางน้ำ คือ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางความปกติใหม่ (New Normal) และการยกระดับมาตรฐานสินค้าชุมชนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 3) กิจกรรมปลายน้ำ คือ การออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์ตราสินค้า และผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนเป็นของที่ระลึกเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และในปี 2565 การพัฒนาต่อยอดตาม BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ “G” กิจกรรมยกระดับเกษตรมูลค่าสูงพืชโกโก้ “B” และกิจกรรมการบริหารจัดการขยะชุมชน “C”

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

จากการถอดบทเรียน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจาก SWOT Analysis พบว่า ตำบลเขาฉกรรจ์ มีต้นทุนทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่บริเวณโดยรอบเขาฉกรรจ์ มีศักยภาพพัฒนาเป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว และมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพเสริมในด้านของปัญหาในพื้นที่ คือ ปัญหาด้านกลุ่มอาชีพ ยังไม่เห็นถึงความสำคัญและผลลัพธ์จากการทำอาชีพเสริมที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัญหาด้านการตลาด คือ ขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ปัญหาด้านการท่องเที่ยว คือ ขาดพัฒนาการแหล่งท่องเที่ยวบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนในพื้นที่ และปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาสังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากลูกหลานส่วนใหญ่ไปเรียนหนังสือและทำงานในเมืองหรือในระบบโรงงานอุตสาหกรรม

กระบวนการ

1. ประชุมร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอและระดับตำบลเพื่อทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลเขาฉกรรจ์ ตามเป้าหมาย 16 ประการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2. ประชุมร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอและระดับตำบลเพื่อวางแผนพัฒนาศักยภาพตำบลเขาฉกรรจ์ ตามโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม BCG MODEL โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis และ BUSINESS MODEL CANVAS เพื่อจัดทำเขาฉกรรจ์ Foresight MODEL CANVAS ประกอบด้วย 1) เขาฉกรรจ์ Tourism Model Canvas เพื่อตอบโจทย์ “G” คือ Green Economy 2) เขาฉกรรจ์ Culture and Folk Wisdom Model Canvas เพื่อตอบโจทย์ “B” คือ Bio economy และ 3) เขาฉกรรจ์ Society Model Canvas เพื่อตอบโจทย์ “C” คือ Circular Economy

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. สนง.พม.จังหวัดสระแก้ว
2. สนง.ทก.จังหวัดสระแก้ว
3. วัดถ้ำเขาฉกรรจ์
4. สวนรุกชชาติเขาฉกรรจ์
5. ที่ทำการปกครองอำเภอเขาฉกรรจ์
6. สนง.พช.อำเภอเขาฉกรรจ์
7. สนง.กษ.อำเภอเขาฉกรรจ์
8. สนง.สธ.อำเภอเขาฉกรรจ์
9. ทต.เขาฉกรรจ์
10. อบต.เขาฉกรรจ์
11. รพ.เขาฉกรรจ์
12. รพ.สต.เขาฉกรรจ์
13. วิสาหกิจชุมชนอยู่เป็นสุขบ้านสันติสุข@
เขาฉกรรจ์
14. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านพรสวรรค์
15. โรงเรียนผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น

ผลผลิต

1. กระบวนการต้นน้ำ คือ การประชุมคณะกรรมการ
แกนนำขับเคลื่อนและจัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ตามแนวทางความปกติใหม่ (New Normal) นำมา
สู่การจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ (Community Big Data)
2. กระบวนการกลางน้ำ ได้แก่ 1) การพัฒนา
เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทาง
ความปกติใหม่ (New Normal) 2) การแปรรูป
ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ผ้าทอและโกโก้)
3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่พลังขับเคลื่อน
โรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อมุ่งสู่ความพอเพียง
3. กระบวนการปลายน้ำ ได้แก่ 1) เกิดการพัฒนา
ทักษะด้านการท่องเที่ยวตามแนวทางความปกติ
ใหม่ (New Normal) จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่
ป้ายประชาสัมพันธ์ และแผ่นพับประชาสัมพันธ์เส้น
ทางการท่องเที่ยว 2) เกิดผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน
เป็นของที่ระลึกเพื่อรองรับการท่องเที่ยว จำนวน 3
ผลิตภัณฑ์

ได้แก่ ผ้าทอลายค้างคาว พวงกุญแจตุ๊กตารูปสัตว์ และ
ช็อกโกแลต 3) เกิดการออกแบบและผลิตบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า
จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอบ้านพรสวรรค์
วิสาหกิจอยู่เป็นสุขบ้านสันติสุขเขาฉกรรจ์ และสวนนายโง เขา
ฉกรรจ์ 4) เกิดองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน
1 องค์ความรู้ คือ คู่มือการดูแลผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

กลุ่มเป้าหมายได้รับการยกระดับการท่องเที่ยวชุมชน
สร้างรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 กลุ่มเป้าหมายได้รับ
การยกระดับกลุ่มอาชีพสู่สินค้า OTOP สร้างรายได้เพิ่มขึ้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“รู้สึกดีใจมาก ๆ ที่มหาวิทยาลัยฯ ไม่ทิ้งชุมชนเข้ามาจัด
กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาสัมมาชีพและ
สร้างอาชีพใหม่ ทำให้มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้นักท่องเที่ยว
หลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น รวมถึงการออกแบบลายผ้าใหม่ ๆ
ที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มลูกค้า รวมถึง
การให้เศรษฐกิจมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้”

นางสมัย ลากุลเพ็ญ

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 บ้านพรสวรรค์

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์นพพล จันทร์กระจ่างแจ้ง (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.กาญจนา เวชบรรพต
3. อาจารย์ยุภาพร นอกเมือง
4. อาจารย์อนันต์ ลากุล
5. อาจารย์วรารุณี คำพานูช (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์สลิลรดา รัตน์พลที (อาจารย์นักพัฒนา)

พระเพลิง Handmade Craft กระติบมงคลเรียกทรัพย์

ตำบลพระเพลิง อำเภอลำลูกกา จังหวัดสระแก้ว

ตำบลพระเพลิง อำเภอลำลูกกา จังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอลำลูกกาประมาณ 11 กม. มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 65 คน/ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดกับอำเภอลำลูกกา อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา และจังหวัดระยอง พื้นที่ในตำบลนับว่ามีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรดินและน้ำ เนื่องจากมีคลองพระสะทึงเป็นแม่น้ำสายหลักที่สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภคได้ตลอดทั้งปี ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ทำการเกษตร เพาะปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และพืชผักสวนครัว โดยในปี 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนโดยการส่งเสริมและพัฒนากระบวนการออกแบบลายเสื้อกักที่เป็นอัตลักษณ์ของตำบลพระเพลิง และส่งเสริมการนวดด้วยลูกประคบสมุนไพรในท้องถิ่น และในปี 2565 ได้มีการดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ 2) เพื่อเสริมสร้างการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ หลังจากดำเนินกิจกรรมแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่ คือ กระติบมงคลเรียกทรัพย์ และกระติบใส่ของ ซึ่งทำมาจากเศษเส้นกักที่เหลือจากการทอเสื่อของกลุ่ม และได้แผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ และได้รับความอนุเคราะห์ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนในพื้นที่ ในการร่วมพัฒนาตำบลเป็นอย่างดี

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

จากลงพื้นที่วิเคราะห์ศักยภาพ โอกาส จุดด้อย และอุปสรรคของชุมชน พบว่า ตำบลพระเพลิงมีศักยภาพด้านทุนธรรมชาติของพื้นที่ เช่น มีธารน้ำไหลผ่านที่สามารถเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวได้ “วัดถ้ำเขาจันทร์” ศาสนสถานที่มีถ้ำค้างคาวและเส้นทางเดินเขาที่น่าผจญภัย และ “หอดูช้าง” ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีไว้สำหรับดูช้างป่าในยามค่ำ อีกทั้งมีประเพณีที่โดดเด่นของอำเภอ ได้แก่ ประเพณีบุญบั้งไฟ และประเพณีกวนข้าวทิพย์ และจุดเด่นด้านอาชีพ คือกลุ่มทอเสื่อ กักตำบลพระเพลิง กลุ่มทอผ้าขาวม้า และกลุ่มนวดสมุนไพรลูกประคบ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมรายได้ให้คนในท้องถิ่นตำบลพระเพลิง และปัญหาอุปสรรคที่พบในตำบล คือ การขาดอุปกรณ์ในการช่วยอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เช่น การขาดไฟส่องสว่างตามรายทาง ขาดน้ำสำหรับบริโภคพื้นที่หมู่ที่ 8 ปัญหาด้านยาเสพติดที่มีในพื้นที่ ปัญหาช้างป่าทำลายผลผลิตของเกษตรกรทำให้ได้รับความเสียหาย และปัญหาด้านสุขภาพจิต สภาพกาย และรายได้ของผู้สูงอายุในพื้นที่ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมทักษะอาชีพ Handmade Craft กระติบมงคลเรียกทรัพย์ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในตำบล เพื่อให้เกิดทักษะอาชีพ และสามารถเป็นช่องทางสร้างรายได้ และพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุให้มีคุณภาพและมีคุณค่าในสังคม

กระบวนการ

ดำเนินการทบทวนแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนตำบลพระเพลิง โดยยึดหลักงาน 16 เป้าหมาย ในการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และร่างแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก โดยมีเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ และเสริมสร้างการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์พัชรินทร์ ร่มโพธิ์ชื่น (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาพร ตัณฑสวัสดิ์
3. อาจารย์อรุณพร ธนูเพ็ชร
4. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)
5. อาจารย์ปรีชญา รุ่งวิกรัยกานต์ (อาจารย์นักพัฒนา)

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ : องค์การบริหารส่วนตำบลพระเพลิง กลุ่ม อสม. โรงเรียนบ้านพระเพลิง ภาคประชาชน : กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มผู้สูงอายุตำบลพระเพลิง

ผลผลิต

เกิดความรู้ และทักษะในการทำ Handmade Craft กระติ๊บมวงคลเรียกทรัพย์ และสามารถนำองค์ความรู้ในการขึ้นรูปหรือการเย็บกระติ๊บข้าวมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้

ผลลัพธ์

การพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ จำนวน 1 อาชีพ คือ การทำ Handmade Craft กระติ๊บมวงคลเรียกทรัพย์ มีแผนปฏิบัติการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชน 1 ฉบับ

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“จากการเข้ามาดำเนินงานในพื้นที่ตำบลพระเพลิงของเรา จะเห็นได้ว่าประชาชนเกิดความร่วมมือกันภายในตำบล มีการมองภาพอนาคตของตำบลร่วมกันระหว่างภาครัฐกับประชาชน มีการสะท้อนสิ่งที่อาจจะเกิดเป็นมลภาวะ ต่อสภาพแวดล้อมของตำบลในอนาคตและนำไปสู่การที่จะร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบลอย่างจริงจัง และที่สำคัญจะเห็นความเปลี่ยนแปลงในกลุ่มอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลูกประคบที่มีการพัฒนารูปแบบให้สวยงามขึ้น กลุ่มทอเสื่อกกของตำบลได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และเป็นการร่วมทำงานระหว่าง มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้ คือการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม”

นายกิตติ ปักครีก (นายก อบต.พระเพลิง)

โคคลาน สำราญสุข

ตำบลโคคลาน อำเภотаพระยา จังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ตำบลโคคลาน อำเภотаพระยา จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กำหนดเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น โดยในปี พ.ศ. 2565 มหาวิทยาลัยได้เข้าไปดำเนินกิจกรรม วิเคราะห์ศักยภาพ และร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลและเข้าไปดำเนินกิจกรรมพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุเพื่อเตรียมความพร้อมสู่วัยในการดูแลสุขภาพของตนเองและการฝึกทักษะให้ก้าวทันเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พัฒนาชุมชน เกษตรอำเภотаพระยา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และวิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยบ้านมะค่าป้อม

ผลผลิต

กระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในการปลูกผักปลอดภัยจากกลุ่มเกษตรกรปลอดสาร

ผลลัพธ์

ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 20

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนรู้สึกดีใจอย่างมากและยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อตัวชุมชนเอง ได้เสริมทักษะและองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น”

คุณบุญรอด สร้อยเพชร

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ปลูกผักปลอดภัยบ้านมะค่าป้อม

กระบวนการ

มหาวิทยาลัยได้เข้าไปดำเนินกิจกรรม วิเคราะห์ศักยภาพ และร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยใช้เครื่องมือ ینگชีวิต นาฬิกาชีวิต SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน และหาแนวทางในการพัฒนาร่วมกันในทุกภาคส่วน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์คณิต เรืองขจร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์กীরฉัตร วันช่วย
3. อาจารย์ฉัตรเกษม ดาศรี
4. อาจารย์ปยุตณานันท์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)

“จิริด แบรินด์” สินค้าจังหวัดไทรโยค ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

ตำบลตาพระยาเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตผู้คนในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา คนในชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและรายได้เฉลี่ยต่อคนต่ำที่สุดในจังหวัดสระแก้ว ยิ่งการแพร่ระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2562 ทำให้คนในชุมชนเกิดปัญหาด้านการเงินที่ไม่สมดุลและหนี้สินเพิ่มพูนขึ้นอีก ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าว ประกอบกับการทบทวนศักยภาพชุมชนร่วมกับข้อมูลแผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2561 ภายใต้การดำเนินขับเคลื่อนโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) ที่ผ่านมาทำให้ชุมชนมีผลผลิตปลอดภัยจากต้นแบบการพัฒนาพาณิชย์จังหวัดโดยใช้เทคโนโลยี IoT เกิดองค์ความรู้ด้านการแปรรูปจังหวัดเป็นผงโปรตีนและจังหวัดพริกทอดกรอบสมุนไพร และสร้างอาชีพใหม่ในชุมชนทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้นและมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตรา “จิริด แบรินด์ (JIRID BRANDS)” ทั้งนี้มหาวิทยาลัยฯ มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนในปัจจุบันปี 2565 เป็นโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development) ซึ่งมีทีมงาน “จังหวัดไทรโยค” ที่ขับเคลื่อนโดยเน้นการยกระดับผลิตภัณฑ์แปรรูปจังหวัดและส่งเสริมการตลาด Marketplace platform ตามแนวความวิถีใหม่ (New Normal) พร้อมทั้งเป็นแหล่งจัดจำหน่ายและศูนย์กระจายสินค้าชุมชน

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันชุมชนตำบลตาพระยาได้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นภายหลังการได้รับรางวัล U2T National Hackathon 2021 ภายใต้กรอบแนวคิด Circular Economy ทั้งการพัฒนาและฟื้นฟูอาชีพการเลี้ยงจังหวัด เกิดโรงเรียนต้นแบบการเพาะเลี้ยงจังหวัดอินทรีย์โดยใช้เทคโนโลยี IoT ผลผลิตถูกนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารใหม่ที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคที่หลากหลายภายใต้ตรา “จิริด แบรินด์ (JIRID BRANDS)” ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่พร้อมรับประทานสำหรับอิมหนึ่งมือและเป็นขนมทานเล่น (Snack) คือ ผลิตภัณฑ์ผงโปรตีนจังหวัด ผลิตภัณฑ์จังหวัดพริกทอดกรอบสมุนไพร สำหรับขนมไทยโบราณเสริมโปรตีนจังหวัด คือ ขนมไทยกสิบลำดวน ขนมสอดโบราณ โดยจัดจำหน่ายแบบพรีออเดอร์ (Pre-order) บนสื่อออนไลน์และหน้าร้าน รวมถึงการนำสินค้าชุมชนชนิดอื่น ๆ ที่มีอัตลักษณ์ตาพระยาเข้ามาจำหน่ายด้วย ซึ่งในอนาคตพื้นที่ชุมชนตำบลตาพระยาสามารถเป็นแหล่งจัดจำหน่ายและศูนย์กระจายสินค้าชุมชนทั้งภายในประเทศไทยและส่งออกต่างประเทศ เช่น กัมพูชา จีน ญี่ปุ่น ยุโรปและอเมริกา เป็นต้น สามารถทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้า เกิดการรวมกลุ่มทุกช่วงวัย มีกลุ่มสัมาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนสินค้าชุมชนมีมาตรฐานการผลิตปลอดภัยออกสู่สากล

กระบวนการ

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประชุมชี้แจงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบถึงการดำเนินโครงการฯ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การจัดกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรโครงการร่วมกับภาคีเครือข่าย (2) ทำการวางแผนและติดตามการทำงานของบัณฑิตและประชาชนตามแนวทาง C-01 ถึง C-06 และ (3) ประเมินผลการดำเนินงานด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และปัญหา/อุปสรรคที่พบจากการดำเนินงาน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุตำบลตาพระยา อบต.ตาพระยา สนง.พัฒนาชุมชนอำเภอตาพระยา อบจ.สระแก้ว มรภ.วไลยอลงกรณ์

ผลผลิต

1. เกิดผลิตภัณฑ์คือ ผงโปรตีนจิ้งหรีด พร้อมรับประทานและผงจิ้งหรีดพริกทอดกรอบสมุนไพร

2. เกิดช่องทางการจำหน่ายสินค้าคือ แบบมีหน้าร้านและออนไลน์

ผลลัพธ์

เกิดการรวมกลุ่มอาชีพทุกช่วงวัย และครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น 4,219 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 13.62 ของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ตำบลตาพระยาได้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านมากมายมาทำแล้วก็หายไปไม่ต่อเนื่องทำให้ชาวบ้านรู้สึกถึงความไม่จริงจังและไม่อยากให้ความร่วมมือ แต่พอทีม มรภ.วไลยอลงกรณ์ฯ เข้าพบท่านนายก อบต.ตาพระยา (พันเอกนิวัฒน์ หาญประสพ) ชี้แจงรายละเอียดและกระผมเป็นผู้ประสานงาน การดำเนินงานของทีม มรภ.วไลยอลงกรณ์ฯ เป็นไปแบบต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 และเห็นผลเชิงประจักษ์ที่ได้รับรางวัล U2T National Hackathon 2021 และทำให้ตำบลเราเป็นที่รู้จักว่าเป็น “ตำบลจิ้งหรีด” มีทั้งโรงเรียน ผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายสินค้า และชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น กระผมอยากให้ขยายผลพัฒนาในพื้นที่อื่น ๆ และสนับสนุนให้ชาวบ้านเล็งเห็นความตั้งใจของคณะทำงาน พร้อมทั้งกระผมตัวแทนชุมชนตำบลตาพระยาขอขอบคุณ มรภ.วไลยอลงกรณ์ฯ และกระทรวง อว. ที่เล็งเห็นปัญหาชาวบ้านเราและร่วมแก้ปัญหาชาวบ้านตำบลตาพระยาของเราขอบคุณมากครับ”

นายระพีพัฒน์ อุตะเกา

นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ อบต.ตาพระยา

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐลิมา โทชนันท์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณพัทธ์ บัวฉวน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุ้นแสนหา
4. อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุขา (อาจารย์นักพัฒนา)
5. อาจารย์ปรีชญา รุ่งวิกรัยกานต์ (อาจารย์นักพัฒนา)

ตำบลทัพไทย ประทับใจเมื่อมาเยือน

ตำบลทัพไทย อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

ตำบลทัพไทยเป็นพื้นที่ติดชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นอีกหนึ่งตำบลที่น่าสนใจและอยากเชิญชวนทุกคนให้มาเที่ยวกัน ที่นี่ยังมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายหลากหลาย มีวัฒนธรรม และเชื้อชาติ (ไทย-กัมพูชา มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านทรัพยากร เช่นอ่างเก็บน้ำแตรระบบชลประทาน มีจุดชมวิว แหล่งตัดหินโบราณสระเพลง จุดชมวิวผาหิน ตัด ละลุทัพไทย และโครงการในพระราชดำริทั่วมีสยามที่มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งโดยเฉพาะการทำเห็ด ที่พร้อมได้รับการพัฒนา ต่อยอด ให้เกิดผลิตภัณฑ์และรายได้เพิ่มขึ้นในชุมชน

กระบวนการ

โดยเริ่มจากการทำแผนโครงการ ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินโครงการเพื่อวางแผนสำรวจบริบทชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชน ดำเนินโครงการลงพื้นที่ โดยการแบ่งกลุ่มเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และสรุปผลการสำรวจบริบทชุมชน และรายงานข้อมูลการสำรวจบริบทชุมชน ต่อผู้นำชุมชน และชาวบ้าน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลทัพไทย ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ตำบลทัพไทย อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ทั้งจำนวน 12 หมู่บ้าน และความร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้ และพัฒนาการเกษตรหมู่บ้านทั่วมีสยาม

ผลผลิต

ชุมชนมีองค์ความรู้ในการทำผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การทำน้ำพริกเห็ด และสเปรย์กระดุกไก่อดำ เพื่อใช้ในครัวเรือน และต่อยอดเพื่อการจำหน่าย รวมทั้ง กิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายในผู้สูงอายุที่เสริมทักษะคนในชุมชน สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้เบื้องต้น

ผลลัพธ์

1. องค์ความรู้ในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
2. องค์ความรู้ในการทำผลิตภัณฑ์พริกเห็ด
3. องค์ความรู้ในการทำผลิตภัณฑ์สเปรย์กระดุกไก่อ

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มาส่งเสริมทำกิจกรรมต่างๆ มีประโยชน์มาก อยากให้มหาวิทยาลัยทำโครงการดีๆ แบบนี้อีกอย่างต่อเนื่อง”

คุณธรรม เกิดปรี

“ชอบได้ที่มาร่วมกิจกรรม ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ชาวบ้านได้อาชีพเสริม ขอบคุณมากที่มา”

คุณล้วน มุกแสง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.ประวิทย์ ธงชัย (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.วุฒินันท์ สีเตชะ
3. อาจารย์เทพมานพ ลิขิตวิเศษกุล
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศณ เกียรติกิจ้อง
5. อาจารย์ปยุตพัฒน์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์ไชยวัฒน์ สมสอางค์ (อาจารย์นักพัฒนา)

ร้อยเรื่องราว ชาวทพรราช

ตำบลทพรราช อำเภอตาพระยา

จังหวัดสระแก้ว

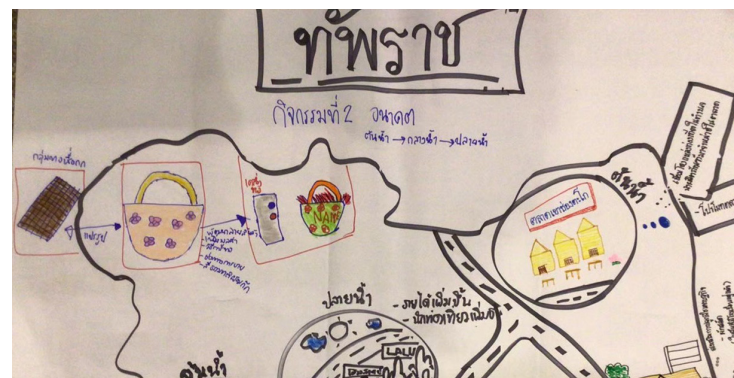
ตำบลทพรราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กำหนดเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น โดยมีการเริ่มต้นการพัฒนา ในปี 2562 มหาวิทยาลัยได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาความยากจนใน 2 หมู่บ้าน จาก 17 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 3 บ้านหนองปรือ ได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการทำเกลือปลาเกลือใช้จากเส้นทางการผลิตปลาสด นำมาผลิตเป็นข้าวเกรียบจากเกลือปลา โดยผู้คิดค้น คืออาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทรสุชา และพื้นที่ หมู่ 12 บ้านคลองยาง เป็นพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาการเลี้ยงจิ้งหรีดด้วยการลดต้นทุนการเลี้ยงแบบครบวงจร อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการเลี้ยงหนูนาก และการต่อยอดการทำกลุ่มดอกไม้จันทน์ โดยอาจารย์คณิต เรืองขจร ในปี พ.ศ. 2563 มหาวิทยาลัยฯ ได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลทพรราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว เป็นการส่งเสริมให้เกิดเป็นชุมชนสุขภาวะ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ

มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาตำบลทพรราช เป็นชุมชนสุขภาวะ การดูแลผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 3) เพื่อพัฒนาให้เกิดศูนย์การเรียนรู้สำหรับเป็นชุมชนสุขภาวะผู้สูงอายุ 4) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน 5) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเสริมสร้างและพัฒนาตำบลทพรราชเป็นชุมชนสุขภาวะ การดูแลผู้สูงอายุ และในปี พ.ศ. 2564 มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ แบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) โดยมีองค์ประกอบหลัก

กิจกรรมที่ 1 การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับ OTOP / อาชีพอื่น ๆ) (A) ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้ 1. อบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกก “ลายขอลีริวัฒน์วีรฯ”

กิจกรรมที่ 2 การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) (B) ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้ 1. อบรมแนวทางการพัฒนาตลาดชุมชนและให้ความรู้เกี่ยวกับโควิด 19 2. ประชุมชี้แจงแนวทางการจัดระเบียบตลาดชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Healthcare / เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) (C) ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้ 1. ประชุมเครือข่ายความร่วมมือขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 2. อบรมกระบวนการ เทคนิค และรูปแบบการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ 3. อบรมออกแบบหลักสูตร และการบริหารโรงเรียนผู้สูงอายุ 4. อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะแกนนำผู้สูงอายุ 5. ประชุมจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/ Circular Economy (การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชน)(D) ประกอบไปด้วยกิจกรรมดังนี้ 1. อบรมศิลปะประดิษฐ์จากฟางข้าว

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

กลไกสำคัญจากการถอดองค์ความรู้จากโครงการครั้งนี้ คือ กระบวนการสร้างการทำงานแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น ที่เน้นการสร้างผู้นำชุมชนและท้องถิ่น และกระบวนการสร้างผู้นำเพื่อการพัฒนาตำบล โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวจากภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลทพรราช โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั้ง 3 แห่งในพื้นที่ รวมถึงการนำเยาวชนในพื้นที่ให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเป็นผู้นำและผู้สูงอายุ โดยการคำนึงถึงปัญหาและความสำคัญของปัญหาในพื้นที่เป็นหลัก

กระบวนการ

ตำบลทพรราช มีการพัฒนารูปแบบการใช้นวัตกรรม โดยการใช้นวัตกรรมกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผลกิจกรรม และการปรับปรุงแก้ไขปัญหา จากภาคีเครือข่ายที่ได้มีการสร้างความเข้าใจและดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้น จนนำไปสู่การพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป้าหมายพัฒนาชุมชน อำเภอตาพระยา องค์การบริหารส่วนตำบลทพรราช สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว ประชาชนในพื้นที่ตำบลทพรราช กลุ่มผู้ค้าตำบลทพรราช กรมทางหลวงสระแก้ว สำนักงานสาธารณสุข อำเภอตาพระยา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ กำนันตำบลทพรราช ชมรมผู้สูงอายุตำบลทพรราช เยาวชน ชมรมทูปีนัมเบอร์วัน อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลทพรราช วัดหนองตม

ผลผลิต

เสื่อกก กระเป๋าจากเสื่อกก หุ่นประดิษฐ์ จากฟางข้าว โรงเรียนผู้สูงอายุ ชาวเกรียบเกล็ดปลา ปลาต้มไร้ก้าง เมล่อน ข้าวหอมมะลิ กข 105

ผลลัพธ์

ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 20 และสามารถลดรายจ่ายจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ประชาชนรวมถึงผู้นำชุมชน ตำบลทพรราช ได้ให้ความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจ ร่วมกับ มรท.วไลยอลงกรณ์ฯ ในการพัฒนาตำบลทพรราช ในทุก ๆ มิติ ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถพัฒนาและต่อยอดให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์”

นายโกเมศ เพชรโกมล กำนันตำบลทพรราช

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์คณิต เรืองขจร (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ปยุตฉานันท์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)

ทัพเสด็จเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว มีเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ระยะทางค่อนข้างไกล มีด้านความมั่นคงทหาร รั้วลวดหนามขนาดใหญ่ริมทาง และหลุมหลบระเบิดเป็นระยะ ๆ หมู่บ้านเป้าหมายของเราคือ หมู่บ้านที่เลี้ยงไหมอีรี่ หมู่บ้านนี้เลี้ยงไหมอีรี่เป็นอาชีพมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ได้เข้ามาส่งเสริมอาชีพ ตั้งแต่ปี 2562-2564 และยังคงเนื่องมาจนถึงปี 2565 ผลการดำเนินการที่ผ่านมาจนทำให้เกิดผลสำเร็จของโครงการ เริ่มจากโจทย์การพัฒนาศักยภาพการเลี้ยงไหมอีรี่ให้ได้มาตรฐานเราได้รับโอกาสจากประธานกลุ่มผู้เลี้ยงไหมอีรี่บ้านน้อย (นางวันดี โคตรนาม) และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทโคคูนิค เข้ามาให้ความรู้ทำให้ชุมชนเกิดการ up-skill และสร้างความมั่นใจและความมั่นคงของตลาดรับซื้อรังไหมอีรี่ ด้วยองค์ความรู้และความตั้งใจทำให้ผลผลิตรังไหมอีรี่ของกลุ่มเลี้ยงไหมนั้นได้รับค่าขึ้นชมจากภาครัฐและเอกชนที่รับซื้อ โดยการันตีจากการตรวจคุณภาพที่ได้เกรด A มาโดยตลอด จึงทำให้ชุมชนมีรายได้และมีอาชีพเสริมให้กับครอบครัว

สมาชิกกลุ่มเป็นผู้เชี่ยวชาญการเลี้ยงไหมและเป็นผู้ค้นพบไหมอีรี่สีทอง และได้ขึ้นทะเบียนในชื่อ “ไหมมันสำปะหลังสระแก้ว” ครั้งแรกในประเทศไทย และความสำเร็จของการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไหมคือ การรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภายใต้ชื่อ “กลุ่มผู้เลี้ยงไหมอีรี่และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไหมอีรี่ตำบลทัพเสด็จ” เรามองเห็นถึงโอกาสของกลุ่มที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ที่มั่นคงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐและเอกชนผ่านการเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจัดตั้ง “ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงไหมอีรี่ตำบลทัพเสด็จ” ได้อนุเคราะห์พื้นที่ของบ้านปานาง จัดตั้งเป็นศูนย์ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้สนใจการเลี้ยงไหมอีรี่ เข้าศึกษาดูงานสถานศึกษาโรงเรียนในตำบล หน่วยงานภาครัฐ

ความลับของทัพเสด็จ ตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

ทำให้ศูนย์เราเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ สร้างอาชีพ และแหล่งท่องเที่ยวให้คนในชุมชน และเรายังมีผลิตภัณฑ์เด่นของทัพเสด็จคือ “ดักแด้ไหมอีรี่” ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากกระบวนการเลี้ยงไหม ปัญหาที่พบคือ เนื้อสัมผัสของดักแด้ค่อนข้างแข็ง ทำให้ไม่เป็นที่นิยมรับประทาน จึงมีแนวคิดที่จะแปรรูปเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาและเพื่อเพิ่มมูลค่า เนื่องจากทัพเสด็จเป็นพื้นที่ห่างไกลผลิตภัณฑ์แปรรูปชนิดกึ่งแห้งหรือแห้ง จะตอบโจทย์ปัญหา จึงเป็นที่มาของ “เส้นบะหมี่อบแห้งจากดักแด้ไหมอีรี่” นำมาเพิ่มมูลค่าผ่านการประยุกต์ใช้องค์ความรู้เทคโนโลยีแปรรูปอาหาร เพื่อสร้างความรู้ สร้างอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนของตำบลทัพเสด็จ และมีโอกาสนำสินค้าชุมชนไปประชาสัมพันธ์ในหลายโอกาส และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ปัจจุบันยังคงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสม และดึงดูดีใจผู้บริโภคเพื่อผลิตจำหน่ายในอนาคต

กระบวนการ

ในปี 2565 ทางทีมงานได้ดำเนินการร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เข้ามาเยี่ยมเยียนกลุ่มผู้เลี้ยงไหมอีรี่ และดำเนินกิจกรรมยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ โดยดำเนินการทบทวนบริบทชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาตำบล นอกจากนี้ยังดำเนินกิจกรรมอบรมการดูแลสุขภาพตัวเองเบื้องต้นและการเลือกรับประทานอาหารให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และกิจกรรมอบรมการแปรรูปอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เส้นบะหมี่อบแห้งจากดักแด้ไหมอีรี่ และผงโรยข้าวจากดักแด้ไหมอีรี่

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์มีความตั้งใจในการเข้ามาช่วยในการพัฒนาท้องถิ่น และการทำงานร่วมกับชุมชนอย่างจริงจัง ซึ่งทุกกิจกรรมทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงและช่วยให้เรามีรายได้ มีอาชีพ ทำให้ไม่ต้องไปหางานทำที่ต่างจังหวัดห่างไกลจากครอบครัว”

นางประเทือง สุนศิลา

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.จารุพันธ์ ไชยนาม (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์พรณี พิมพ์โพธิ์
3. อาจารย์ฉัตรชัย แสนขวัญแก้ว
4. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)
5. อาจารย์ไชยวัฒน์ สมสอแสง (อาจารย์นักพัฒนา)

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ปัจจุบันตำบลทัพเสด็จ ยังคงดำเนินการเลี้ยงไหมอีรี่ในช่วงเดือน มิถุนายน-มกราคม ของทุกปี เพราะมีวัตถุดิบใบมันสำปะหลังเพียงพอต่อการเลี้ยง และยังคงขายให้ทั้งบริษัทโคคูนิค และโครงการศิลปาชีพศึกษาพัฒนาไหมไทย พื้นบ้านไหมดาดลาและแมลงทับกรมหม่อนไหมสระแก้ว และผลิตภัณฑ์จากดักแด้ไหมอีรี่มีการดำเนินการผลิตเป็นครั้งแรกในการนำไปโชว์ในงานแสดงสินค้าของมหาวิทยาลัย และได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมเป็นอย่างดี โดยในอนาคตเรามุ่งประเด็นในการสร้างและขยายกลุ่มอาชีพการเลี้ยงไหมอีรี่เพื่อเป็นช่องทางในการหารายได้เสริมให้กับชุมชน เชื่อมโยงกลุ่มอาชีพการเลี้ยงไหม และการทอผ้าในชุมชนให้เกิดเป็นกลุ่มผลิตเส้นไหม สร้างองค์ความรู้ในการปั่นเส้นไหมอีรี่ และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไหมอีรี่ ชุมชนสร้างรายได้จากการเลี้ยงไหมเพื่อขายรังไหม ขายเส้นไหม และทอผ้าไหมอีรี่ และที่สำคัญคือการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากดักแด้ไหมอีรี่ให้มีความน่าสนใจและหลากหลาย เพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ในครัวเรือน และผลักดันให้เป็นตำบลไหมอีรี่สีทอง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทัพเสด็จ, โครงการศิลปาชีพศึกษาพัฒนาไหมไทย พื้นบ้านไหมดาดลาและแมลงทับ, สำนักงานพัฒนาชุมชน, บริษัทโคคูนิคจำกัด, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, กลุ่มผู้เลี้ยงไหมอีรี่ตำบลทัพเสด็จ

ผลผลิต

ข้อมูลวิเคราะห์ตำบล แผนพัฒนาตำบล เส้นบะหมี่อบแห้งจากดักแด้ไหมอีรี่ และผงโรยข้าวจากดักแด้ไหมอีรี่

ผลลัพธ์

การทบทวนศักยภาพทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนและเกิดแผนการพัฒนาตำบล 1 แผน และผู้สูงอายุได้รับความรู้ 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการดูแลสุขภาพอารมณ์ สุขภาพจิตใจ และลดภาวะความเครียดในวัยเกษียณ และการสร้างทักษะใหม่การแปรรูปเส้นบะหมี่สด และผงโรยข้าวจากดักแด้ไหมอีรี่

“तालङ्गใน ในฝัฒนชุมชนต้นแบบ สุขภาวะสูงวัย”

ตำบลतालङ्งใน อำเภอวงน้ำเย็น
จังหวัดสระแกว

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล
สร้างรากแก้วให้ ประเทศแบบบูรณาการ 1 ตำบล
1 มหาวิทยาลัย ตำบลतालङ्งใน อำเภอวงน้ำเย็น จังหวัดสระแกว
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีพุทธศักราช 2564 ดำเนินการตามเป้าประสงค์กระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) การ
พัฒนาศักยภาพกำลังคน พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี
และนวัตกรรมใหม่ ๆ ร่วมกับพัฒนาสัมมาชีพ สร้างรายได้
โดยพัฒนาจากพื้นฐานของตำบลเป็นหลักและผลักดัน
การใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างมีศักยภาพเพื่อขับเคลื่อน
ประเทศ ความสำเร็จของโครงการฯบรรลุ 3 เป้าหมาย
ด้านพัฒนาคุณภาพกลุ่มเปราะบาง ด้านการสร้างสัมมาชีพ
ในพื้นที่ และด้านวิสาหกิจชุมชน

กระบวนการ

ทีมงานโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
และเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณ ตำบลतालङ्งใน
อำเภอวงน้ำเย็น จังหวัดสระแกว จากวิเคราะห์โจทย์การ
พัฒนาพื้นที่ในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและ
ยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานรากโดยเอาปัญหา
ตำบลเป็นที่ตั้งจากกระบวนการวิเคราะห์ชุมชน
ร่วมกันกับตัวแทนผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน 21 หมู่บ้าน)
ไปสู่การกำหนดโจทย์พัฒนาพื้นที่ ได้แก่ ความต้องการ
ด้านองค์ความรู้ด้านทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ใน
ชุมชนโดย เช่น การทำยาต้ม ยาหม่อง เหยียดสมุนไพร
ตามเทศกาลงานประเพณี หรือ การนวดไทยแบบ
สร้างรายได้หมุนเวียนชุมชน เป็นต้น

ทีมงานดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
และเตรียมความพร้อมผู้วัยเกษียณโดยการส่งเสริมและ
สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ
ในชุมชนและสังคมให้มากขึ้น โดยเน้นบทบาทในด้าน
การถ่ายทอดภูมิปัญญา และประสบการณ์ที่มีอยู่ไปสู่คน
รุ่นหลัง ซึ่งการจัดกิจกรรมอบรมการทำผลิตภัณฑ์ยา
หม่องคลายเส้นให้กับผู้สูงอายุ และอบรมการนวดผ่อนคลาย
สำหรับผู้สูงอายุในตำบลतालङ्งใน อำเภอวงน้ำเย็น
จังหวัดสระแกว เพื่อทำให้ผู้สูงอายุการรู้สึกถึงคุณค่าใน
ตนเองเป็นพื้นฐานของสุขภาพจิตในผู้สูงอายุ ซึ่งหากได้
ใช้เวลาหรือมีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อการใช้เวลาให้เป็น
ประโยชน์และมีแนวทางในการดูแลตนเองได้ทั้งสุขภาพ
กายและจิตในการดำรงชีวิตประจำวัน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลตาหลังใน พัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว เกษตรจังหวัดสระแก้ว เป็น ภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาตำบล อสม. ตำบลตาหลังใน และ ผู้ใหญ่บ้าน

ผลผลิต

1. ยาหม่องคลายเส้น
2. องค์ความรู้ด้านการนวดผ่อนคลายทางการ เกษตรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลลัพธ์

ผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ : ชุมชนมีโอกาสนำ องค์ความรู้ที่ได้ไปต่อยอดเพื่อสร้างอาชีพในอนาคต โดยมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5

ผลลัพธ์เชิงสังคม :

1. เกิดการร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและ ประชาชน
2. เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ และพัฒนา ศักยภาพคนในชุมชน
3. กลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุได้มี การสร้างความตระหนักคุณค่าตนเองจากการทำกิจกรรม

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

1. เกิดทักษะทำงานร่วมกันของคนในชุมชน
2. ชุมชนเกิดการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการจัดการสูง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัทมาภรณ์ เจริญนนท์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์จุฑาวรรณ นวลจันทร์คง
3. อาจารย์นันทิกา แก้วลีลาวรรณ
4. อาจารย์สิโรรัตน์ จันทาม
5. อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุชา (อาจารย์นักพัฒนา)

“ทุ่งมหาเจริญ” ชุมชนต้นแบบ เกษตรปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอนำเข้ จังหวัดสระแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอนำเข้ จังหวัดสระแก้ว โดยเริ่มดำเนินโครงการระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562) – โครงการระยะที่ 3 (พ.ศ. 2564) ซึ่งโครงการได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาโครงการให้มีคุณภาพและความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ในปีพุทธศักราช 2565 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดทำโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก (โครงการระยะที่ 4) ได้มีการดำเนินงานจนเกิด ผลสำเร็จ พบว่า ตำบลทุ่งมหาเจริญ สามารถพัฒนาศักยภาพจากตำบลที่อยู่รอด (ปี 2564) พัฒนาระดับขั้นสู่ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง (ปี 2565) ความสำเร็จในการดำเนินโครงการพบว่าสิ่งที่เห็นชัดเจน คือ ประชาชน มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาอาชีพ พัฒนาชุมชน เกิดการรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน ประชาชนพื้นที่อื่น ๆ เริ่มตื่นตัวเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเรียนรู้เพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง ในการไปปรับใช้ยังพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรต่าง ๆ เกิดการตระหนักรู้และเข้ามาให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนเกือบทุกมิติ ประชาชนเริ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้ เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ ประชาชนเริ่มมีคุณภาพชีวิตไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ในอดีตพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น อ้อย มันสำปะหลัง และไม้ผลบางชนิด เป็นต้น ซึ่งการปลูกพืชเชิงเดี่ยวต้องใช้ต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง รวมทั้งต้องใช้พื้นที่ดินขนาดใหญ่และเก็บผลผลิตได้ปีละ 1 ครั้ง ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ปีละ 1 ครั้ง เกษตรกรมีรายรับช่องทางเดียวและอาจมีรายได้น้อยหรือขาดทุนในสภาวะที่ราคาผลผลิตตกต่ำหรือผลผลิตไม่ได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงเข้าไปให้ความรู้แก่เกษตรกร และส่งเสริมด้านอาชีพด้านเกษตรประเภทอื่น ๆ มหาวิทยาลัยฯ จึงได้จัดโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับชุมชนฐานราก ซึ่งมีประชาชนและเกษตรกร หมู่ที่ 1 – 28 ของตำบลทุ่งมหาเจริญ เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ในการทำเกษตรที่ถูกต้องและมีความปลอดภัย โดยปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรชุมชนบ้านแก่งสะเดา ตำบลทุ่งมหาเจริญ ได้เป็นชุมชนต้นแบบแนวคิดในการเปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการพืชผักสมุนไพร จากจุดเริ่มต้นที่ทดลองปลูกเพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือนและภายในชุมชน ปัจจุบันสามารถยกระดับขึ้นเป็นชุมชนผลิตพืชผักสมุนไพรปลอดภัย (GAP) และสามารถส่งออกไปจำหน่ายไปยังพื้นที่นอกชุมชน ในอนาคตชุมชนมีแนวคิดในการฟื้นฟูระบบการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยการนำศักยภาพของพื้นที่การท่องเที่ยวทางน้ำ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้เชื่อมโยงกับด้านการเกษตร และวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกหนึ่งแห่งของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เป็นการสร้างรายได้และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนพัฒนาศักยภาพตำบล (SWOT Analysis) วิเคราะห์ศักยภาพตำบลตามหลักการ 16 เป้าหมาย อว. ของนายแพทย์ประเวศ วะสี

2. การทบทวนและศึกษาผลการดำเนินงานจากโครงการที่ผ่านมา มีการวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล นำหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการพัฒนาชุมชน และหลักการ “บวร” เพื่อมาออกแบบกิจกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

3. จัดกิจกรรมอบรม การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชนให้ผ่านมาตรฐาน ไร่รับรองแหล่งผลิต GAP ของพืชผักสมุนไพร กิจกรรมการพัฒนาระบบจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชน กิจกรรมการพัฒนากระบวนการแปรรูปพืชผักสมุนไพรด้วยระบบพลังงานแสงอาทิตย์ กิจกรรมการพัฒนากระบวนการท่องเที่ยวของชุมชน ตำบลทุ่งมหาเจริญ และกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ผู้สูงอายุและเพื่อส่งเสริมด้านอาชีพการผลิตถุ้งหอมสมุนไพร

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่ายที่ร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนตำบลทุ่งมหาเจริญ ได้แก่

1. สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาจันทบุรี
2. สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครนายก
3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปราจีนบุรี
4. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
5. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสระแก้ว
6. สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว
7. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว
8. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว
9. ที่ทำการปกครองอำเภอวังน้ำเย็น
10. สำนักงานเกษตรอำเภอวังน้ำเย็น
11. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ
12. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งมหาเจริญ
13. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวังน้ำเย็น
14. โรงเรียนบ้านแก่งสะเดา
15. วัดแก่งสะเดา

ผลผลิต

1. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เพื่อการขอไร่รับรองแหล่งผลิต GAP พืช เกิดศูนย์การเรียนรู้เกษตรปลอดภัย (GAP) แบบครบวงจร จำนวน 1 แห่ง

2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การบริหารตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยของชุมชนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผักผลไม้สมุนไพรปลอดภัยบ้านแก่งสะเดา จำนวน 1 กลุ่ม

3. กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้การแปรรูปพืชผักสมุนไพร ด้วยระบบพลังงานแสงอาทิตย์ ได้นวัตกรรมตู้อบพืชผักสมุนไพรด้วยระบบพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน 1 ผลงาน เกิดผลิตภัณฑ์ถุ้งหอมสมุนไพร และลูกประคบสมุนไพร

4. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนากระบวนการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลทุ่งมหาเจริญ ได้แนวทางการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวของชุมชนตำบล จำนวน 1 แนวทาง

ผลลัพธ์

1. ประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ เข้าร่วมโครงการร้อยละ 100 ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. มีเกษตรกรเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตผักผลไม้สมุนไพรปลอดภัยบ้านแก่งสะเดา จากเดิมมีสมาชิกของกลุ่มจำนวน 25 คน เพิ่มเป็น 35 คน คิดเพิ่มเป็นร้อยละ 40 พื้นที่ปลูกผักปลอดภัยจากพื้นที่เดิม มีจำนวน 15 ไร่ (ปี 2564) เพิ่มเป็น 20 ไร่ (ปี 2565) คิดเพิ่มเป็นร้อยละ 33.33 จากรายได้การจำหน่ายสินค้าเกษตรจากเดิมมีรายได้ประมาณวันละ 1,500 บาท เพิ่มมาเป็นวันละ 2,000 บาท คิดเพิ่มเป็นร้อยละ 33.33 และการเปิดตลาดสินค้าเกษตรกรในพื้นที่หน้าวัดบ้านแก่งสะเดา เป็นตลาดที่สร้างขึ้นใหม่โดยเกิดการรวมกลุ่มของคนในชุมชนที่ต้องการนำสินค้าทางการเกษตรมาจำหน่ายให้กับคนในชุมชน โดยมีซุ้มจำหน่ายสินค้าจำนวน 8 ซุ้ม สามารถสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในชุมชน

3. มีเกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มผลิตผักผลไม้สมุนไพรปลอดภัยบ้านแก่งสะเดา เพิ่มขึ้นร้อยละ 50

4. ภาศึเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จำนวน 15 เครือข่าย

จากการทบทวนและวิเคราะห์ศักยภาพตำบลตามเป้าหมายตำบล 16 ประการ พบว่าตำบลทุ่งมหาเจริญ พัฒนาศักยภาพจากตำบลที่อยู่รอด (ปี 2564) พัฒนาระดับขั้นสู่ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง (ปี 2565)

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอบคุณและให้การชื่นชมมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในโอกาสต่อไปต้องการให้มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะด้านการสร้างเศรษฐกิจให้เกิดการหมุนเวียนภายในชุมชน ประชาชน มีช่องทางในการสร้างรายได้แก่ครัวเรือน การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยให้มากขึ้น และประชาชนต้องการให้มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาช่วยขับเคลื่อนพื้นฟูระบบการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยการนำศักยภาพของพื้นที่การท่องเที่ยวทางน้ำ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้เชื่อมโยงกับด้านการเกษตรและวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกหนึ่งแห่งของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เป็นการสร้างรายได้และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต”

นางสาวญาณิษฐ์ พรหมศร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธวัชชัย มูลตลาด (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ศิริวิมล ศรีมีทรัพย์
3. อาจารย์วิเชียร พุทศศรี
4. อาจารย์วรารุณี คำพานิช (อาจารย์นักพัฒนา)

โคกสูงสดใส เข้าใจชุมชน

ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว คณะทำงานได้ดำเนินกิจกรรมจำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมวิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหาของตำบล ร่วมกับผู้บริหารเทศบาลตำบลโคกสูง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พบว่าในพื้นที่มีปัญหาเกี่ยวกับรายได้ของครัวเรือน ปัญหาการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร และปัญหาสุขภาพของประชาชน 2) กิจกรรมการฝึกอบรมการทำสมุนไพรแช่เท้าให้กับผู้สูงอายุในตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว โดยผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร และได้ฝึกการทำสมุนไพรแช่เท้าโดยวิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสูง

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการมีภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วม ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกสูง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มผู้สูงอายุ

ผลผลิต

จากการลงศึกษาข้อมูลชุมชนต้องการให้มีการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริมการรวมกลุ่มอาชีพทำสมุนไพรแช่เท้า เพื่อสร้างรายได้ โดยเฉพาะการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และสามารถแก้ไขปัญหาพร้อมกับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดรายได้ให้กับคนได้ชุมชนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10

กระบวนการ

โครงการได้มีการจัดกิจกรรมโดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก รวมทั้งการสนทนากลุ่ม การลงสำรวจพื้นที่ภายในชุมชนเพื่อค้นหาปัญหาความต้องการ พบว่า ชุมชนไม่มีสินค้า OTOP ที่จะสร้างรายได้ให้กับประชาชนไม่มีการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ประชาชนในพื้นที่ไม่มีน้ำทำการเกษตร และแผนการพัฒนาในอนาคตชุมชนต้องการให้มีการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพเสริม รวมกลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ โดยเฉพาะการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

ประชาชนในชุมชนให้ความสนใจในกิจกรรมและเห็นว่ากิจกรรมมีประโยชน์ตรงกับปัญหากับความต้องการและสามารถนำความรู้จากการจัดกิจกรรมไปใช้ในการดูแลสุขภาพได้

“รู้สึกดีใจที่ทางมหาวิทยาลัยได้เข้ามาช่วยพัฒนาคนในชุมชนให้ได้มีอาชีพเสริมมีรายได้เพิ่มขึ้นและอยากให้เราช่วยส่งเสริมแบบนี้เรื่อย ๆ”

นางอำพร เพชรสมบัติ ชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลโคกสูง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ดร.จรรุณี มุมบ้านเช่า (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์วิไลลักษณ์ เรืองสม
3. อาจารย์ ดร.ดาวราย ลิมสายหัว
4. อาจารย์ดวงพร อุไรวรรณ
5. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์สลิลรดา รัตน์พลที (อาจารย์นักพัฒนา)

“เห็ดจากฟางข้าว” ต่อยอดพัฒนา สร้างอาชีพให้ชุมชน

ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

การดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2562-2564 กระบวนการต้นน้ำ คือ การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องศึกษาชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว และจัดทำแผนปฏิบัติการเพิ่มรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐ อาทิเช่น ส่วนปกครองอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากมุ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว เพื่อสำรวจบริบทชุมชน คราวเรือนเป้าหมาย และจัดทำฐานข้อมูลตำบลโนนหมากมุ่น เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเพิ่มรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน กระบวนการกลางน้ำ การเพาะเห็ดนางฟ้าด้วยวัสดุจากฟางข้าวเพื่อสร้างจิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น วัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการผลิตเห็ดนางฟ้า โดยใช้วัสดุจากฟางข้าวให้แก่กลุ่มเป้าหมาย 2) เพื่อพัฒนาอาชีพการเพาะเห็ดฟางโดยใช้วัสดุจากฟางข้าว 3) เพื่อนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับฟางข้าว และเกิดการหมุนเวียนเศษวัสดุธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด (zero waste) 4) กระบวนการปลายน้ำคือผลผลิตที่ได้จากเห็ด เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างอาชีพให้กับกลุ่มเพาะเห็ด จากการดำเนินกิจกรรมโครงการในพื้นที่ พบว่า ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ประชาชนในพื้นที่ตำบลโนนหมากมุ่น สามารถผลิตเห็ดขายเป็นรายได้เสริมได้ และมีรายได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับยังมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาใช้สถานที่และอุปกรณ์ ไปจนถึงให้กลุ่มเพาะเห็ดบ้านโนนสูงเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเพาะเห็ดให้กับผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาสมาเรียนรู้การทำเห็ดนางฟ้ากับชุมชน

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ตำบลโนนหมากมุ่นเป็นตำบลที่อยู่ในอำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว สภาพบริบทของพื้นที่นั้นมีลักษณะเป็นชุมชนชนบทเป็นเขตพื้นที่ห่างจากตัวเมือง อยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากมุ่น เป็นเขตที่มีความเจริญทางด้านวัตถุน้อย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมง เลี้ยงสัตว์ มีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 800 ครัวเรือน กิจกรรมในตำบลโนนหมากมุ่น เครื่องมือวิเคราะห์ชุมชน SWOT ร่วมกันวิเคราะห์กับคนในชุมชนจนไปสู่แผนพัฒนาตำบลโนนหมากมุ่นในอนาคต ผลการวิเคราะห์พบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร มีศักยภาพในด้านผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับลูกบ้านได้เป็นอย่างดี มีความสามัคคีในการร่วมทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ ของหมู่บ้าน แต่จุดด้อยของตำบลนี้คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและร้อยละ 80 เป็นผู้หญิง ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณให้กับคนในชุมชน ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้คนในชุมชนมีการเตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ โดยมีการจัดอบรมด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และการอบรมด้านเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มทักษะ (Up-skilling) และเสริมทักษะใหม่ (Re-skilling) ด้วยการฝึกดูไส้แก้วเห็ดให้กับกลุ่มผู้สูงอายุเดิมที่อยู่ในชุมชนและเพิ่มทักษะใหม่ให้กับผู้ที่เตรียมความพร้อมสู่วัยเกษียณ ควบคู่กับแนวคิดที่จะช่วยสร้างความมั่นคงทางรายได้ของผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน

กระบวนการ

มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพรายตำบลโนนหมากมุ่น โดยยึดหลักการ 16 เป้าหมายของนายแพทย์ประเวศ วะสี ในการนำมาวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน และนำเครื่องมือในการวิเคราะห์ชุมชน SWOT เข้ามาช่วยในการวางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลโนนหมากมุ่น ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างตรงตามความต้องการของชุมชนและเกิดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาตำบลโนนหมากมุ่น

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจนจิรา นามิ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ปณิต สุขสร้อย
3. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหมากมุ่น, โรงเรียนบ้านโนนหมากมุ่น, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1-6

ภาคประชาชน: ผู้แทนจากตำบลโนนหมากมุ่น หมู่ที่ 1-6 กลุ่ม OTOP นวัตกรรม

ผลผลิต

1. ผลการประเมินศักยภาพของตำบลโนนหมากมุ่นเป็นตำบลพอเพียง
2. ความต้องการของชุมชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในชุมชน
3. แผนพัฒนาศักยภาพตำบลจำนวน 1 แผน

ผลลัพธ์

1. เกิดแผนพัฒนาศักยภาพตำบลจำนวน 1 แผน
2. ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้ 2 ด้าน คือ ด้านการดูแลสุขภาพอย่างง่าย และด้านการฝึกทักษะการถักแก้วเยติ

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนตำบลโนนหมากมุ่นได้ประโยชน์อย่างมากจากการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาช่วยเป็นองค์กรในการประสานงานและติดต่อแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งสามารถช่วยให้คนในชุมชนเกิดทักษะในการประกอบอาชีพเสริมในครัวเรือน และยังช่วยให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้น”

นางสาวอรุณี ระวิเวช

หนองม่วงสุขภาพดี ชีวิตสุข

ตำบลหนองม่วง อำเภอกอสุ่ง จังหวัดสระแก้ว

กระบวนการ

วางแผนประชุมที่ลงพื้นที่ชุมชน เตรียมความพร้อมของทีมดำเนินโครงการเป็นการเตรียมความพร้อมเรื่องการเป็นผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยผู้นำกลุ่มโดยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน ลงพื้นที่สำรวจบริบทชุมชน หมู่ที่ 1-14 เก็บข้อมูลของชุมชนและข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางสุขภาพของผู้สูงอายุ สรุปรูปข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่วางแผนเพื่อสรุปปัญหาทางสุขภาพและแนวทางการแก้ไข ปัญหา และจัดกิจกรรมอบรมการออกกำลังกายอย่างง่ายให้ผู้สูงอายุและกิจกรรมอบรมการประยุกต์ใช้สมุนไพรท้องถิ่นมาทำยาพอกเข้าสมุนไพร โดยจัดกิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 อบรมการออกกำลังกายอย่างง่ายให้ผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่ 2 อบรมการประยุกต์ใช้สมุนไพรท้องถิ่นมาทำยาพอกเข้าสมุนไพร

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองม่วง ผู้นำชุมชนในตำบลหนองม่วง และกลุ่มผู้สูงอายุในตำบลหนองม่วง

- ผลผลิต**
1. ข้อมูลของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นจุดท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนสามารถทำจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวได้
 2. กระบวนการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้อย่างยี่ด
 3. ตำรับสมุนไพรพอกเข้า บรรเทาอาการปวด

ภาพปัจจุบัน สู่ภาพอนาคต

ตำบลหนองม่วง อำเภอกอสุ่ง จังหวัดสระแก้ว เป็นที่มีความเจริญเติบโตในหลายด้าน แต่ยังมีปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาความยากจน ปัญหานี้จากการกักขังเพื่อนำทุนมาลงทุนในการประกอบอาชีพ และปัญหาที่สำคัญคือ การไม่มีทุนต่อยอดเพื่อการประกอบอาชีพตลอดจนปัญหาจากภัยแล้ง ในด้านความต้องการ ได้แก่ การมีรายได้ที่มั่นคง การส่งเสริมอาชีพเพื่อให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมด้านการส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการสร้างงาน เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและมั่นคงตลอดจนการส่งเสริมสินค้า พัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนให้เกิดความรู้ด้านเกษตร ด้านสาธารณสุข และในปัจจุบันตำบลหนองม่วงมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมาก จากการสำรวจพบว่า ผู้สูงอายุในตำบลหนองม่วงมีโรคเจ็บป่วย คือ โรคระบบกล้ามเนื้อเสื่อม เช่น การปวดเข่าจากโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ จึงได้มีการจัดกิจกรรม โดยการนำสมุนไพรท้องถิ่นมาใช้บรรเทาอาการของข้อเข่าเสื่อม และการออกกำลังกายอย่างถูกวิธี โดยใช้อย่างยี่ดในผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองในเบื้องต้นได้ เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชน

ผลลัพธ์

1. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานของชุมชนตำบลหนองม่วงและได้พัฒนาท้องถิ่นจำนวน 1 แผน
2. ได้สมุนไพรพอกเข้าเพื่อใช้บรรเทาอาการปวดข้อเข่าในสูงอายุ จำนวน 1 สูตร

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“อบต.หนองม่วง นายกและเจ้าหน้าที่ มีความยินดีอย่างมากในการจัดกิจกรรม และอยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่”

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์พลอยฉนวนรินทร์ ราวิณีจ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์อัษฎาวุฒิ โยธาสุภาพ
3. อาจารย์เพ็ญศรี ชิตบุตร (อาจารย์นักพัฒนา)

บอกเล่าเรื่องราวชาวหนองแวง

ตำบลหนองแวง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

พื้นที่ตำบลหนองแวงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ผู้คนก็อึดยาคัยดีเยี่ยมแถมและให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อมาเยือนมีวัฒนธรรมที่หลากหลายผสมผสานกันอย่างลงตัวมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย(วัฒนธรรม) ส่วนอาชีพก็เน้นการทำการเกษตรเป็นหลัก มีทั้งปลูกพืชเศรษฐกิจและการเลี้ยงสัตว์

ภาพปัจจุบันสู่อนาคต

จากการที่คณะทีมงานได้ลงพื้นที่ตำบลหนองแวงพบว่ามีปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนในช่วงของการเลือกตั้ง ปัญหายาเสพติด การทะเลาะวิวาทในกลุ่มวัยรุ่น ปัญหาความยากจนปัญหา ด้านอาชีพที่ไม่มั่นคง ปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมระบบและหนี้จากการกู้ยืมเพื่อนำมาลงทุน นอกจากนี้ยังพบความต้องการของประชาชนที่สำคัญ คือ ความต้องการมีรายได้ที่มั่นคง การส่งเสริมอาชีพเพื่อให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมด้านการส่งเสริมอาชีพ สำหรับภาพอนาคตของตำบลคือเป็นตำบลวิถีการเกษตรโดยใช้ภูมิปัญญาทางการเกษตรทั้งการจัดการน้ำและเกษตรอินทรีย์ ประชาชนมีรายได้และมีอาชีพที่หลากหลายพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น

กระบวนการ

คณะทำงานลงพื้นที่ตำบลหนองแวงเพื่อดำเนินกิจกรรมค้นหาศักยภาพของตำบลโดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชนท้องถิ่นทุกหมู่บ้าน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแวง
ผลผลิต

เกิดแนวทางในการแผนพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่
1. การส่งเสริมอาชีพชุมชน คือ การรวมกลุ่มทำไม้กวาด กลุ่มสิ่งทอ กลุ่มน้ายาล้างจาน กลุ่มทำไข่เค็ม การเลี้ยงเปิด การเพาะเชื้อเห็ด การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการถักไหมพรม
2.การอบรมเยาวชนด้านยาเสพติดและการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านกีฬา 3.การส่งเสริมกิจกรรมและพัฒนาแหล่งรวบรวมสินค้าเกษตรเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์จำหน่ายสินค้า การเกษตรและการฝึกอบรมทำลูกประคบสมุนไพรให้กับผู้สูงอายุ ๆ โดยใช้สมุนไพรที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น สามารถทำลูกประคบสมุนไพรได้จำนวน 24 ลูกและผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมจากการทำกิจกรรม และเกิดแนวคิดในการปลูกสมุนไพรเพื่อใช้เป็นยารักษาเบื้องต้นครัวเรือน

ผลลัพธ์

จากการดำเนินงานผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ได้องค์ความรู้ด้านศักยภาพของตำบลด้านปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนจำนวน 2 แผน ได้แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนจากความต้องการของคนในท้องถิ่นจำนวน 3 ผลิตภัณฑ์

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ดีใจมาก ๆ ที่มหาวิทยาลัยมาส่งเสริมความรู้ให้ชาวตำบลหนองแวง อยากให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมและดูแลตัวเองได้ อยากให้มาเรื่อย ๆ เป็นกิจกรรมที่ดีมาก ๆ”

นางสาวภานุมาต เกิดทอง

พนักงานช่วยเหลือคนไข้ รพ.สต. หนองแวง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรีวุฒิชัย สายบุญจวง (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บรรจง อิติทานต์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ สวณภักดี
4. อาจารย์ ดร.วุฒินันท์ สีเตชะ
5. อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุขา (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์ไชยวัฒน์ สมสอางค์ (อาจารย์นักพัฒนา)

หมู่บ้านสมุนไพร

ตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์
จังหวัดสระแก้ว

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2562-2564 ของชมรมแพทย์แผนไทย ตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกสมุนไพรอย่างช้านาน โดยมีนายวินัย สายเปลี่ยน เป็นผู้ขับเคลื่อนและเป็นผู้ที่ปลูกสมุนไพรจากบรรพบุรุษ โดยเป็นแบบวิถีดั้งเดิม แต่ยังคงผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพออกมา จากการทำสมุนไพรเป็นอาชีพมากกว่า 30 ปี มีทั้งคำคุณุึกไม่เชื่อมั่น จากคนรอบข้าง แต่นายวินัย สายเปลี่ยนไม่เคยย่อท้อจากคำพูดดังกล่าว สามารถขายสมุนไพรจนส่งเสียให้ลูกๆ เรียนจบในระดับปริญญาตรีทั้งหมด จนทำให้ชาวบ้านข้างเคียงเริ่มหันมาสนใจมากขึ้น จนปัจจุบันในกลุ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ทางมหาวิทยาลัยเห็นความตั้งใจของนายวินัย สายเปลี่ยน จึงเข้าไปช่วยเหลือและสนับสนุนเครื่องมือที่ช่วยทำให้การผลิตสมุนไพรของกลุ่ม สามารถต่อยอด และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นได้ โดยการทำโรงเรือนตากสมุนไพรในปีงบประมาณ 2563 และเครื่องสับ เครื่องล้างสมุนไพร ในปีงบประมาณ 2564 ทำให้ผลผลิตที่ส่งไปขายมีชิ้นส่วนของสมุนไพรที่สวยงาม และขนาดเท่ากัน ขายได้ในราคาที่สูงขึ้นอีกด้วย

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

จากการลงพื้นที่ตั้งแต่ปี 2562 เรื่องการปลูกได้ส่งเสริมการปลูกสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน และยกระดับการปลูกให้ผ่านมาตรฐาน SDGsPGS จนสามารถขายสมุนไพรให้กับโรงพยาบาล และโรงงานต่างๆ ทั่วประเทศได้ ในปี 2563 ทางคณะเห็นว่าการขายสมุนไพรนั้นบริษัทที่รับซื้อต้องการสินค้าในรูปแบบแห้ง ทางกลุ่มยังขาดโรงเรือนตากสมุนไพร เดิมจะตากสมุนไพรไว้หน้าบ้านไม่มีที่บังลม และฝน การตากจึงต้องคอยเฝ้าสมุนไพรที่ตากไว้ ทางคณะจึงสนับสนุนวัสดุในการสร้างโรงเรือนตากสมุนไพร ทำให้กลุ่มสามารถตากสมุนไพรได้มากขึ้น และไม่ต้องมานั่งเฝ้าเมื่อเวลาฝนตก สามารถไปทำงานอื่น ๆ สร้างรายได้เสริม ในปี 2564 ยังเห็นถึงปัญหาจากชิ้นส่วนสมุนไพรที่ตาก มีการแห้งที่ไม่สม่ำเสมอ ทำให้ถูกกดราคาจากพ่อค้า ทางมหาวิทยาลัยจึงสนับสนุนวัสดุและร่วมกันออกแบบเครื่องสับ และเครื่องล้างสมุนไพรกับวิทยาลัยเทคนิคนครนายกขึ้น ทำให้ชิ้นส่วนสมุนไพรที่ตากมีความสม่ำเสมอ ขายได้ในราคาที่สูงขึ้น หลังจากนั้นทางคณะผู้ลงพื้นที่เห็นว่าควรยกระดับการผลิตสมุนไพรให้ผ่านอย. แต่ต้องใช้เวลาเพราะมีขั้นตอนทางราชการมาก แต่คุยกับส่วนราชการและชุมชนทุกฝ่ายเห็นชอบเรื่องยกระดับการผลิตและแปรรูปสินค้าให้ผ่านมาตรฐาน อย. ต่อไป

กระบวนการ

ในปี 2565 ทางคณะทำงานได้ลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และดำเนินกิจกรรมยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ โดยดำเนินการทบทวนบริบทชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพและจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยการจัดกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ประชุมชี้แจงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบถึงการดำเนินโครงการฯ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ การจัดกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรโครงการร่วมกับภาคีเครือข่าย (2) ทำการวางแผนและติดตามการทำงานของบัณฑิตและประชาชนตามแนวทาง C-01 ถึง C-06 และ (3) ประเมินผลการดำเนินงาน ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และปัญหา/อุปสรรคที่พบจากการดำเนินงาน การทำยาหม่องสมุนไพรเพื่อใช้ภายในกลุ่ม

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ เกษตรอำเภอวังสมบูรณ์ พัฒนาการอำเภอวังสมบูรณ์ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสระแก้ว

ผลผลิต

ได้ผลิตภัณฑียาหม่องสมุนไพร

ผลลัพธ์

การทบทวนศักยภาพทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน ผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ อารมณ์ และจิตใจ ลดภาวะความเครียดในวัยเกษียณ สร้างทักษะการทำยาหม่องใช้เองในครัวเรือน สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ รายได้ชุมชนเพิ่มขึ้น คิดเป็น ร้อยละ 10

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อน

จากชุมชน

“ขอบคุณมหาวิทยาลัยฯ ที่ส่งอาจารย์มาช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินการและส่งเสริมให้ชาวบ้านใกล้เคียงมาปลูกสมุนไพรกันมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีผลผลิตอย่างต่อเนื่อง จากที่กลุ่มไม่มีเครื่องมืออะไรเลยในการทำ ขอขอบคุณอาจารย์ที่เข้ามาช่วยตลอดไม่ทอดทิ้ง ตอนนี้มีโรงตากสมุนไพร เครื่องสับและเครื่องล้างสมุนไพรแล้ว และขอให้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการแบบนี้ต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น”

นายวินัย สายเปลี่ยน ประธานวิสาหกิจชุมชนชมรมแพทย์แผนไทย ตำบลวังใหม่

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ฉัตรชัย แสนขวัญแก้ว (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์รังสรรค์ สีเปี้ยว
3. อาจารย์วรารุณี คำพานุช (อาจารย์นักพัฒนา)
4. อาจารย์ปรีชญา รุ่งวิกรัยกานต์ (อาจารย์นักพัฒนา)

เรื่องเล่ารอยยิ้มชาวคลองไก่อี๋

ตำบลคลองไก่อี๋ อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว

จากการดำเนินโครงการยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภายใต้กิจกรรมยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองไก่อี๋ อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว โดยคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมได้ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 - 2564 จะเห็นได้ว่าการพัฒนาพื้นที่ตำบลคลองไก่อี๋ ออกมา 2 ด้านคือการยกระดับการช่วยเหลือผู้ป่วยด้านการสร้างต้นแบบ การช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ในปี พ.ศ. 2561-2562 และการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด้านการพัฒนาระบบธนาคารน้ำใต้ดิน และการพัฒนาระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของชุมชน ในปี พ.ศ. 2563-2564 โดยในปี พ.ศ. 2565 ได้พัฒนาและขยายผลการนำนวัตกรรมระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนกระจายไปสู่ชุมชนอื่นภายในตำบล เพื่อให้ชุมชนอื่น ๆ และการสร้างองค์ความรู้ ควบคู่ไปกับการสร้างอาชีพให้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่กำลังเข้าสู่วัยเกษียณ ให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน และการจัดการชุมชนตามแนวทางการพัฒนาสังคมในรูปแบบการรวมกลุ่มทางสังคม สร้างผู้นำชุมชน และปลูกฝังจิตอาสาให้กับประชาชนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ภาพปัจจุบันสู่ ภาพอนาคต

การดำเนินกิจกรรมเกิดจากการร่วมมือของมหาวิทยาลัยฯ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารตำบลคลองไก่อี๋ หน่วยงานทางด้านอาหาร หน่วยงานด้านการเกษตร พัฒนาชุมชนและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและแนวทางการดำเนินงาน ด้านการสร้างอาชีพ การลดภาระค่าใช้จ่ายและส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน รวมไปถึงการเป็นต้นแบบของชุมชนที่มีองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะต้นแบบการผลิตน้ำดื่มชุมชน สามารถสร้างและแก้ปัญหาเพื่อการใช้งานที่ต่อเนื่อง สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนอื่น ๆ ได้ ในด้านการสร้างอาชีพและรายได้ของคนในชุมชนจากสินค้าชุมชน เช่น ตะกร้าพลาสติกและอื่น โดยให้มีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสู่ตลาด E-commerce หรือออนไลน์ และมีศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทั้งในด้านสินค้าและบริการในอนาคต

การพัฒนาอาชีพการสานตะกร้าพลาสติกและพวงหรีดดอกไม้จันทน์

เกิดจากกลุ่มสานตะกร้าพลาสติก หมู่ที่ 1 บ้านคลองไก่อี๋ ตำบลคลองไก่อี๋ อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว ต้องการถ่ายทอดความรู้การสานตะกร้าพลาสติกให้กับคนในชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนและสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการนำสินค้าไปแสดงและจำหน่ายในการต่าง ๆ ได้ และสามารถเตรียมความพร้อมเพื่อขยายไปสู่การตลาด E-commerce หรือออนไลน์ในอนาคตได้

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารตำบลคลองไก่อี๋
พัฒนาชุมชนตำบลคลองไก่อี๋ อำเภอกลองหาด
จังหวัดสระแก้ว

ผลผลิต

- ตะกร้าพลาสติก
- พวงหรีดดอกไม้จันทร์

ผลลัพธ์

รายได้เสริมจากการสานตะกร้าพลาสติกและพวงหรีดดอกไม้จันทร์ จากเดิมประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน เป็น 3,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“มีความเสียสละและคอยช่วยเหลือชุมชนตลอดมาและขอบคุณทางมหาวิทยาลัยที่มีกิจกรรมดี ๆ มาสู่ชุมชนและคาดหวังว่าจะมีกิจกรรมดี ๆ แบบนี้ร่วมกับชุมชนตลอดไป”

นางลำดวน ก้องกลางดง ผู้นำกลุ่มการสานตะกร้าพลาสติกและการทำพวงหรีดดอกไม้จันทร์

การพัฒนาระบบผลิตน้ำดื่มเพื่อลดค่าใช้จ่ายในชุมชน

เกิดจากแนวทางการพัฒนาเพื่อขยายผลระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ในตำบลคลองไก่อีเรือน โดยปีนี้มี การขยายผลไปสู่หมู่ที่ 3 บ้านเขาตังกอก ตำบลคลองไก่อีเรือน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อน้ำบริโภค

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารตำบลคลองไก่อีเรือน หน่วยงานทหาร ในพื้นที่ ตำบลคลองไก่อีเรือน พัฒนาชุมชนตำบลคลองไก่อีเรือน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ผลผลิต

ระบบผลิตน้ำดื่มชุมชน

ผลลัพธ์

ในชุมชนมีการซื้อน้ำถึงขนาดบรรจุ 18.9 ลิตร บริโภค ถึงละ 12 บาท โดยใน 1 สัปดาห์แต่ละบ้านจะใช้น้ำประมาณ 6 ถึง คิดเป็นเงิน 72 บาท หรือประมาณ 288 บาท หลังจากมีการ ดำเนินกิจกรรมการปรับปรุงและพัฒนาระบบผลิตน้ำดื่มชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำดื่มจากถึงละ 12 บาทเหลือถึงละ 5 บาทหรือลดลง 7 บาทต่อถัง หรือรายจ่าย จากการซื้อน้ำบริโภคลดลงร้อยละ 61

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ให้ความขอบคุณทางมหาวิทยาลัยที่นำนวัตกรรมระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของคนในชุมชนและยังมีความต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยคอยเป็นที่ปรึกษาด้านการให้ความรู้ การแก้ไขปัญหาและการใช้งานระบบผลิตน้ำดื่มชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต”

นายน้อย สุขทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านเขาตังกอก ตำบลคลองไก่อีเรือน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ภุมรินทร์ ทวีชศรี (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ศิลปชัย กลิ่นไกล
3. อาจารย์วีระพงศ์ ทองสา
4. อาจารย์เทวกุล จันทร์ขามป้อม
5. อาจารย์ปยุตณานันท์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์ปรีชญา รุ่งวิรัชกานต์ (อาจารย์นักพัฒนา)

ข้ามะกรุดปัจจุบันสู่ออนาคตที่ยั่งยืน

ตำบลข้ามะกรุด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบัน สู่ ภาพอนาคต

พื้นที่ของตำบลข้ามะกรุดถูกการเชื่อมต่อเกษตรทฤษฎีใหม่ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งนี้พื้นที่อุดมไปด้วยทรัพยากรชีวภาพทางการเกษตร ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดความคุ้มค่า เพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม รวมไปถึงการลดของเสียที่มีในพื้นที่ ด้วยการผสมผสานกับเทคโนโลยีที่จะช่วยสร้างสมดุลให้กับพื้นที่ตำบลข้ามะกรุดในอนาคต

กระบวนการ

การพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมุ่งอนาคตของตำบลข้ามะกรุด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ว่าแนวโน้มสำคัญที่จะเกิดขึ้นในทศวรรษหน้ามีแนวโน้มใดที่เป็นผลกระทบและทิศทางที่มีความเป็นไปได้โดยวิเคราะห์จากบริบทของพื้นที่ในปัจจุบัน การสร้างวิสัยทัศน์ (Visioning) และผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และการมองภาพอนาคต Foresight มาวิเคราะห์ตำบลถึงโอกาสและความเป็นไปได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องมีเครือข่ายที่มาช่วยกันสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับตำบล

ในช่วงสามปีที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ทำตามปฏิธานปรัชญามหาวิทยาลัยที่พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในเรื่องการพัฒนาล้มมาอาชีพและสร้างอาชีพใหม่ การยกระดับ OTOP การพัฒนาและสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน และส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มรายได้หมุนเวียนจากศักยภาพพื้นที่ตำบลข้ามะกรุด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ตำบลข้ามะกรุดมีเนื้อที่ประมาณ 34,375 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรมถึง 90% จึงยกให้เป็นพื้นที่ยกระดับให้เป็นตำบลพอเพียง มีเป้าหมายที่จะเป็นพื้นที่การทำเกษตรปลอดภัยอีกด้วย ในขณะที่ด้านภูมิศาสตร์ของตำบลล้อมรอบไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรม เป็นไข่มุกที่เป็นพื้นที่สีเขียว ปัญหามลพิษที่กระทบมาในตำบลเป็นส่วนหนึ่ง แต่ปัญหาล้างแฉดที่เกิดจากการเกษตรภายในตำบลก็มีด้วยเช่นกัน อาทิเช่น มูลสัตว์จากโคนม วัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร เป็นต้น อย่างไรก็ตามพื้นที่ตำบลข้ามะกรุด ก็มากไปด้วยภูมิปัญญาที่อยู่กับกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งได้อพยพมาอาศัยพื้นที่แห่งนี้หล่อเลี้ยงชีวิตจนถึงปัจจุบัน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคีเครือข่าย ต้องได้รับความร่วมมือในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ องค์กรบริหารส่วนตำบลชั้นมะกรุต ภาคีรัฐที่มีส่วนในการพัฒนา และตัวแสดงสอดแทรกที่สำคัญ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยเป็นส่วนวิชาการที่เติมเต็มให้ชุมชนได้อรรถประโยชน์ในการพัฒนา

ผลผลิต

ผลผลิตที่สร้างอัตลักษณ์ จุดเด่นของพื้นที่ที่หลากหลาย วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ไม่ว่าจะเป็นเสื่อกก ที่ได้รับการรักษาแปรรูปต่อยอดให้สามารถเป็นที่ยอมรับของตลาดที่หลากหลายกลุ่ม นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังเป็นหัวใจหลักที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน

ผลลัพธ์

1. ด้วยการพัฒนาต่อยอดของการพัฒนาตำบลชั้นมะกรุต คือกระเป่าจากเสื่อกก และการจำหน่ายผักไฮโดรโปนิคส์ สร้างรายได้ให้กับชุมชนเพิ่มขึ้นได้ถึง ร้อยละ 10
2. ที่เกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมของชุมชนที่ไม่เคยมีทั้งการเรียนรู้ผักไร้ดินจำนวน 1 นวัตกรรม

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“โครงการของมหาวิทยาลัยสร้างความหวังและแสงสว่างให้กับชุมชน และที่สำคัญในทุกโครงการทั้งในระยะสั้นและต่อเนื่งที่ที่เกิดขึ้นสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากเดิมที่ดูไม่มีมูลค่าอย่างน่าประหลาดใจ ชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพราะด้วยความวางใจและจริงใจของมหาวิทยาลัย ที่ให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ถือได้ว่ามหาวิทยาลัยทำตามอุดมการณ์ที่สัญญาไว้กับชุมชนว่า มหาวิทยาลัยจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และอนาคตนี้ อยากเห็นมหาวิทยาลัยเติบโตและขยายพรมแดนของความรู้ไปพร้อมกับชุมชนชั้นมะกรุตของเรา”
คุณสังวาลย์ อ่อนศรี ประธานวิสาหกิจชุมชนแผ่นดินของพ่อ

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ฉัตรเกษม ดาศรี (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์วันาลี เพ็ชรรัตน์
3. อาจารย์วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
4. อาจารย์ปุ่นณานันท์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)
5. อาจารย์สลิลรดา รัตน์พลที (อาจารย์นักพัฒนา)

จุดเริ่มต้นของการเดินทางไปกับมันม่วง ตำบลเบญจขร อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มชุมชนขนาดเล็กจำนวน 10 หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในอ้อมกอดแห่งขุนเขาทั้ง 5 ซึ่งเป็นที่มาของชื่อตำบล “เบญจขร” นั้น แต่เดิมหมู่บ้านเบญจขรเป็นส่วนหนึ่งของตำบลซับมะกรูด และเมื่ออำเภอสระแก้วได้ยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัด (เดิมเป็นอำเภอในจังหวัดปราจีนบุรี) จึงได้มีการแยกออกมาตั้งขึ้นเป็นตำบลใหม่ตั้งแต่ปี 2531 เป็นต้นมาจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเกิดขึ้นไปใน 2564 โดยตำบลเบญจขร อำเภอกลองหาด จังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์และน้อง ๆ ในโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ 1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย หรือที่เรียกกันทีม U2T ได้เข้าไปในพื้นที่ สำรวจ วิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาพื้นที่ภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายส่วนราชการในพื้นที่ นำไปสู่การกำหนดกิจกรรมสำคัญ 5 ประเด็นสำคัญประกอบไปด้วย

1. การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ด้วยการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์จากมันม่วง
2. การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชนโดยการต่อยอดการพัฒนากลุ่มอาชีพด้วยการสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมันม่วง
3. การสร้างและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
4. การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยกลไกการจัดการรูปแบบธนาคารใบไม้
5. การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุหลังเกษียณด้วยการทำ “ดอกไม้จันทร์โบราณ”

ภาพปัจจุบัน สู่ ภาพอนาคต

จากการทำงานในพื้นที่ในปีที่ผ่านมาได้นำมาสู่การถอดบทเรียนและสร้างทิศทางใหม่เพื่อการพัฒนา ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ “การส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่อยู่ดีกินดีอย่างมีสมดุล” ทั้งทางด้านรายได้ สุขภาพและสังคมแบบบูรณาการ

กระบวนการ

กลไกสำคัญเพื่อเปลี่ยนผ่านชุมชนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนคือ “ความร่วมมือ” (Collaborative) ซึ่งเกิดจากการถอดบทเรียนการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างรูปแบบการทำงานร่วมกันในอนาคต ประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลเบญจขร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำคำ รวมถึงผู้นำชุมชนในทุกภาคส่วนโดยคำนึงถึงปัญหาเชิงพื้นที่เป็นฐานคิดสำคัญ ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผลกิจกรรม และการปรับปรุงแก้ไขปัญหา จากภาคีเครือข่ายที่ได้มีการสร้างความเข้าใจและดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนนำไปสู่การพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ในการขับเคลื่อนภารกิจเชิงพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ประกอบไปด้วยภาคีเครือข่ายที่เข้ามาดำเนินงานร่วมกันคือ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลเบญจขร ศูนย์ป่าไม้สระแก้ว กำนันผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำคำ กลุ่มอาชีพต่างๆ และประชาชนในพื้นที่ตำบลเบญจขร

ผลผลิต

ผงมันม่วง ขนมจากมันม่วง (ชิฟฟอน แพนเค้ก โดนัท นมสดมันม่วง โดรายากิ) ปุ๋ยหมักชีวภาพ และเส้นทางการท่องเที่ยวเขาเบญจขร ดอกไม้จันทน์แบบโบราณและแบบแฟชั่น

ผลลัพธ์

ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 10 และสามารถลดรายจ่ายลงหลังจากการเข้าร่วมโครงการ

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“จากที่มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาช่วยพัฒนาพื้นที่ร่วมกับประชาชนรวมถึงผู้นำชุมชน ได้ให้ความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจในการพัฒนาตำบล ในทุก ๆ มิติ ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความราบรื่น สามารถต่อยอดนำความรู้ที่มหาวิทยาลัยฯ เข้ามาส่งเสริมพัฒนาเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน รวมทั้งเข้ามาช่วยเพิ่มพื้นที่ในการเรียนรู้การทำปุ๋ยจากเศษวัสดุเหลือทิ้ง เช่น เศษใบไม้ และผักตบชวา ให้กับโรงเรียนของเรา”

คุณประกันเล็ก โพธิ์ชัย

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนมหาธิดคุณวิทยา

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ฉัตรเกษม ดาศรี (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์วนาลี เพ็ชรรัตน์
3. อาจารย์วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
4. อาจารย์ปยุตณานันท์ พันธุ์แก่น (อาจารย์นักพัฒนา)

เรื่องเล่ารอยยิ้ม ชาวหนองตะเคียนบอน

ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง
จังหวัดสระแก้ว

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมในหมู่ที่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดสระแก้ว ภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ในปี 2562 เริ่มจากการสำรวจชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิ ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ทำให้ทราบถึงศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ จึงได้ดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ โดยนำสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ ไพล ขมิ้นชัน มาแปรรูปเป็นยาหม่อง น้ำมันไพล ใช้นครวเรือนและจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริม ในปี 2565 ได้ยื่นเอกสารเข้าสู่กระบวนการจัดตั้งเป็นสถานที่ผลิตเครื่องสำอางมาตรฐานจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

เริ่มต้นจากการชี้แจง วัตถุประสงค์การดำเนินงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานภาครัฐที่ร่วมดำเนินโครงการ เพื่อระดมความคิดเห็นจากหน่วยงาน วางกรอบในการพัฒนา ร่วมในการกำหนดทิศทางการดำเนินการ รวมถึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา ได้รับเกียรติจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะเคียนบอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นนำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการร่วมกัน ประชาชนต้องการสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน การเพิ่มมูลค่าจากผลผลิต พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และตราสินค้าที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และมีรายได้เพิ่มขึ้น ทางกลุ่มได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และในอนาคตมีแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนมีแนวทางการดำเนินงานอย่างยั่งยืนและมีมาตรฐาน

เกิดกลุ่มสมุนไพรและนวดไทย กลุ่มผลิตภัณฑ์หม่องไทย

กระบวนการดำเนินงานทางผู้ดำเนินงานเริ่มจากการส่งเสริมโดยการนำทรัพยากรท้องถิ่น เช่น สมุนไพร มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง แก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในกลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร สบู่ก้อนไพล มีการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ตลาดเพิ่มขึ้น ปรับสูตรสบู่ไพล

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะเคียนบอน
2. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว
4. กลุ่ม Young smart farm เกษตรอินทรีย์
5. กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดสระแก้ว
6. เกษตรจังหวัด

ผลผลิต

ผลิตภัณฑ์ยาหม่องไพล น้ำมันไพล ผลิตภัณฑ์ สบู่ก้อนไพล สบู่เหลวไพล สถานที่ผลิตเครื่องสำอาง ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร

ผลลัพธ์

สบู่เหลวอาบน้ำไพล รายได้เดิม 9,000 บาท/เดือน รายได้เพิ่มขึ้น 1,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 11.11

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“มีความดีใจ และขอขอบคุณคณาจารย์ที่สร้างอาชีพ และรายได้เสริม ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ”

ผู้ใหญ่อนุชา ทุ่มสุข ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านใหม่ไทยพัฒนา ตัวแทนกลุ่มสมุนไพรและนวดไทย

เกิดผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพแปรรูปกระท้อน

จากการดำเนินงาน ผู้ดำเนินงานได้ใช้แนวคิด BCG model ในการแก้ไขปัญหาโดยการมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างคุ้มค่า คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และลดผลกระทบต่อโลกอย่างยั่งยืน ทางผู้ดำเนินการมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์กระท้อนเพิ่มเติมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระท้อนที่ไม่ได้ขนาดตามมาตรฐานการส่งออก โดยนำเนื้อมาต้มและกรองเอาน้ำมาเป็นเครื่องดื่มชากระท้อน เนื้อที่เหลือจากการทำชากระท้อนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระท้อนหยี เพื่อเพิ่มผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะเคียนบอน
2. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว
4. กลุ่ม young smart farm เกษตรอินทรีย์
5. กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดสระแก้ว
6. เกษตรจังหวัด

ผลผลิต

ผลิตภัณฑ์บาล์มกระท้อน ผลิตภัณฑ์แยมกระท้อน ผลิตภัณฑ์ชากระท้อน และผลิตภัณฑ์กระท้อนหยี

ผลลัพธ์

ชากระท้อน+กระท้อนหยี รายได้เดิม 30,000 บาท/เดือน รายได้เพิ่มขึ้น 4,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 13.33 บาล์มกระท้อน รายได้เดิม 30,000 บาท/เดือน รายได้เพิ่มขึ้น 7,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 23.33

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนเกษตรอินทรีย์ มีความดีใจ และขอขอบคุณคณาจารย์ที่เข้าไปสร้างแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างเศรษฐกิจแบบครบวงจร”

นางสาวรัฐรินทร์ สว่างสาสิริรัฐ ประธานวิสาหกิจ

เกิดกลุ่มอาชีพเพาะเห็ด

โครงการมีแนวทางการส่งเสริมอาชีพเพาะเห็ดให้กับคนในชุมชนที่มีรายได้น้อยและผู้สูงอายุที่ไม่มีอาชีพหรือไม่มีรายได้ มารวมกลุ่มกันเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้าที่สามารถสร้างรายได้ประจำ นางนิง โปธิจันทร์ ผู้นำกลุ่มอาชีพเพาะเลี้ยงเห็ด มีแนวทางการสร้างรายได้จากการเพาะเลี้ยงเห็ดกับคนในชุมชน กลุ่มผู้สนใจในชุมชนจึงเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนากลุ่มอาชีพเพาะเห็ดร่วมกับคณะผู้ดำเนินโครงการ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะเคียนบอน
2. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว
4. กลุ่ม young smart farm เกษตรอินทรีย์
5. กระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดสระแก้ว
6. เกษตรจังหวัด

ผลผลิต

กลุ่มเห็ด และผลิตภัณฑ์ผงชาหลินจือบรรจุซอง

ผลลัพธ์

ชาเห็ดหลินจือ รายได้เดิม 15,000 บาท/เดือน รายได้เพิ่มขึ้น 2,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 13.33

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“มีความดีใจ และขอขอบคุณคณาจารย์ที่เข้าไปสร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับประชาชน และได้มีความภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมพัฒนาศักยภาพ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ตนเองมี เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่คนในตำบล”

นางนิง โปธิจันทร์ ตัวแทนกลุ่มเห็ด

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธิดา เวียงปฏิ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัชชา ยันติ
3. อาจารย์จันทรัตน์ จาริกสกุลชัย
4. อาจารย์ ดร.รัฐพล ศิลปรัศมี
5. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์ปรีชญา รุ่งวิกรัยกานต์ (อาจารย์นักพัฒนา)

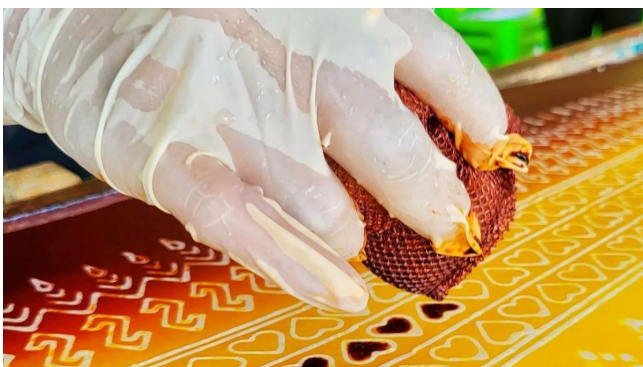
พัฒนาคลองน้ำใส สู่การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์เพิ่มมูลค่า ผลิตผลและแปรรูป ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ตำบลคลองน้ำใส ตั้งอยู่อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว สภาพบริบทมีลักษณะสังคมชนบท ดังนั้นกิจกรรมต่างๆของชุมชน เป็นการรวมกลุ่มของสตรีทอผ้า กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่ม OTOP นวัตกรรม หมู่ 1 คลองน้ำใส ที่มุ่งเน้นวิถีชีวิตแบบท้องถิ่น สถานที่ที่สำคัญภายในชุมชนได้แก่ปราสาทเขาน้อยสี่ชมพู ตั้งอยู่ในบริเวณวัดเขาน้อย อันโบราณสถานสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสระแก้ว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวกลุ่มปั่นจักรยานเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก เมื่อตำบลคลองน้ำใส ได้เริ่มการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทีมผู้ดำเนินโครงการได้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส กลุ่มทอผ้าสตรีคลองน้ำใส กลุ่มผู้สูงอายุ วัดเขาน้อย กลุ่ม OTOP นวัตกรรม หมู่ 1 คลองน้ำใส เพื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อชุมชนเพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรม และเป็นสมาชิกในระบบนวัตกรรมเพื่อชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 จากการทำการตลาด และการทำประชาสัมพันธ์จากการออกร้านจำหน่ายและแสดงสินค้าในงาน 5 ชาติพันธุ์ของจังหวัดสระแก้ว

ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการที่ผ่านมา ภายในตำบลคลองน้ำใส ภายใต้โครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนฐานราก ที่มีการเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2562 - 2563 ได้พัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้การสร้างอาชีพ ภายใต้ชื่อโครงการ “กบยืม ไก่ยืม” ตำบลคลองน้ำใส ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการเลี้ยงกบ และทำอาหารไก่ที่มีส่วนผสมของใบไชยา โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 2 ปี และเพื่อเป็นการขยายกลุ่มการทำงานและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนใหม่ๆขึ้น ในปีที่ 3 ปีงบประมาณ 2564 ได้มีการส่งเสริมและดำเนินการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนอาหารไก่จากใบไชยา นอกจากนี้มีการสำรวจศึกษาข้อมูลและความต้องการร่วมกับผู้นำชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใสเพิ่มเติม พบว่า ประชาชนและผู้นำชุมชนมีความสนใจเรื่องการประกอบอาชีพเสริมสร้างรายได้จากการนำกาบมะพร้าวเหลือใช้ภายในชุมชนสู่การสร้างนวัตกรรมสินค้าชุมชน โดยการผลิตสินค้าจากการย้อมสีผ้า กาบมะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์หน้ากากผ้า ถุงผ้าใส่แก้วกาแฟ และกระเป๋าผ้า ด้วยวิธีการมัดย้อมผ้าจากสีกากาบมะพร้าว

ภาพปัจจุบัน สู่ ภาพอนาคต

ดังนั้นในปีที่ 4 ปีงบประมาณ 2565 ของการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและนำไปสู่การประกอบอาชีพอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ SWOT ของชุมชนทบทวนแผนโดยการใช้ Business Model Canvas และสังเคราะห์เป็นกิจกรรมดังต่อไปนี้ กิจกรรมการต่อยอดการย้อมสีกากาบมะพร้าวจากปีงบประมาณ 2564 ได้เกิดการพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่จากการย้อมสีผ้าจากกากาบมะพร้าว

เป็นผลิตภัณฑ์เสื้อหรือกระเป๋าและเพิ่มเติม ลวดลายขอ อันเป็นลวดลายพระราชทานแก่กลุ่มทอผ้า ในจังหวัดต่าง ๆ นำมาเป็นต้นแบบพัฒนาต่อยอดตาม วิธีท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้เพื่อให้ประชาชน ในตำบลคลองน้ำใสสามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนสามารถเข้าใจตนเองและ บริหารจัดการชุมชน วิธีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นชุมชน พึ่งพาตนเอง สร้างรายได้จากการพัฒนาสินค้าและ ผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยกิจกรรมที่ 2 เป็นการนำกลุ่ม ทอผ้าคลองน้ำใส เดิมทำการทอผ้าขาวม้าเป็นเอกลักษณ์ ท้องถิ่น และภายในตำบลคลองน้ำใสมีการปลูกใบ ไชยาทุกครัวเรือนจึงนำมาคิดค้นและพัฒนาต่อยอดทำ ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรรวมสูตรผสมใบไชยาที่เป็น พืชท้องถิ่น และห่อลูกประคบด้วยผ้าขาวม้าที่ทอจากกลุ่ม ทอผ้าคลองน้ำใส เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารพื้นที่ได้ เต็มศักยภาพ ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายของการบริหารจัดการ ชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนและประชาชนสามารถพึ่งพา ตนเองได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมส่งเสริม การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำใส ผู้นำชุมชนของทุก หมู่บ้าน ร่วมกันออกแบบแพคเกจโปรแกรมการท่องเที่ยว แบบ 2 วัน 1 คืน แผนที่การท่องเที่ยว และใช้การถ่าย นำเสนอประชาสัมพันธ์ผ่านช่อง WARA พาหลง โดย You tuber ในการประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการ ประชาสัมพันธ์กว้างแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ยกระดับและแปรรูปสินค้าชุมชน : ผ้าบาติกย้อมสีกาบมะพร้าว (ลวดลายขอ) ประเภทเสื้อ / กระเป๋า

กระบวนการ

ฝึกปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนตั้งแต่ ขั้นตอนการย้อมสีผ้า การลงลวดลายขอ การตัดเย็บ เป็นเสื้อบาติก และกระเป๋าผ้า

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาคเอกชน: กลุ่มทอผ้าสตรีคลองน้ำใส

ผลผลิต

เสื้อบาติกและกระเป๋าผ้าย้อมสีกาบมะพร้าว ลวดลายขอ

ผลลัพธ์

รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

ผลตอบแทนหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

กลุ่มทอผ้าสตรีคลองน้ำใส เห็นประโยชน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์ในฐานะเป็นหน่วยงานที่เข้ามาช่วยต่อยอด ผลิตภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การนำไปจัด จำหน่ายได้อย่างแท้จริง

โครงการพัฒนาเครื่องต้มใบโถกเพื่อสุขภาพและยกระดับ ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการเกษตร ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

ตำบลท่าข้ามเป็นพื้นที่ทำเกษตรมาตั้งแต่ในอดีต เป็นการปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ มีพื้นที่ป่าไม้มาก ฝนตกตามฤดูกาล ปัจจุบันป่าไม้ลดลง มีถนนและไฟฟ้าในเมือง ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ค่าขายเพิ่มขึ้น ในอนาคตอยากให้การเกษตรในพื้นที่เป็นอินทรีย์ ราคาผลผลิตสูงขึ้น และมีตลาดรองรับผลผลิต

กระบวนการ

ศึกษาข้อมูลของตำบลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ ขอความอนุเคราะห์นัดประชุมผู้นำชุมชน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และประเมินศักยภาพ โดยใช้ SWOT ใ่อ่งชีวิตและต้นไม้ปัญหา จัดกิจกรรมยกระดับคุณภาพผู้สูงอายุ กิจกรรมที่ 1 การทำชาสมุนไพรพื้นบ้าน การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองเบื้องต้นให้กับกลุ่มเป้าหมายได้มีการลงมือปฏิบัติจริง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ณัฐกานต์ พิสุทธิพิบูลวงศ์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์กฤติมา สระโพธิ์ทอง
3. อาจารย์ปณัฑ์ สุขสร้อย
4. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภออรัญประเทศ เป็นภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาตำบลอสม. กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

ผลผลิต

1. ตำบลท่าข้ามเป็นตำบลอยู่รอดและแผนพัฒนาศักยภาพตำบล

2. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้สูงอายุสำหรับการดูแลตนเองในวันเกษียณและทักษะอาชีพการทำชาสมุนไพรพื้นบ้าน

ผลลัพธ์

1. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนา ทราบจุดแข็งและศักยภาพของชุมชน

2. ผู้สูงอายุสนใจการนำสมุนไพรพื้นบ้านมาแปรรูปเป็นชาสำหรับดื่มหรือชงดื่มเพื่อสุขภาพ ได้รับความรู้เรื่องการดูแลช่วยเหลือตนเอง

3. รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และสามารถลดรายจ่ายจากซื้อปุ๋ยร้อยละ 5

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ขอบคุณมหาวิทยาลัยที่จัดกิจกรรมการทำเครื่องดื่มชาสมุนไพรพื้นบ้านและการดูแลสุขภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์และดูแลสุขภาพคนในชุมชนได้”

นาง พชรพรรณ เพิ่มสมบุรณ์

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 บ้านโคกสะแบง

ดอกไม้ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ สร้างงานสร้างรายได้

ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

กระบวนการ

คณะดำเนินงานจากการวิเคราะห์โจทย์การพัฒนาพื้นที่ในโครงการยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับรายได้ ได้นำเอาสภาพปัญหาในตำบลที่มีมาวิเคราะห์ความต้องการชุมชนกับผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน 7 หมู่) และประชาชน สู่การกำหนดโจทย์พัฒนาพื้นที่สำหรับโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุ ต้องการทำดอกไม้จันทน์ ทีมงานจึงจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการทำดอกไม้จันทน์ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งดอกไม้ประดิษฐ์ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิต และสุขภาพกายที่ดีขึ้น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดเป็นประโยชน์ และสามารถอาจเกิดเป็นรายได้หมุนเวียนในอนาคต

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

“เกิดทักษะการทำงานร่วมกันในชุมชน สนใจการเข้าร่วมอบรมในกิจกรรมการทำดอกไม้จันทน์และกิจกรรมอื่น ๆ”
นางสาวทองงาม เมฆ อาสาสมัครตำบลบ้านด่าน

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์กฤติมา สระโพธิ์ทอง (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.เจนจิรา นามิ
3. อาจารย์ณัฐกานต์ พิสุทธิพิบูลวงศ์
4. อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุชา (อาจารย์นักพัฒนา)

ภาพปัจจุบัน สู่ ภาพอนาคต

ตำบลบ้านด่าน เป็นชุมชนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ในตำบลมีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ชุมชนมีศักยภาพในด้านผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคีและมีความร่วมมือ ในการที่จะทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกัน ดังนั้น จากความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน จะทำให้การดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนตำบลบ้านด่านบรรลุผลสำเร็จไปได้ด้วยดี จากการที่ชุมชนมีกลุ่มอาชีพเป็นทุนเดิม จะทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลได้

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานเกษตรอำเภอรัญประเทศ
รพ.สต.บ้านด่าน อบต.บ้านด่าน พช.สระแก้ว
เกษตรจังหวัดสระแก้ว และสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น เพื่อพัฒนาตำบล พัฒนาอสม.
ผู้ใหญ่บ้านของตำบลบ้านด่าน

ผลผลิต

แผนพัฒนาศักยภาพตำบล ความต้องการของชุมชนตำบลบ้านด่าน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะการทำดอกไม้ประดิษฐ์ ในแบบต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุ

ผลลัพธ์

กิจกรรมที่ดำเนินงานตรงตามความต้องการของชุมชน ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของตำบล 2. เกิดทักษะการทำดอกไม้จันทน์ในรูปแบบต่าง ๆ 3. เกิดกลุ่มอาชีพการผลิตดอกไม้จันทน์ ต.บ้านด่าน จำนวน 1 กลุ่ม 4. สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

โครงการแปรรูปสมุนไพรพื้นถิ่น สู่บาร์มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ตำบลบ้านใหม่หนองไทร อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบัน สู่ ภาพอนาคต

ตำบลบ้านใหม่หนองไทรเป็นตำบลที่มีพื้นที่ติดต่อกับเทศบาลเมืองอรัญประเทศซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเจริญศูนย์ราชการศูนย์การค้า และพาณิชยกรรมชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในธุรกิจต่าง ๆ และมีส่วนเป็นชุมชนอาชีพเกษตรกรรมตำบลบ้านใหม่หนองไทร อยู่ห่างจากอำเภอรัญประเทศประมาณ 2 – 3 กิโลเมตรในตำบล ยังไม่มีผลิตภัณฑ์ แต่ชุมชนมีศักยภาพในด้านผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคีและมีความร่วมมือ ในการที่จะทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ของหมู่บ้านร่วมกัน เพื่อพัฒนาชุมชนบรรลุผลสำเร็จ ของกลุ่มอาชีพเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลได้

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

เทศบาลตำบลบ้านใหม่หนองไทร เกษตรอำเภอรัญประเทศ พัฒนาชุมชนอรัญประเทศ เกษตร จังหวัดสระแก้ว สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน อสม.ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 8 หมู่ของตำบลบ้านใหม่หนองไทร

ผลผลิต

ทักษะการทำงานนวัตกรรม ทักษะการทำบาร์มสมุนไพร

ผลลัพธ์

กิจกรรมที่ดำเนินงานตรงตามความต้องการของชุมชน เกิดทักษะการทำงานนวัตกรรมและการทำบาร์มสมุนไพรและเพิ่มรายได้ ร้อยละ 7

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

ชุมชนตำบลบ้านใหม่หนองไทรและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพัฒนา ทักษะความรู้ด้านอาชีพจากการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับคนในชุมชน “ขอบคุณมหาวิทยาลัยที่จัดดี ๆ ให้ความรู้ เป็นแนวทางการสร้างอาชีพ รายได้ พร้อมกับการส่งเสริมสุขภาพให้กลุ่มผู้สูงอายุ”

นายสุกิตติ เต็มโชคอนันต์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 บ้านใหม่หนองไทร

กระบวนการ

จากการศึกษาบริบทชุมชน ได้นำเอาสภาพปัญหาในตำบลที่มีมา วิเคราะห์ ความต้องการชุมชนร่วมกับผู้นำชุมชนประชาชนผู้กำหนด วัตถุประสงค์พัฒนาพื้นที่สำหรับโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการ ที่มีกิจกรรมในยามว่างเพื่อสร้างรายได้เป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว และมีอาชีพที่สามารถก่อเกิดรายได้ แต่ไม่ต้องลงทุนมาก จึงได้ดำเนินจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการทำงานนวัตกรรม และบาร์มสมุนไพร ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อทำให้ผู้สูงอายุได้มี อุปกรณ์ในการดูแลสุขภาพ (นวัตกรรม) และผลิตภัณฑ์บาร์มสมุนไพรเพื่อใช้ในการ นวดผ่อนคลาย และสร้างรายได้ อีกช่องทางหนึ่ง

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์พรณี พิมพ์โพธิ์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.จารุพันธ์ ไชยนาม
3. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)

โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ สมุนไพรและดอกหญ้าสู่ ผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ที่ยั่งยืน

ตำบลป่าไร่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ป่าไร่เป็นตำบลหนึ่งที่อยู่ในอำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีความเป็นมาจากหมู่บ้านแห่งนี้มีต้นไม้ไผ่พันธุ์หนึ่งที่ชาวบ้านเรียกว่า “ไม้ไร่” เกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยรอบ บริเวณพื้นที่ และสมัยก่อนยังไม่มีความจริงใจเข้ามาสู่พื้นที่จึงมีป่าไม้เป็นจำนวนมากเลยเรียกกันติดปากว่า “ป่าไร่” สภาพบริบทของพื้นที่นั้นมีลักษณะภูมิประเทศราบเรียบ มีการทำการเกษตรในการทำนาปลูกพืชไร่ และไม้ผล แหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ อ่างเก็บน้ำป่าไร่ใหม่ มีห้วยเหี้ยและห้วยทุ่งมนไหลผ่านทางตอนเหนือของพื้นที่มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกขาดแหล่งน้ำที่จะนำมาผลิตน้ำปะปาในช่วงฤดูแล้ง ประชาชนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

กระบวนการ

ศึกษาบริบทชุมชน ร่วมวางแผนการดำเนินโครงการร่วมกับเทศบาลตำบลป่าไร่ ผู้นำชุมชน วิเคราะห์ศักยภาพ จัดกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และสรุปผล

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มรภ.วไลยอลงกรณ์ฯ เทศบาลตำบลป่าไร่ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้นำชุมชนและประชาชน

ผลผลิต

กลุ่มผู้สูงอายุพัฒนาทักษะอาชีพการทำไม้กวาดดอกเข็มและยาหม่องสมุนไพร

ผลลัพธ์

เกิดผลิตภัณฑ์จำนวน 2 ผลิตภัณฑ์ คริวเรือนผู้เข้าร่วมโครงการเกิดรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5

ภาพปัจจุบันสู่ ภาพอนาคต

บริบทพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบทมีการลงทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานถือเป็น “ระเบียบเศรษฐกิจ” ตำบลป่าไร่จึงมีการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง แต่สิ่งทีอาจจะสูญเสียภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลิตภัณฑ์ชุมชน สิ่งเหล่านี้อาจได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ การท่องเที่ยว และ นวัตกรรมสังคมที่เปลี่ยนไป รวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นตามมาด้วย ดังนั้นการสร้างสัมพันธ์เพื่อพัฒนาระหว่างภาควิชาการ เทศบาลตำบลป่าไร่ ผู้นำชุมชน และประชาชนสนับสนุนแก้ไข ปัญหาต่างๆให้เกิดประโยชน์แก่ตำบลป่าไร่ได้สูงสุด

ผลตอบรับหรือเสียงสะท้อนจากชุมชน

กลุ่มผู้สูงอายุ ที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการมีความสุข สนุกร่วมกับการฝึกทักษะอาชีพการทำไม้กวาดดอกเข็ม และยาหม่องสมุนไพรได้เอง เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ และจำหน่ายสร้างรายได้ ทำให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนป่าไร่ร่วมมือจากเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนป่าไร่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์พิศิษฐ์ พิภพพรพงศ์ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ภริณีฉัตร วันช่วย
3. อาจารย์ ดร.เทอดเกียรติ แก้วพวง (อาจารย์นักพัฒนา)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างกลุ่มสร้างอาชีพ “จักสานเมืองไผ่”

ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

พื้นที่ตำบลเมืองไผ่ ในอดีตมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการทอถกรวม (จักสาน) ของชาวบ้านสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สานอวน, สุ่ม, แห และสานของใช้จากเส้นไผ่ (ตอก) จักตอกด้วยมือเพื่อนำไปมัดผักเป็นกำ ๆ นำไปขายที่ตลาดชุมชน แต่ในปัจจุบันพบว่าสูญหายไปมากแทบจะไม่มีใครทำ จะเหลือก็แต่คนรุ่นเก่า ๆ ที่มีอายุมากที่ยังพอจะจดจำและทำได้ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการสานกำลัง จะสูญหายไป

ภาพปัจจุบันสู่ภาพอนาคต

ทีมผู้ดำเนินโครงการได้ลงพื้นที่เยี่ยมชุมชน ได้ร่วมประชุมหารือกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ ผู้นำท้องที่ (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน) และผู้นำกลุ่มอาชีพ ในการพัฒนาอาชีพ รายได้ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดในการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับงานจักสานซึ่งเคยมีในอดีต แต่ในปัจจุบันสูญหายไปช่วงหนึ่ง รวมทั้งในพื้นที่มีการปลูกไผ่ไว้ตามชุมชน จึงได้เกิดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับงานจักสานให้กับผู้สนใจในชุมชนทั้ง 8 หมู่บ้าน โดยมีผู้ที่มีความรู้ความสามารถในงานจักสาน 2 ท่านอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองไผ่ คือ นางราวี พิบูลบท และนายชาญชัย มาเจริญ เป็นต้นแบบและเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านงานจักสานให้กับผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ ปัญหาที่พบในชุมชนตำบลเมืองไผ่ พบว่า ต้องการพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะส่วนใหญ่ ทำนาปลูกข้าว และทำข้าวเม่า เป็นส่วนใหญ่ มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนน้ำนมข้าวเม่า 100% สมาชิกเป็นคนในชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มอยู่เสมอ แต่ก็ยังมีชาวบ้านบางส่วนที่ทำข้าวเม่าและนำไปจัดจำหน่ายเอง ยังต้องการสร้างรายได้จากการแปรรูปข้าวเม่าให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวเม่า ขายได้ราคาและทำให้มีรายได้มากขึ้น

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจดังกล่าว จึงเกิดแผนการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปข้าวเม่าให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าต่าง ๆ ได้แก่ แปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าโดยใช้ข้าวเม่าในตำบลเมืองไผ่ ได้แก่ ข้าวต้มมัดข้าวเม่า, ข้าวเหนียวแก้วข้าวเม่า, หมี่กรอบข้าวเม่า (สูตรมะม่วงหาวมะนาวโห่, สูตรน้ำผึ้ง) และข้าวเม่าทอด (ไส้กล้วย, ไส้เผือก)

ต่อมาได้จัดกิจกรรมแปรรูปไอศกรีมกะทิข้าวเม่า แหนมข้าวเม่า (สูตรโบราณ) ซึ่งมีผู้สูงอายุที่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดสูตรโบราณ ผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องดังกล่าวทำให้เกิดการรวมตัวและกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับชาวบ้านที่สนใจ และกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลเมืองไผ่ ได้เกิดเป็นแผนการจัดกิจกรรมเพื่อสานต่อด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับงานจักสาน โดยใช้ไผ่เป็นส่วนประกอบในชิ้นงาน มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการสานเครื่องใช้จากผู้รู้ในชุมชน และเกิดเป็นชิ้นงานจักสาน ได้แก่ ตะกร้า, โคมไฟ, ชะลอม และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มรูปแบบเป็นของที่ระลึก (ต่างหู, พวงกุญแจ) เป็นการนำเศษวัสดุจากไผ่ที่เหลือจากการสานงานชิ้นใหญ่ มาทำงานชิ้นเล็ก ๆ ได้ใช้วัสดุอย่างคุ้มค่าและไม่เหลือทิ้ง แม้ว่ากิจกรรมการจักสานผลิตภัณฑ์จากไผ่ของชุมชนตำบลเมืองไผ่ ยังมีสมาชิกที่สนใจไม่มาก แต่ก็ได้รับความสนใจในการเข้าร่วมอบรม การสานชิ้นงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งชิ้นงานสามารถผลิตและจัดจำหน่ายก่อให้เกิดรายได้จริง แต่ในปัจจุบันกลุ่มจักสานเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นรูปธรรมและความตั้งใจ ของผู้นำกลุ่ม คือ การขยายความรู้งานจักสานให้กับกลุ่มเยาวชนและผู้สนใจในชุมชน เพื่อให้เกิดการสานต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมให้เกิดเป็นอาชีพสร้างเสริมรายได้ต่อไป

กระบวนการ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและค้นพบปัญหาร่วมกับชุมชน เก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชนจากหน่วยงานราชการระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล และนำข้อมูลดังกล่าวมาประชุมวางแผนร่วมกับคนในชุมชน

ผลผลิต

1. เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการจักสาน 3 ชิ้นงาน ได้แก่ โคมไฟ ตะกร้า และชะลอม
2. เศษเส้นไผ่ที่เหลือทิ้งก็นำมาจักสานเป็นของที่ระลึกในรูปแบบของจิว

ผลลัพธ์

มีประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจและมาร่วมศึกษาเรียนรู้เกินเป้าหมายในแต่ละครั้งของการจัดกิจกรรมอบรมงานจักสาน และได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ และจำหน่ายทางออนไลน์ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 13

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลตอบแทนและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ยินดี และดีใจ เป็นอย่างมากที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ได้ให้ความสำคัญกับคนในตำบลเมืองไผ่ ได้พยายามที่จะจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านให้สามารถมีอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับตนเองเพิ่มขึ้นได้ และอยากให้ทางคณะดำเนินงานได้สานต่อภูมิปัญญาด้านจักสานของเมืองไผ่ให้ยั่งยืนตลอดไป”

นายเจริญ กายบุตร ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3

“รู้สึกดีใจ และรู้สึกภูมิใจที่ทางคณะทำงานได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาคนในชุมชน และรื้อฟื้นภูมิปัญญาด้านจักสานของชุมชนขึ้น ซึ่งตนเองก็ชื่นชอบและภูมิใจเป็นอย่างมากที่ได้เข้ามาร่วมกิจกรรมจักสานของคณะดำเนินงาน และคิดว่าจะนำความรู้เหล่านี้ไปต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองต่อไป”

นางสาวจรัส เวียงสมุทร ชาวบ้าน หมู่ที่ 4

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญธร ติณภพ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์ ดร.อัญชลี เขาวราช
3. อาจารย์ปริยากร สว่างศรี
4. อาจารย์วัชรพล วงศ์จันทร์
5. อาจารย์วราวุฒิ คำพานูช (อาจารย์นักพัฒนา)
6. อาจารย์ไชยวัฒน์ สมสงองค์ (อาจารย์นักพัฒนา)

หันมองหันทราย ชุมชนที่สุขกายและสบายใจ ตำบลหันทราย อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

โครงการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ เป็นโครงการที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั่วประเทศดำเนินการในปี 2564 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว จึงได้ทำการพัฒนารายตำบลแบบบูรณาการในพื้นที่ตำบลหันทราย อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based System Integrator) ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ต้องใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ในการดำเนินการและประสานความร่วมมือกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ สู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) ให้เกิดประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

จากการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) พื้นที่ ตำบลหันทราย อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในการดำเนินโครงการของมหาวิทยาลัยในพื้นที่จะมุ่งเน้นในการฟื้นฟูและยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยมีองค์ประกอบหลัก

1. ส่งเสริมยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือสู่การเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมู่ 2 และหมู่ 5
2. พัฒนาสร้าง YouTuber น้อย สำหรับบริการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนและการท่องเที่ยว
3. พัฒนาผ้าทอมือเป็นแหล่งเรียนรู้และฐานเรียนรู้เพื่อยกระดับการท่องเที่ยว
4. ส่งเสริมตลาดออนไลน์ในการขายผลิตภัณฑ์ทาง Facebook
5. พัฒนาการออกแบบลายผ้าที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและการแปรรูปผ้าทอมือเป็นกระเป๋าและของใช้ในครัวเรือน

ภาพปัจจุบันสู่ ภาพอนาคต

ปัจจุบันตำบลหันทรายเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่กำลังมีการพัฒนาให้เข้าสู่สังคมเมือง เนื่องจากมีการลงทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนเกิดขึ้นในพื้นที่หลายอย่าง อย่างไรก็ตามผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในอนาคต คือ ตำบลหันทรายมีการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง แต่สิ่งที่จะสูญหายไปคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และอาจรวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นตามมา ดังนั้น ภาพอนาคตของตำบลหันทรายจึงเป็นภาพที่คนในชุมชนมีภูมิคุ้มกันที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนหันทรายจะพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น ที่สามารถรักษาทุนทางสังคม และประยุกต์ใช้ต้นทุนเพื่อดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และแก้ไขปัญหาชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากชุมชนเมืองได้

กระบวนการ

1. ทบทวนแผนโดยการใช้ SWOT Analysis
2. วิเคราะห์ศักยภาพรายตำบลหันทราย ด้วยต้นทุนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ ต้นทุนทางสังคม ต้นทุนทางวัฒนธรรม ต้นทุนทางเครือข่าย ต้นทุนทางทรัพยากร
3. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลหันทรายโดย การนำข้อมูลและปัญหาที่แท้จริงจากชุมชนมาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นกับทุกครัวเรือน

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เกษตรอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
3. พัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว
4. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว
5. กลุ่มวิสาหกิจผ้าทอมือ บ้านหันทราย ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ

ผลผลิต

1. ผลการประเมินศักยภาพ ตำบลหันทรายเป็นตำบลพอเพียงที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนไม่เป็นภาระของภาครัฐ เช่น การหารายได้เสริมจากการทำโคมไฟจากเศษวัสดุที่เหลือใช้ เช่น ขวดพลาสติกประเภทต่าง ๆ
2. ความต้องการของชุมชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลลัพธ์

3. ชุมชนหันทรายมีการดำเนินกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของชุมชน เช่น การสร้างอาชีพและสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 10

1. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาตำบลหันทราย จำนวน 5 เครือข่าย

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนหันทรายเห็นประโยชน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ในฐานะเป็นองค์กรประสาน และติดต่อแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน”

นายสละ คงมิ่งขวัญ : ผู้สูงอายุ หมู่ที่ 2 ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ชื่อทีมผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธัชชัย อินทะสุข (ผู้จัดการพื้นที่)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวารีย์ ศรีปุณณะ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ภมรพล
4. อาจารย์เฉลิมพงษ์ จันทร์สุชา (อาจารย์นักพัฒนา)

เปลี่ยนอรัญฯ ให้ใจโล ด้วยธงใยแมงมุม

ตำบลอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว

ภาพปัจจุบันสู่ ภาพอนาคต

ตำบลอรัญประเทศ เป็นพื้นที่ลักษณะเมืองการค้าชายแดนที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เมืองท่องเที่ยว เนื่องจากมีการสนับสนุนขับเคลื่อนจากภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาในอนาคต คือ ปัญหาจำนวนประชากรแฝง ปัญหาการจัดการขยะ ที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรและการขยายตัวของเมือง ดังนั้น ภาพอนาคตของตำบลอรัญประเทศ จึงเป็นภาพที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน

กระบวนการ

1. ทบทวนข้อมูลและระดมความคิดโดยใช้ SWOT ต้นไม้ปัญหา ภาพอนาคต ในการสรุปข้อมูลสำคัญ
2. วิเคราะห์ ศักยภาพตำบลตามหลักการ 16 เป้าหมาย อว. ของนายแพทย์ประเวศ วะสี
3. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. วางแผนพัฒนาศักยภาพรายตำบลอรัญประเทศ

ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเจ้าคณะตำบลอรัญประเทศ, ที่ทำการปกครองอำเภออรัญประเทศ, สนง.พัฒนาชุมชนอำเภออรัญประเทศ, สนง.เกษตรอำเภออรัญประเทศ, สนง.สาธารณสุขอำเภออรัญประเทศ, เทศบาลเมืองอรัญประเทศ, กศน.อำเภออรัญประเทศ, สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว, ประธานชุมชน/ผู้แทนชุมชน/ผู้สูงอายุทั้ง 19 ชุมชน, วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอมือบ้านหนองโกวิทย์ หมู่ที่ 7 ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์

ผลผลิต

1. ผลการประเมินศักยภาพตำบลอรัญประเทศ เป็น ตำบลมุ่งสู่ความพอเพียง
2. ชุมชนตำบลอรัญประเทศมีการดำเนินกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของชุมชน
3. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาตำบลอรัญประเทศ

ผลลัพธ์

1. แผนพัฒนาศักยภาพตำบลอรัญประเทศ จำนวน 1 แผน
2. เกิดองค์ความรู้ในการจัดทำธงใยแมงมุม จำนวน 1 องค์ความรู้
3. เกิดเล่มคู่มือชุดความรู้เรื่องธงใยแมงมุม จำนวน 1 ชุด

ผลตอบรับและเสียงสะท้อนจากชุมชน

“ชุมชนตำบลอรัญประเทศ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เป็นผู้ริเริ่มจุดประกายและเข้ามาส่งเสริมการพัฒนาในการฟื้นฟูรักษาสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณีวัฒนธรรม โดยเฉพาะการทำธงใยแมงมุมให้ดำรงคงอยู่ต่อไป”

นายอนุสรณ์ ปลัดเทศบาลเมืองอรัญประเทศ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. อาจารย์ธีรนนท์ ไชยคุณ (ผู้จัดการพื้นที่)
2. อาจารย์โชติกาญจน์ ราชกรม
3. อาจารย์ภัทรชัย พงศ์โสภา
4. อาจารย์ธันนารัตน์ เสถียรนาม
5. อาจารย์วรารุณี คำพานุช (อาจารย์นักพัฒนา)

“มหาวิทยาลัยของเรา มีอาจารย์นักพัฒนา
ที่ถูกกำหนดบทบาทให้มีหน้าที่จัดการเรียนรู้กับนักศึกษา
และร่วมจัดการเรียนรู้กับชุมชนท้องถิ่น
เพื่อพัฒนาให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการเปลี่ยนแปลง”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว อธิการบดี